

2010

JAARPLAN

INHOUDSOPGAVE

Inhoudsopgave	2
1. Inleiding en leeswijzer	5
2. De externe omgeving	7
2.1 Enkele belangrijke nationale en internationale ontwikkelingen	7
2.2 Samenwerkingsverbanden	10
3. Het statistisch programma	15
3.1 Programmavernieuwing	15
3.2 Nieuwe statistiek als gevolg van EU-regelgeving	17
3.3 Overige mutaties in het statistische programma	18
4. Methodologie en kwaliteitszorg	21
4.1 Hoofdpijnen CBS-onderzoeksprogramma	21
4.2 Kwaliteit en kwaliteitszorg	23
5. De procesvernieuwing	25
5.1 Masterplan Rekenen op Statistiek	25
5.2 Generieke diensten	26
5.3 Herontwerp statistieken	27
6. IT en Bedrijfsvoering	29
6.1 De rekencentrumfunctie	29
6.2 Personeel en organisatie (HRM)	30
6.3 Financieel beheer en planning & control	31
6.4 Risicomanagement	32

Bijlage A: Programmavernieuwing	35
A.1 Economische ontwikkelingen	35
A.2 Sociaal-economische en maatschappelijke ontwikkelingen	38
A.3 (Groot)stedelijke problematiek	41
A.4 Kwaliteit van het bestaan	43
A.5 Verbetering en uitbreiding dienstverlening	44
Bijlage B: Reguliere statistische programma	46
B.1 Arbeid en sociale zekerheid	47
B.2 Bedrijven	50
B.3 Bevolking	52
B.4 Bouwen en wonen	54
B.5 Financiële en zakelijke diensten	55
B.6 Gezondheid en welzijn	56
B.7 Handel en horeca	58
B.8 Industrie en energie	59
B.9 Inkomen en bestedingen	61
B.10 Internationale handel	62
B.11 Landbouw	63
B.12 Macro-economie	64
B.13 Natuur en milieu	68
B.14 Onderwijs	70
B.15 Overheid en politiek	72
B.16 Prijzen	74
B.17 Veiligheid en recht	76
B.18 Verkeer en vervoer	78
B.19 Vrije tijd en cultuur	79
B.20 Dossiers	81
Bijlage C: Overige output	84
Bijlage D: Begroting 2010	88
Bijlage E: Prestatie-indicatoren	91
Bijlage F: Overzicht van gebruikte afkortingen	93

....het programma
waarnemingsinnovatie,
dat de basis vormt
voor de waarneemstrategie
van het CBS voor de
wat langere termijn.

1 INLEIDING

Het Jaarplan 2010 is het tweede jaarplan op rij dat is gebaseerd op het Meerjarenprogramma (MJP) 2009-2013. Op een groot aantal terreinen wordt invulling gegeven aan de voornemens en ambities uit dat MJP, zowel op het gebied van het statistisch programma als op het gebied van de positionering en profilering van het CBS als organisatie.

In **hoofdstuk 2** worden allereerst enkele ontwikkelingen geschetst die voor de activiteiten van het CBS en de inhoud van het statistisch programma van belang zijn. In het tweede deel van dat hoofdstuk wordt een groot aantal samenwerkingsverbanden met Ministeries, universiteiten en anderen belicht. In die opsomming, die overigens niet uitputtend is maar zich beperkt tot samenwerkingsverbanden waarbij zich in 2010 relevante ontwikkelingen voordoen, weerspiegelen zich de ambities van het CBS voor een uitbreiding van de dienstverlening aan de in het MJP onderscheiden doelgroepen.

In **paragraaf 3.1** wordt in algemene bewoordingen aandacht geschonken aan de programmavernieuwing en wordt een voorstel gepresenteerd voor de verdeling van de beschikbare capaciteit over de vernieuwingsprojecten. Een korte uitwerking van die projecten, waarin de beoogde resultaten zijn beschreven, is opgenomen in **bijlage A**. Met de groepering van de vernieuwingsvoorstellen in 4 thema's wordt aangesloten bij de thema's die in het MJP zijn benoemd. Daarnaast is een vijfde onderwerp toegevoegd waarin enkele projecten zijn benoemd die tot doel hebben de dienstverlening te verbeteren en uit te breiden.

In **paragraaf 3.2** is aangegeven welke nieuwe informatie het CBS geacht wordt samen te stellen als gevolg van nieuwe of gewijzigde EU-regelgeving. In **paragraaf 3.3** worden enkele wijzigingen in het reguliere statistisch programma genoemd die niet voortkomen uit de programmavernieuwing, maar het gevolg zijn van gewijzigde bronnen voor de statistiek, aanpassingen in de methodiek bij het vervaardigen van de informatie of verbetering van de kwaliteit van de informatie. Een volledige lijst van dergelijke wijzigingen en een overzicht van de output in de vorm van persberichten, publicaties, tabellen en bestanden, is opgenomen in **bijlage B**.

In **hoofdstuk 4** wordt het (methodologische) onderzoeksprogramma beschreven. Belangrijk onderdeel daarin is het programma waarnemingsinnovatie, dat de basis vormt voor de waarneemstrategie van het CBS voor de wat langere termijn. Een overzicht van de geplande resultaten van het onderzoeksprogramma, in de vorm van onderzoekspapers, is opgenomen als **bijlage C**.

In **hoofdstuk 5** komt de procesvernieuwing aan de orde. Na een periode waarin vooral de voorwaarden voor de realisatie van de procesvernieuwing zijn gecreëerd, is in 2009 de feitelijke herziening van de processen gestart. In 2010 zal de realisatie van die herontwerpprojecten een substantiële bijdrage leveren aan de efficiencytaakstelling voor 2010.

In **hoofdstuk 6** worden de verschillende aspecten van IT, het HRM-beleid en de bedrijfsvoering kort aan de orde gesteld. De begroting voor 2010 en de toelichting daarop is opgenomen in **bijlage D**. Een overzicht van de formeel met het Ministerie van Economische Zaken afgesproken prestatie-indicatoren is opgenomen in **bijlage E**.

...het CBS met ingang van
de transitiedatum
verantwoordelijk worden voor
de productie en publicatie van
statistieken over de BES-eilanden

EXTERNE OMGEVING

2

2.1 Enkele belangrijke nationale en internationale ontwikkelingen

BES-eilanden

In de loop van 2010 krijgen de eilanden **Bonaire, Sint Eustatius en Saba (BES-eilanden)** een bijzondere status binnen het Nederlandse staatsbestel, enigszins vergelijkbaar met die van een Nederlandse gemeente. De Nederlandse overheid zal daarmee verantwoordelijk worden voor de taken die nu worden uitgevoerd door het bestuur van het land Nederlandse Antillen. Een van de taken betreft de verantwoordelijkheid voor de statistiek.

Na de ontmanteling van het land Nederlandse Antillen zal het CBS met ingang van de transitiedatum verantwoordelijk worden voor de productie en publicatie van statistieken over de BES-eilanden. Het CBS zal deze taak overnemen van het CBS Nederlandse Antillen (CBS NA) dat in de huidige situatie verantwoordelijk is.

Twee aandachtsgebieden hebben hierbij bijzondere aandacht. Eind 2009 beoordeelt het CBS of het mogelijk is een **consumentenprijsindexcijfer** voor de BES-eilanden samen te stellen. Het CBS brengt advies uit aan het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK). Het is de bedoeling, als BZK positief besluit en het benodigde budget beschikbaar komt, in 2010 te beginnen met de prijswaarneming om in 2011 inflatiecijfers te publiceren. Vanaf 2011 zal dit onderdeel dan vervolgens in het reguliere programma komen.

Eind 2009 zal het CBS in overleg met BZK besluiten of in 2010 tot een **vervroegde volkstelling** op de BES-eilanden zal worden overgegaan. Bij een positief besluit en bijbehorende financiering zal deze volkstelling door het CBS NA en onder verantwoordelijkheid van het CBS worden uitgevoerd.

Daarnaast heeft het CBS ook via een ander Koninklijk Besluit, namelijk de AMvRB *tijdelijk financieel toezicht op het land Nederlandse Antillen, Curaçao en Sint-Maarten*, een rol tijdens de transitiefase toebedeeld gekregen. De rol in deze AMvRB is alleen adviserend.

XBRL

Vermindering van de administratieve lastendruk staat al lange tijd hoog op de agenda van het CBS. Zo was het CBS van begin af aan actief betrokken bij het initiatief om te komen tot een **Nederlandse XBRL-taxonomie** op financieel-economisch terrein. Het streven daarbij was en is om te komen tot een situatie waarbij ondernemers met behulp van XBRL in één keer kunnen voldoen aan de wettelijke verplichting wat betreft het verstrekken van financiële gegevens aan de Belastingdienst, de Kamers van Koophandel en het CBS. De afgelopen jaren is in het kader van NTP/SBR het nodige ondernomen, maar is de daadwerkelijke implementatie beperkt gebleven met als gevolg dat de gewenste vermindering van de administratieve lasten sterk is achtergebleven bij de oorspronkelijke doelstellingen.

2.1 Enkele belangrijke nationale en internationale ontwikkelingen *←vervolg*

...het in 2011 mogelijk zal moeten zijn
om grote aantallen
XBRL berichten te ontvangen
en verwerken.

Om alsnog de beoogde substantiële vermindering van de administratieve lasten te realiseren is onlangs een stuurgroep ingesteld, onder voorzitterschap van de secretaris-generaal van Economische Zaken, om leiding te geven aan de implementatie van het overheidsdeel van het **Standard Business Reporting Programma (SBR-Programma)**. In deze stuurgroep hebben topambtenaren zitting van de Ministeries van EZ, BZK, Justitie en Financiën, alsook de leiding van het CBS en de Kamers van Koophandel. Het accent ligt in 2010 op het op orde brengen van de benodigde technische infrastructuur, zodat het in 2011 mogelijk zal moeten zijn om grote aantallen XBRL berichten te ontvangen en verwerken.

Statistisch werkprogramma Europese Commissie 2010

In 2009 heeft de Europese Commissie haar statistisch werkprogramma 2010 gepresenteerd. Het document geeft de informatiebehoefte van de Europese Commissie weer en is een uitwerking van het communautair statistisch meerjarenprogramma 2008-2012¹. De plannen voor 2010 zijn, net zoals de afgelopen jaren, ambitieus.

Het werkprogramma 2010 stelt dat naast de voorgestelde beleidsintensiveringen, de eerste resultaten zichtbaar worden van een beoogde vereenvoudiging, herprioritering en vermindering van de administratieve lastendruk.

De nadruk wordt gelegd op informatiebehoefte als gevolg van de beleidsprioriteiten van de Europese Commissie voor 2010. Hierbij krijgen het economisch en maatschappelijk herstel, klimaatverandering en een duurzaam Europa en de burger op de eerste plaats, prioriteit. De door de Commissie aangegeven prioriteiten in het statistisch werkprogramma worden uitgewerkt in diverse voorstellen voor wet- en regelgeving. In totaal staan er voor 2010 acht nieuwe wetgevingsvoorstellen op het programma. Aangezien slechts in geringe mate wordt ingegaan op de concrete uitwerking, is het thans nog niet mogelijk om tot een goed onderbouwd oordeel over de gevolgen van het werkprogramma voor het CBS te komen.

De inzet van de Commissie voor 2010 is tevens om verder te werken aan efficiëntere gegevensverzamelingsystemen, modernisering van het productiesysteem en methodologische studies naar nieuwe werkprocessen. In dat kader zal het uitwerken en implementeren van de maatregelen in het kader van het programma tot modernisering van de Europese bedrijfs- en handelsstatistiek² (MEETS) zowel in 2010 als de jaren daarna een hoofdrol vervullen met betrekking tot onderzoek naar de modernisering van bedrijfs- en handelsstatistieken. De uitkomsten van de onderzoeken moeten op EU niveau bijdragen aan enerzijds een hogere efficiëntie in de statistiekproductie en anderzijds een merkbare vermindering van de administratieve lastendruk voor het bedrijfsleven.

Wijziging System of National Accounts (SNA)

In 2009 heeft de United Nations Statistical Commission het herziene **System of National Accounts (SNA)** definitief goedgekeurd. De Verordening inzake het Europees Systeem van Nationale en Regionale Rekeningen (ESR 1995) die is gebaseerd op het SNA moet daarom ook worden geactualiseerd. Het ESR vormt het kader voor de statistieken waarop de afdrachten van de lidstaten aan de Europese Unie en de subsidies uit de structuurfondsen worden gebaseerd. Tevens wordt het gehanteerd voor de toetsing van het Stabiliteitspact (overheidsteksort en –schuld). In 2010 legt de Commissie een wetgevingsvoorstel voor aan het Europees Parlement en aan de Raad voor het nieuwe ESR. De invoering van dit voorstel vindt in 2014 plaats.

Koopkrachtpariteiten

In het kader van een openbare aanbesteding van **Eurostat** heeft het CBS voor de periode 2010-2013 de rol als groepsleider voor negen West-Europese landen gekregen voor de uitvoering van werkzaamheden die in het verlengde liggen van de reguliere werkzaamheden voor het onderdeel **koopkrachtpariteiten** van het 'European Comparison Programme'. De groepsleider zorgt voor de aansturing van werkzaamheden zoals de opzet van enquêtes, het samenstellen van de productlijsten en de validatie van de respons. Hier is ongeveer 2,5 vte mee gemoeid die door Eurostat wordt gefinancierd.

1. Besluit Nr. 1578/2007/EG van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2007 betreffende het communautair statistisch meerjarenprogramma 2008-2012.

2. Besluit Nr. 1297/2008/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 betreffende een Programma tot modernisering van de Europese bedrijfs- en handelsstatistiek.

2.2 Samenwerkingsverbanden

In deze paragraaf wordt een groot aantal samenwerkingsverbanden met Ministeries, universiteiten en anderen belicht. De opsomming is niet uitputtend maar beperkt zich tot samenwerkingsverbanden waarbij zich in 2010 relevante ontwikkelingen voordoen. Het overzicht weerspiegelt de ambities van het CBS voor uitbreiding van de dienstverlening aan de in het MJP onderscheiden doelgroepen.

Rijksoverheid

In 2010 wordt de samenwerking met **het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK)** uitgebreid. In 2010 treedt het vernieuwde sanctiebeleid met betrekking tot de aanlevering van brongegevens van decentrale overheden aan het CBS in werking teneinde een verbetering van de kwaliteit van de brongegevens van decentrale overheden te realiseren.

Voor het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties levert het CBS periodiek data ter vaststelling van de **verdeelmaatstaven** van het Gemeentefonds en Provinciefonds en berekent het de effecten van gemeentelijke herindelingen op eenheden ten behoeve van het Gemeentefonds.

Bij de **integrale Veiligheidsmonitor** werkt het CBS onder regie van het bureau Veiligheidsmonitor samen met de Ministeries van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en van Justitie, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), de G-4 en G-27 gemeenten en de korpsbeheerders (politie).

Met het **Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW)** wordt samengewerkt bij het benutten van **onderwijsnummerregistraties** voor de onderwijsstatistieken, alsmede bij kinderopvang, aanvullende analyses van voortijdig schoolverlaten en het *Periodic International Assessment of Adult Competencies* (PIAAC) dat in OESO-verband wordt uitgevoerd.

Op verzoek van het **Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW)** stelt het CBS statistieken samen over **bijstand en re-integratie** (Bijstandsuitkeringenstatistiek, Bijstandsdebiteurenstatistiek, Bijstands-fraudestatistiek en Statistiek Re-integratie door Gemeenten). Ten behoeve van de uitvoering van de Wet Werk en Bijstand (WWB) levert het CBS een set verdeelmaatstaven.

Met het **Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS)** wordt samengewerkt bij de dataverzameling onder zorginstellingen die worden gefinancierd vanuit de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten en de Zorgverzekeringswet (het **jaardocument Maatschappelijke Verantwoording**) en bij het meten van **vrijwilligerswerk**.

Het Ministerie van Economische Zaken (EZ) levert wekelijks informatie over de **gemiddelde prijzen van benzine** aan de Europese Commissie ten behoeve van het Oil Bulletin. Deze benzineprijzen zullen door het CBS voor het Ministerie verzameld worden. Hiervoor worden enkele wijzigingen in de huidige waarneming van benzineprijzen doorgevoerd zodat de daadwerkelijke pompprijzen worden gemeten in plaats van de adviesprijzen van de olie-maatschappijen.

Met ingang van 2010 vindt samenwerking plaats met **het Ministerie van Verkeer en Waterstaat (V&W)** (Dienst Verkeer en Scheepvaart van Rijkswaterstaat) bij de uitvoering van het **Onderzoek Verplaatsingen in Nederland** (OVIN). Ten opzichte van

het tot en met 2009 uitgevoerde Mobiliteitsonderzoek Nederland (MON) vindt hierbij een transitie plaats van schriftelijke (en telefonische) waarneming naar een onderzoeksdesign primair gebaseerd op internetwaarneming. Met de Dienst Verkeer en Scheepvaart van Rijkswaterstaat wordt voorts samengewerkt bij het registreren van het aantal **verkeersdoden**.

In samenwerking met het **Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu (VROM)** wordt het **Woononderzoek Nederland** door het CBS als shared service project uitgevoerd.

Voor het **Programmaministerie voor Jeugd en Gezin** onderhoudt het CBS de **Landelijke Jeugdmonitor**, die een actueel beeld geeft van de staat van de jeugd. De monitor bestaat uit een website met indicatoren (www.landelijkejeugdmonitor.nl) en uit een aantal periodieke publicaties.

DNB en het CBS onderzoeken of het mogelijk is om ook voor de jaarstatistieken over de verzekeraars en pensioenfondsen, in plaats van de toezichtgegevens, de DRA- (directe raming)

gegevens te gebruiken als hoofdbron. Voordeel hiervan is een eenvoudiger werkproces en betere aansluiting tussen kwartaal- en jaarramingen.

Een belangrijk deel van de uitgaven van Nederlandse huishoudens wordt besteed aan energie. Het correct meten van de hoogte en veranderingen in de energietarieven voor de consumentenprijsindex is daarom belangrijk. Tevens wil het CBS de lastendruk voor bedrijven zo laag mogelijk houden. Daarom start het CBS een samenwerkingsverband met de **Energiekamer**, onderdeel van de **Nederlandse Mededingingsautoriteit**. Hierbij worden de gegevens die door energiebedrijven aan de Energiekamer worden aangeleverd aan het CBS beschikbaar gesteld. Het CBS kan dan de correcte prijsontwikkeling van energie meten zonder extra administratieve lastendruk voor bedrijven te veroorzaken.

Andere overheden

Met de **provincies** en het **Interprovinciaal Overleg (IPO)** wordt samengewerkt bij het ontwikkelen van beleidsinformatie en de Provinciemonitor.

Met de **Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)** vindt samenwerking plaats in het kader van de publicatie *Leven in Nederland* en de website www.watdoetjegemeente.nl.

Wetenschap en onderwijs

Het CBS heeft **buitengewoon en bijzonder hoogleraren** bij een aantal Nederlandse universiteiten. Daarnaast zijn er samenwerkingsverbanden met verschillende universiteiten, die onder meer uitmonden in een aantal promotieonderzoeken en bijdragen aan het onderwijs op het gebied van surveyonderzoek.

Met de **Universiteit van Utrecht**, de **Vrije Universiteit (VU)** en de **Universiteit van Maastricht** zijn in 2009 promotieonderzoeken gestart. Deze projecten worden in 2010 voortgezet, en lopen tot eind 2013. Het betreft drie promotieonderzoeken op het gebied van missing data technieken, nonresponse and response bias in mixed-mode surveys, en optimale benaderingsstrategieën. Daarnaast leidt het CBS stagiairs op van verschillende andere universiteiten in Nederland en België (Hasselt). Bij de laatste universiteit wordt ook een bij-

2.2 Samenwerkingsverbanden ←vervolg

drage geleverd aan het college survey-methodologie.

Met de **Universiteit Utrecht** worden voorts samenwerkingsprojecten opgezet op het gebied van imputatie en op het gebied van schattingsmethoden in een mixed-mode setting. Tevens wordt de succesvolle samenwerking op het gebied van de Enterprise Architecture voortgezet.

Samen met de **Vrije Universiteit (VU)** wordt onderzoek gedaan naar optimale allocatie van veldwerkstrategieën. Daarnaast wordt gezamenlijk onderzoek gedaan naar een geïntegreerde statistiek van internationale goederenstroom naar regio (Randstad), goederengroep, landengroepen en containervervoer. Bovendien wordt onderzocht of de integratiemethode kan worden verbeterd. Vanuit het project wordt tevens bijgedragen aan de Internationaliseringsmonitor.

In samenwerking met de **Universiteit van Amsterdam (UvA)** wordt onderzoek gedaan naar factoren die een rol spelen bij transities naar een koopwoning. Er wordt gekeken naar verschillen in de kans op een koophuis tussen autochtonen en allochtonen. Daarmee wordt getracht meer zicht te krijgen op oorzaken van etnische segregatie op de woningmarkt.

In samenwerking met de **Erasmus Universiteit Rotterdam (EUR)** wordt het gebruik van nieuwe waarnemingstechnieken onderzocht. Het onderzoek moet resulteren in efficiëntere en kwalitatief betere waarneming.

Europese samenwerking

Eurostat en de nationale statistische bureaus (ESSnet) werken samen ter bevordering van de statistiekontwikkeling op uiteenlopende terreinen. Het CBS participeert in 2010 in de volgende **ESSnet-projecten**:

- **The use of administrative and accounts data for business statistics.** Dit project richt zich op het ontwikkelen van nieuwe methoden of het verbeteren van bestaande technieken met als doel de toepasbaarheid van administratieve data voor het maken van statistieken te verhogen. Betrokken statistische bureau's zijn naast het CBS: Groot-Brittannië (leiding), België, Denemarken, Portugal, Italië, Estland en Litouwen. Mogelijk kunnen de resultaten gebruikt worden om de administratieve lastendruk verder te verminderen. Het project loopt door tot september 2013.
- Het project **EuroGroupsRegister (EGR)**, heeft als doelstelling de 5000 grootste multinationals in een Europees Register vast te leggen en de daarbij behorende ondernemingsstructuren te actualiseren. Het CBS verzorgt in de recent gestarte tweede fase

van het project een uitgebreide methodologische en informatie-technologische beschrijving van het beoogde systeem bij Eurostat. Het CBS leidt het deelproject, waarbij een bijbehorend model voor data-uitwisseling tussen Eurostat en de EU-lidstaten wordt opgesteld. Hierbij wordt de gegevensstroom tussen CBS en De Nederlandsche Bank (DNB) meegenomen.

- Het project **Profiling large and complex Multinational Enterprises**. De doelstelling is om de methodologie en operationele profile processen te ontwikkelen en te testen om de grote en complexe multinationals in het EGR te profileren. In 2010 wordt het haalbaarheidsonderzoek afgerond en wordt de methodologie ontwikkeld.
- Het project **Partnership Health**. Dit is een samenwerkingsverband ter bevordering van de statistiek-ontwikkeling op de terreinen zorg,

doodsoorzaken, morbiditeit en gezondheidsenquêtes.

- Een project op het gebied van **statistische beveiliging**, dat loopt tot september 2013.

Binnen het zevende kaderprogramma van de EU loopt het programma **BLUE Enterprise and Trade Statistics (BLUE-ETS)**. Hierin wordt de respondentvriendelijkheid en efficiëntie van dataverzameling, verwerking en publicatie van bedrijfsstatistieken in de meest brede zin bestudeerd. Deelnemers zijn naast het CBS de statistische bureaus van Italië (leiding), Noorwegen, Slovenië en Zweden, de universiteiten van Bergamo en Bologna (Italië), Ljubljana (Slovenië), Napels (Italië), Southampton (Engeland) en Trier (Duitsland), het 'Center for European Policy Studies' (België), het 'Institute of Informatics and Statistics' (Slowakije) en het Institut für Arbeitsmarkt- und Berufsforschung (Duitsland). De vermoedelijke looptijd

is van april 2010 tot april 2013.

Het CBS dient voorts een aanvraag in voor een project op het gebied van **Datamanagement voor statistieken**. In dit multidisciplinaire project zal het CBS bijdragen leveren aan deelprojecten die de lastendruk bij bedrijven en de kwaliteit van secundaire bronnen bestuderen. Het project betreft een samenwerking van het CBS met van de statistische bureaus van Duitsland, Italië en Noorwegen, de universiteiten van Southampton, Napels, Ljubljana en Trier, het Slowaaks instituut voor Informatica en Statistiek en het 'Center of Policy Studies'. Het eveneens binnen het zevende kaderprogramma gefinancierde, reeds lopende **RISQ-project** (zie ook Waarnemingsinnovatie; paragraaf 4.1) eindigt in de loop van 2010.

Op het gebied van **procesmethodologie** wordt de in 2009 gestarte samenwerking met de Scandinavische landen voortgezet.

Het project EuroGroupsRegister (EGR),
heeft als doelstelling de 5000 grootste
multinationals in een Europees Register vast te leggen...

...het volledige programma van
het CBS doorgelicht en
beoordeeld op gebruik
en maatschappelijk nut
van de informatie.

STATISTISCH 3 PROGRAMMA

3.1 Programmavernieuwing

De capaciteit die beschikbaar is voor programmavernieuwing is in het verleden vrijgemaakt door het beëindigen of verminderen van statistieken waarvoor nog onvoldoende belangstelling bestond, alternatieven voorhanden waren of die om andere redenen geschrapt konden worden. In het afgelopen jaar is opnieuw een project gestart met als doel om te komen tot een **herprioritering van het statistisch programma**. In het kader van dat project wordt het volledige programma van het CBS doorgelicht en beoordeeld op gebruik en maatschappelijk nut van de informatie. De resultaten van deze exercitie zullen, uiteraard afhankelijk van de uitkomsten, naar verwachting in het volgende meerjarenprogramma worden verwerkt.

In het Strategisch Meerjarenprogramma 2009-2013 is een aantal structureel geachte maatschappelijke ontwikkelingen benoemd. De uitwerking daarvan in concrete voorstellen voor onderzoek of nieuwe statistiek gebeurt in de vorm van een **vernieuwingsprogramma**. In bijlage A zijn de onderzoek- en ontwikkelactiviteiten van dit vernieuwingsprogramma beschreven. Deze leiden in de komende jaren tot nieuwe, reguliere statistische informatie. Het vernieuwingsprogramma, ingedeeld naar de vier inhoudelijke hoofdthema's genoemd in hoofdstuk 5 (statistisch programma) van het MJP. Daarnaast zijn enkele projecten gedefinieerd die tot doel hebben om de dienstverlening en de toegankelijkheid van de statistische informatie van het CBS verder te verbeteren, hetgeen eveneens een nadrukkelijke ambitie uit het MJP is.

Een deel van de voorstellen is nog een uitvloeisel van de **'oude' speerpunten** uit het meerjarenprogramma 2004-

2008. Deze worden afgerond. In een aantal gevallen krijgen oude speerpunten een vervolg binnen de aandachtspunten die in het MJP 2009-2013 zijn benoemd. Zoals bij Gezondheid, waarbij het accent wordt verlegd naar zaken zoals de productiviteit in de zorg en de gevolgen van de marktwerking en de veranderende samenstelling van de bevolking.

Enkele onderwerpen die in het **komende jaar** aan de orde zullen zijn:

- Snelle conjunctuur- en financiële indicatoren
- Woningmarkt
- Surveys naar belevingen
- Ondernemersvertrouwen
- Verbetering en uitbreiding van de dienstverlening
- Informatie voor ondernemers

Capaciteit voor vernieuwing

De capaciteit die beschikbaar is voor programmavernieuwing is in het kader van de omvangrijke oud-voor-nieuw operatie uit het vorige meerjarenprogramma sinds 2004 geleidelijk vrijgemaakt. Voorgesteld wordt om in 2010 in totaal 141 vte toe te kennen aan activiteiten in het kader van het vernieuwingsprogramma; waarvan 83 vte voor ontwikkeling en 58 vte voor productie.

Daarmee wordt circa 85 procent van de capaciteit die voor programmavernieuwing beschikbaar is toegewezen. De toewijzing van capaciteit heeft plaatsgevonden op basis van een oordeel over de mate waarin de voorstellen passen binnen de doelstellingen van het MJP, de kwaliteit van de ingediende voorstellen, de haalbaarheid en uitvoerbaarheid, en de concreetheid van de producten die het project zal voortbrengen.

Tabel: Voorgestelde capaciteitstoewijzing 2010

Onderwerpen ingedeeld naar MJP thema's	Capaciteit	
	2009	2010
in vte's		
Economische ontwikkeling		
Conjunctuur	1,5	6,6
Prijzontwikkelingen	7,5	4,4
Macro-economische cijfers gezondheidszorg en welzijnszorg		1,0
Sociale dynamiek en uitbreiding AR	14,4	9,7
Loonkostenindex	1,0	0,25
Belastingdruk en inkomensverdeling	0,6	2,4
Risico-indicatoren financiële markten	-	1,0
Impact van ICT - ICT en overheid	2,5	6,5
Nieuwe ontwikkeling in de diensteneconomie	1,4	1,5
Holdings en intraconcerndiensten	2,2	2,0
Regionale economische statistieken	-	1,5
Globalisering	10,2	8,25
Sociaal-economische en maatschappelijke ontwikkeling		
Levensloop van mensen	4,1	5,5
Pensioenaansprakenstatistiek (2009 inclusief vergrijzing)	7,0	4,9
Sociale samenhang	5,0	4,6
Geïntegreerde informatievoorziening onderwijs	8,0	8,0
Veiligheid	8,0	8,0
Belevingen	-	4,3

Onderwerpen ingedeeld naar MJP thema's	Capaciteit	
	2009	2010
in vte's		
Grootstedelijke problematiek		
Wijk- en buurtinformatie	10,55	7,5
Woningmarkt	2,4	3,75
Kwaliteit van het bestaan		
Duurzaamheid	7,5	8,25
Gezondheid	15,0	12,3
Welzijn	1,0	2,0
Verbetering en uitbreiding dienstverlening		
Centrum voor beleidsstatistiek (capaciteit voor incidentele aanvullende statistische analyses)		4,0
Verbetering van de informatievoorziening via website en StatLine		3,5
Informatie voor ondernemers		1,5
In productie genomen oude speerpunten		
Kenniseconomie, meting en analyse productiviteit	6,0	6,0
Professionalisering microdata infrastructuur	7,8	6,0
Lange tijdreeksen	5,0	4,0
Handel en diensten	3,3	2,0
Totaal	131,95	141,2
waarvan voor productie	39,2	58,1

3.2 Nieuwe statistiek als gevolg van EU-regelgeving

In het kader van de begrotingsvoorbereiding voor 2010 heeft het CBS een claim ingediend voor nieuwe Europese statistische verplichtingen die starten in 2010. Hiermee zijn in totaal 8,0 vte's gemoeid.

- Met ingang van eind 2010 wordt de levering aan Eurostat van cijfers over **overheidsuitgaven** uitgebreid. Het betreft hier een nadere detaillering van de uitgaven naar overheidsfuncties (COFOG).

De rapportages over het **overheidstekort en de overheidsschuld** zijn sinds het najaar 2009 met een tiental tabellen uitgebreid. Deze tabellen bevatten meer detail dan de reguliere Nationale rekeningen. Eurostat en ECB gebruiken deze tabellen om de cijfers over het overheidstekort en overheidsschuld te verifiëren.

Voorts worden met ingang van 2010 gegevens geleverd over de **sociale bescherming** in het kader van de **ESSPROS** – (European System of integrated Social PROtection Statistics). Dit betreft: inkomsten en uitgaven per regeling, een beschrijving van alle regelingen naar een aantal kenmerken en gegevens voor de module over “pension beneficiaries” (volumegegevens). Daarenboven wordt een module “netto sociale uitkeringen” ontwikkeld.

- De Ecofin-raad heeft in 2008 drie indicatoren toegevoegd aan de **PEEI-lijst** (Principal European Economic Indicators): huizenprijsindex, woningtransacties en bouwvergunningen. De huizenprijsindex en de woningtransactiestatistiek worden ontwikkeld en geïmplementeerd in de tweede helft van 2010 en de productie wordt verder doorgezet in 2011.
- In 2010 wordt het voorbereidend onderzoek gedaan om in 2011 onderscheid te kunnen maken tussen de **prijsonwikkeling van diensten** geleverd aan bedrijven en de **prijsonwikkeling van diensten** geleverd aan bedrijven én consumenten.

- In juli 2008 is door het Europese Parlement en de Raad van ministers een verordening aangenomen inzake de tienjaarlijkse **volks- en woningtellingen** in de EU. De inspanningen voor de volkstellingsronde van 2011 van het CBS zijn erop gericht, dat geen extra enquêtering hoeft plaats te vinden, maar dat op basis van bestaande registers en surveys alle output wordt samengesteld.

- De Europese verordening voor **statistiek over onderwijs en levenslang leren** is in april 2008 aanvaard en legt een wettelijke basis onder de periodieke levering van onderwijsstatistiek, waaronder de gezamenlijke gegevensuitvraag van UNESCO, OESO en Eurostat (“UOE-vragenlijst”).

- Op basis van een aanpassing van de Europese verordening in oktober 2007 betreffende de organisatie van een steekproefenquête naar de **arbeidskrachten in de Gemeenschap** dient het CBS met ingang van 2010 de variabele **“loon in de eerste werkkring”** toe te voegen aan de jaarlijkse gegevensleveringen op basis van de Enquête Bezoepsbevolking.

- Door de aanvaarding van de Europese verordening over statistiek over volksgezondheid en **gezondheid en veiligheid op het werk**, in december 2008, ontstaan voor het CBS nieuwe verplichtingen op het terrein van statistiek over volksgezondheid, zorgaanbod, doodsoorzaken en arbeidsomstandigheden. De voorbereiding van de uitvoering van deze verplichtingen wordt voor enkele deelterreinen in 2010 voortgezet en voor enkele andere deelterreinen afgerond.

- Door de Europese Unie is een richtlijn uitgevaardigd, die de ontsluiting en uitwisseling van ruimtelijke gegevens regelt: **INSPIRE (“INfrastructure for SPatial InfoRmation in Europe”)**. Het CBS zal de komende jaren een aantal gegevens waarvan het bronhouder of beheerder is, conform deze richtlijn moeten beschrijven en publiceren, en de visualisering via een webbrowser beschikbaar stellen.

3.3 Overige mutaties in het statistische programma

In bijlage B is een volledig overzicht opgenomen van alle grote en kleine wijzigingen in het reguliere statistische programma. Die veranderingen vloeien voort uit het realiseren van de doelstellingen verbonden aan de statistiekproductie van het CBS, te weten vermindering van de lastendruk voor berichtgevers, verhoging van de efficiency, verbetering van de kwaliteitsborging en onderhoud dat voortvloeit uit wijzigingen in externe databronnen en daarmee noodzakelijke aanpassingen van methoden en technieken. De belangrijkste wijzigingen worden hieronder kort weergegeven:

- De reguliere structuurinformatie over **omvang en samenstelling van de beroepsbevolking** die op maand-, kwartaal- en jaarbasis beschikbaar komt, wordt in 2010 samengesteld op basis van het nieuwe design van de Enquête

Beroepsbevolking (EBB), zoals ontworpen binnen het programma Herontwerp persoonsenquêtes, waarbij onder meer de steekproef efficiënter is opgezet door optimaal gebruik te maken van reeds uit registers beschikbare persoonskenmerken. De maandcijfers worden samengesteld aan de hand van een nieuwe methode, welke is gebaseerd op tijdreeksmodellen.

- In 2010 wordt **het publicatiepakket van Arbeidsrekeningen** verder uitgebreid met gegevens die de dynamiek op de arbeidsmarkt beschrijven en met indexcijfers van de (structuurvrije) loonkostenontwikkeling per bedrijfstak.
- De afgelopen jaren is de **niet-financiële balans** conform het ESR uitgebreid met ramingen van grond, voorraden en minerale reserves. Hiermee zijn ramingen beschikbaar

van alle belangrijke delen van de niet-financiële balans. Vanaf 2010 wordt de balans opgenomen in de publicatie De Nationale rekeningen als uitbreiding van de tabellen over de kapitaalgoederenvoorraad. Er is nog verder onderzoek nodig naar de volgende onderdelen:

- semi-bebouwd terrein en recreatieterrein
- kostbaarheden
- niet gecultiveerde biologische hulpbronnen
- watervoorraden
- contracts, leases and licenses

Uit dit onderzoek zal moeten blijken welke bronnen en methoden beschikbaar zijn om de Nederlandse balans conform internationale richtlijnen volledig te kunnen samenstellen.

- In 2010 zal in het kader van de **Milieurekeningen** de samenstelling van cijfers over de milieusector,

materiaalstromen en de emissiehandelsbalans in het reguliere publicatiepakket worden opgenomen.

- De presentatie en publicatie van regionale en ruimtelijke statistieken zijn volop in ontwikkeling. In 2009 is onderzoek gestart naar de vernieuwing van de cartografische toegang tot StatLine. Dit leidt in 2010 tot nieuwe mogelijkheden voor de ontsluiting en presentatie van regionale statistieken. Vernieuwing in de visualisatie van buurtcijfers zal in 2010 vooral zichtbaar worden in de toepassing **Buurtgegevens in Google Earth**. Bij de website **CBSinuwbuurt.nl** ligt de nadruk vooral op het actualiseren en het toevoegen van nieuwe variabelen. In het kader van het programmavernieuwingsproject Wijk- en buurtinformatie worden webservices ontwikkeld voor ruimtelijke statistieken.

In 2010 zal de samenstelling van cijfers over de milieusector, materiaalstromen en de emissiehandelsbalans in het reguliere publicatiepakket worden opgenomen.

Een aanzienlijk deel van het
onderzoek wordt uitgevoerd in
samenwerking met andere
EU-instellingen voor
officiële statistiek,
daartoe gestimuleerd door...

METHODOLOGIE EN KWALITEITSZORG 4

4.1 Hoofdpijnen CBS-onderzoeksprogramma

De onderzoeksprioriteiten voor 2010 op het gebied van methodologie en kwaliteitszorg zijn afgeleid uit de vernieuwingsagenda van het CBS en ondergebracht in zeven onderzoeksprogramma's. Deze onderzoeksprogramma's bouwen deels voort op de onderzoeks- en ontwikkelresultaten van de afgelopen jaren. De onderliggende hoofdlijnen van het CBS-onderzoeksplan 2010 zijn enerzijds het uitbouwen van de toepassingsmogelijkheden van registers en, daar waar registers ontbreken of ontoereikend zijn, het optimaal inzetten van aanvullende waarnemingsmodes zoals websurveys.

Een aanzienlijk deel van het onderzoek wordt uitgevoerd in samenwerking met andere EU-instellingen voor officiële statistiek, daartoe gestimuleerd door Europese en Eurostat-programma's (zie ook paragraaf 2.2).

Het onderzoeksprogramma **Registers** ontwikkelt methodologie om de zwakke plekken van registers te identificeren, kwantificeren en repareren en tevens methodologie waarmee secundaire bronnen optimaal benut kunnen worden in het productieproces. In 2010 zal onderzoek worden gedaan naar de relatie tussen verschillende typen registerfouten en de kwaliteit van output die is gebaseerd op die registers en de bruikbaarheid, inzetbaarheid en uitbreiding van het kwaliteitskader dat in voorgaande jaren is ontwikkeld. Het laatste gebeurt voornamelijk in Europees verband. Over deze en andere onderwerpen binnen dit onderzoeksprogramma zullen negen papers en rapporten verschijnen, waarvan zes in het eerste halfjaar.

Het programma **Waarnemingsinnovatie** zet in op het zo efficiënt mogelijk verzamelen van kwalitatief hoogwaardige gegevens door middel van primaire waarneming en waarneming uit nieuwe bronnen. Deze gegevens vormen samen, en in samenhang, de bron voor het maken van statistieken. Nieuwe onderwerpen in 2010 zijn nieuwe databronnen en indicatoren voor sociale samenhang. In totaal zijn twintig rapporten en papers voorzien; negen daarvan zullen in het eerste halfjaar worden geproduceerd.

Het **Throughput** programma is gericht op het ontwikkelen van de methodologie die nodig is om de controle- en correctieprocessen efficiënt en effectief in te richten. Binnen dit onderzoeksprogramma worden in 2010 gaafmaak- en imputatietechnieken ontwikkeld die toegepast kunnen worden bij het integreren van meerdere databronnen. In het eerste halfjaar van 2010 wordt hierover een boek worden uitgebracht. Daarnaast onderzoeken we of methoden binnen de zogenaamde meso-analyse breder inzetbaar zijn op het CBS en worden verkennende onderzoeken gedaan naar nieuwe methoden voor koppelen en coderen. De methoden voor het integreren van bronnen dienen multi-inzetbaar te zijn. Over deze onderzoeken zullen in totaal vijf rapporten verschijnen.

Het onderzoeksprogramma **Schatten en Methodenbreuken** bestaat uit vier deelprogramma's: Schatten, Schattingsmethoden bij mixed mode, Methodenbreuken en Ontwerp en analyse van experimenten. >

4.1 Hoofdpijnen CBS-onderzoeksprogramma *←vervolg*

Het deelprogramma Schatten richt zich onder andere op het maken van modelmatige schattingen, waarmee gedetailleerdere uitsplitsingen van cijfers gemaakt kunnen worden dan via traditionele schattingsmethoden verantwoord is (“small area estimation”). De bruikbaarheid van methoden voor het schatten van de omvang van zogenaamde “verborgen” populaties, zoals zwart werk, illegalen en daklozen, wordt in 2010 onderzocht. Binnen dit deelgebied zullen in 2010 acht papers en rapporten worden geschreven; vier ervan in het eerste halfjaar.

In het deelprogramma Methodenbreuken worden statistische methoden ontwikkeld die de negatieve effecten van een herontwerp op de continuïteit van opgebouwde tijdreeksen zoveel mogelijk beperken. In 2010 verschijnen drie rap-

porten over het schatten en repareren van methodenbreuken en het herstellen van de continuïteit van opgebouwde tijdreeksen.

In het deelprogramma Ontwerp en Analyse van Experimenten worden statistische methoden ontwikkeld voor het ontwerpen en analyseren van veldexperimenten. In het kader van dit programma zal in het eerste halfjaar een rapport worden geschreven

Het onderzoeksprogramma **Metten van de Economie** is in 2010 gericht op de methodologische aspecten van prijsindexcijfers, het verder ontwikkelen van snelle indicatoren voor het meten van conjunctuurveranderingen en het uniformeren van seizoencorrectiemethoden. Met betrekking tot

De bruikbaarheid van methoden voor het schatten van de omvang van zogenaamde “verborgen” populaties, zoals zwart werk, illegalen en daklozen, wordt in 2010 onderzocht.

de snelle conjunctuurindicatoren wordt in 2010 onderzocht welke indicatoren op efficiënte wijze een vroegtijdig beeld van de ontwikkeling van de economie kunnen geven. De bevindingen worden beschreven in vier rapporten.

Het onderzoeksprogramma **Analyse en Output** maakt bestaande analysemethoden geschikt voor toepassing op het CBS en onderzoekt tevens nieuwe methoden voor het weergeven van statistieken. In 2010 worden twee rapporten geschreven over methoden om te corrigeren voor onterechte pieken in longitudinale analyse en over demografische methoden.

Het onderzoek op het gebied van **Procesmethodologie** is gericht op het verhogen van de effectiviteit en de opbreng-

sten van de procesvernieuwing. Het betreft in de eerste plaats onderzoek naar *total survey design*, dat wil zeggen naar de samenhang tussen business-, methodologische en IT- aspecten. Het onderzoek zal resulteren in een rapport en twee sjablonen. In de tweede plaats wordt het onderzoek naar standaard verwerkingsfuncties voortgezet en in twee rapporten beschreven. Op termijn helpt dit bij het terugdringen van de diversiteit aan tools en applicaties. In de derde plaats wordt een onderzoeksrapport geschreven over afleidingsregels die gebruikt kunnen worden voor het genereren van metadata tijdens het statistische proces. In de vierde plaats wordt een rapport geschreven over de informatiearchitectuur voor de output. Deze architectuur is nodig ter voorbereiding van de vervanging van StatLine over enkele jaren.

4.2 Kwaliteit en kwaliteitszorg

De implementatie van het systeem van **kwaliteitszorg** dat het CBS in 2008 heeft gekozen, vordert gestaag en wordt in 2010 voortgezet. Op basis van het internationaal erkende EFQM Excellence model en de Europese Praktijkcode voor de Statistiek is in 2009 een lijst opgesteld en geprioriteerd van gebieden van kwaliteitszorg die in 2010 bijzondere aandacht krijgen. Onder meer worden de maatregelen in kaart gebracht en geanalyseerd die genomen worden met het oog op het beheersen van risico's.

Vast onderdeel van de kwaliteitszorg van het CBS is het houden van **statistische audits**. In een cyclus van drie jaar worden in elk geval alle imagobe-

palende statistieken geaudit; jaarlijks vindt bovendien een audit plaats van een selectie van StatLinetabellen. De audits geven inzicht in de effectiviteit van primaire processen en procesketens, met het oog op de risico's die het CBS loopt bij statistische eindproducten. Ook leveren zij aanbevelingen op voor verbeteringen.

Met ingang van 2010 worden alle niet-imagobepalende statistieken van het CBS in een driejarige cyclus onderwerp van een **self-assessment**. Daarbij wordt nagegaan welke risico's er zijn die de statistische output in gevaar kunnen brengen, alsmede de maatregelen om deze risico's tot een aanvaardbaar niveau te beperken. Na

het houden van een self-assessment wordt op basis van een inschatting van de effectiviteit van deze maatregelen al dan niet overgegaan tot een audit van de desbetreffende statistiek.

In 2008 en 2009 is de **procesbeheersing** op het CBS aangepast aan de eisen zoals beschreven in het in 2007 gewijzigde Voorschrift Informatiebeveiliging Rijksdienst (VIR). In 2010 worden alle voor de imagobepalende statistieken kritieke processen onder de loep genomen, en een deel van de overige processen. Vast onderdeel hiervan is het bewaken van de conformiteit met de wettelijke vereisten op het gebied van gegevensbescherming.

...“mixed mode” waarneming,
een efficiënte combinatie van
verschillende enquêtemethoden,
vormt een belangrijk onderdeel
van de procesvernieuwing
van de sociale statistieken.

PROCESVERNIEUWING

5.1 Masterplan Rekenen op Statistiek

In 2006 is gestart met de uitvoering van een omvangrijk vernieuwingsprogramma (Masterplan Rekenen op Statistiek) gericht op de **standaardisatie** van de statistiekproductieprocessen en de rationalisatie van het applicatielandschap. In de eerste jaren lag het accent op de ontwikkeling van een aantal zogenaamde generieke diensten voor het verzamelen van data bij personen en bedrijven en voor het centraal opslaan, het beheren en het beschikbaar stellen van databestanden. Daarnaast zijn nieuwe standaard tools beschikbaar gekomen voor de verwerking van de gegevens.

De **generieke diensten en standaard tools** vormen samen de bouwstenen voor de feitelijke vernieuwing van de statistiekproductieprocessen. Doelstellingen van deze vernieuwing zijn een verdergaande lastendrukvermindering door het gebruik van administratieve bronnen, kwaliteitsverbetering van de statistieken, een betere aansluiting bij de ICT-infrastructuur van de andere overheden, efficiencyverhoging binnen de productieprocessen, vermindering van de onderhouds- en beheerslast van IT-systemen en het vergroten van de transparantie en beheersbaarheid van productieprocessen zelf.

In 2010 verschuift het accent binnen de vernieuwing verder naar het op grote schaal **herontwerpen van de statistiekproductieprocessen**. Deze herontwerpen leiden tot een andere manier van statistiek maken met andere IT-hulpmiddelen in een andere IT-omgeving. Bijbehorende organisatieveranderingen zullen gefaseerd plaatsvinden, zo is in 2009 gestart met een pilot organisatie voor dataverzameling. Begin 2010 wordt gestart met een tijdelijke organisatie HEcS, voor de keten van economische statistieken.

Gelet op het grote aantal productieprocessen, de mate van diversiteit daarin en de complexiteit van het huidige applicatielandschap legt de vernieuwing van de statistiekproductieprocessen de komende jaren een groot beslag op de beschikbare ontwikkelcapaciteit. Daarom is in 2009 gestart met **centraal portfoliomanagement**. Hiermee wordt op centraal niveau vanuit de overall CBS strategie en de vernieuwingsdoelstellingen vastgesteld welke vernieuwingsprojecten met welke prioriteit en met welke middelen uitgevoerd gaan worden. Voor de verbetering van de wijze waarop de vernieuwingsprojecten en in het bijzonder de ontwikkeling van de nieuwe IT-systemen plaatsvindt zal in 2010 een Kennis- en kwaliteitsbureau voor softwareontwikkeling worden ingericht.

5.2. Generieke diensten

Parallel aan het herontwerpen van de statistische productieprocessen zal in 2010 de interne dienstverlening door **Dataverzameling** en het **Data Service Centrum** verder worden uitgebreid. In 2009 zijn de beide diensten van start gegaan.

Met ingang van 2010 zal een centraal **CRM systeem** worden ingezet bij de waarneming van gegevens bij personen en huishoudens en zal een planningssysteem voor de allocatie van de interviewers in gebruik worden genomen.

Waar nodig worden nieuwe standaard tools ter ondersteuning van het verwerkingsproces aangekocht dan wel zelf ontwikkeld. Zo komt in de eerste helft van 2010 een nieuwe tool ter ondersteuning van het zogenaamde meso-gaafmaken beschikbaar.

...zal een centraal CRM systeem worden ingezet
bij de waarneming van gegevens bij personen
en huishoudens...

5.3 Herontwerp statistieken

Onder het programma **Herontwerp keten van economische statistieken (HEcS)** vallen de belangrijkste vernieuwingen binnen de keten van economische statistieken. In 2009 is de ontwikkeling van dit nieuwe stelsel in gang gezet. De onderdelen daarvan komen gefaseerd gereed in de periode tot eind 2011. In de loop van 2010 zal de eenhedenbase in gebruik worden genomen. In die database kunnen fiscale eenheden en statistische eenheden worden gekoppeld. Dat maakt het mogelijk om omzettotaal van de bedrijven op fiscale gegevens te baseren. Medio 2010 zal daarnaast de nieuwe verwerkingsstraat voor de productiestatistieken in gebruik worden genomen.

In 2009 is gestart met het herontwerp van de **Consumentenprijsindex (CPI)**. Dit herontwerp zal in 2010 leiden tot minder primaire waarneming en een nieuw verwerkingsproces. Voor Internationale Handel wordt in 2010 een efficiëntere gaafmaakmethode in gebruik genomen. Begin 2010 zal het herontwerp van de statistiek Wegvervoer worden afgerond, waarna aansluitend het herontwerp van de statistiek Zeevaart zal worden gestart.

Het verder doorvoeren van “mixed mode” waarneming, een efficiënte combinatie van verschillende enquêtemethoden, vormt een belangrijk onderdeel van de procesvernieuwing van de sociale statistieken. Deze ontwikkeling is ingebed in het **programma Herontwerp persoonsenquêtes**, waarmee invulling wordt gegeven aan de centrale waarnemstra-

tegie en het behalen van de efficiencydoelstellingen.

Om dit dataverzamelings- en verwerkingsmodel te implementeren investeert het CBS het komende jaar met name in:

- Meer en slimmer gebruik van registraties, zowel bij dataverzameling als bij de dataverwerking
- Meer inzetten van goedkopere modes van waarneming (met name telefoon en internet)
- Beter combineren van onderzoeken (waarnemingsinstrumenten) en thema's (output)
- Meervoudig benaderen van respondenten in surveys
- Hanteren van betere of verbeterde schattingstechnieken
- Ontwikkelen van een generieke verwerkingsmethode voor persoonsenquêtes

In de loop van 2010 zal de verwerking van de gegevens van de **Gezondhedenquête** en de **Enquête Beroepsbevolking** volgens deze nieuwe werkwijze worden uitgevoerd. Ook voor de verwerking van gegevens op het terrein van de sociale zekerheid (waaronder de **Arbeidsongeschiktheidsstatistiek** en de **Statistiek Registratie Gemeenten**) zullen in 2010 nieuwe verwerkingsprocessen operationeel worden.

Verder worden in 2010 de productiesystemen voor de statistieken over **Demografie, Vastgoed, Loonaangifte, Zorgrekeningen, de Wet onroerende zaken en de Doodsoorzakenstatistiek** vernieuwd.

...ligt ook in 2010 de nadruk
op het bevorderen van de
interne en externe mobiliteit
van medewerkers.

IT EN BEDRIJFSVOERING

6.1 De rekencentrumfunctie

In het kader van de verhuizingen naar de nieuwe gebouwen in Leidschenveen (2008) en Heerlen (2009) werd besloten tot de inrichting van één rekencentrum, op afstand van beide vestigingen. Gekozen is voor de inrichting hiervan in Apeldoorn bij het Kadaster. Inmiddels is gebleken dat het rekencentrum De Brug in Apeldoorn een aantal fysieke beperkingen kent. Besloten is om deze bottleneck op te heffen door van de opstellingen van het CBS in de twee Apeldoornse rekencentra De Brug en Fauststraat één logisch geheel te maken.

Deze maatregelen hebben een korte termijn karakter. Daarom is inmiddels een onderzoek gestart naar “het nieuwe rekencentrum” en naar ICT voorzieningen voor de middellange termijn. Daarbij spelen de ook de back-up- en uitwijkvoorzieningen en de inrichting van de data storage, waarnaar de vraag blijft stijgen, een belangrijke rol. In 2009 is een vooronderzoek uitgevoerd dat de toekomstige eisen en wensen van het CBS inventariseert, afgezet tegen de mogelijkheden die door de markt worden geboden. In 2010 wordt vastgesteld op welke wijze hieraan, binnen de financiële mogelijkheden van het CBS, gevolg wordt gegeven.

...wordt het interne sturingsmodel in overeenstemming met het extern verantwoordingsmodel gebracht.

6.2 Personeel en organisatie (HRM)

Bij het CBS vinden twee belangrijke ontwikkelingen plaats. Enerzijds loopt het verbeterprogramma De Vernieuwing, met als doelstellingen efficiency-winst, kwaliteitsverbeteringen en het verminderen van de administratieve lastendruk. Gekoppeld hieraan wordt op grond van de opgelegde taakstelling gewerkt aan het reduceren van de bezetting, in lijn met het Formatief MeerjarenKader.

Om zo goed mogelijk op dit transitieproces in te kunnen spelen, ligt ook in 2010 de nadruk op het bevorderen van de interne en externe mobiliteit van medewerkers. Net als in 2009 wordt de aandacht in het bijzonder gericht op de begeleiding van medewerkers binnen die organisatieonderdelen, waar de reductie gerealiseerd moet worden. Het betreft zowel de medewerkers die conform het Sociaal Flankerend Beleid voor de sector Rijk de status van zogenaamde fase 2-kandidaat krijgen of inmiddels hebben gekregen, als de medewerkers die in het kader van een

reorganisatie formeel als herplaatsingkandidaat (fase 3) zijn of worden aangewezen.

De in 2010 te realiseren personeelsreductie zal invloed hebben op de bedrijfsprocessen, de werkwijze en ook op de gewenste competenties van de medewerkers. Dat leidt in ieder geval tot werkzaamheden op het vlak van mobiliteit, organisatie- en formatieopbouw en opleidingsbeleid.

Ook worden voor de voor 2011 en volgende jaren voorziene reorganisatie van het CBS de nodige voorbereidende werkzaamheden verricht. Hiervoor wordt een projectorganisatie opgezet.

Het kenniscentrum Personeelsvoorziening voert in 2010 een beleidsevaluatie en effectanalyse uit op het huidige mobiliteitsbeleid, met als doel nieuwe of extra impulsen te genereren om mobiliteit in termen van door- en uitstroom ook na 2010 te blijven bevorderen. De aandacht wordt verbreed van mobiliteit

voor fase 2- en fase 3-kandidaten naar een algemeen mobiliteitsbeleid.

Een versnelling van de verandering van bedrijfsprocessen, die samen moet gaan met krimp van het personeelsbestand, vergt vaardigheden op het gebied van leiderschap, people- en veranderingmanagement, mobiliteitsbevordering, communicatie en basiskennis van juridische procedures. Het Management Development-programma, gericht op de verdere ontwikkeling van de leidinggevenden, wordt daarom in 2010 voortgezet en geïntensiveerd.

Voortgaand op de uitwerking van enkele loopbaanpaden in 2009, wordt in 2010 de loopbaankaart voor veelvoorkomende functies uitgebreid. Tevens wordt verder gewerkt aan de implementatie van e-HRM. Voor 2010 staan onder andere uitbreiding van de module Self Service en de invoering van de module voor de WFBB-cyclus op de rol.

6.3 Financieel beheer en planning & control

Een goede bedrijfsvoering is voor het slagen van de CBS-missie van cruciaal belang. De missie voor de bedrijfsvoering komt neer op het volgens EER-principes³ uitvoeren van de processen binnen de organisatie.

Het jaar 2008 is afgesloten met een goedkeurende verklaring van de accountant. 2009 is benut voor de verbetering van het proces van totstandkoming van een aantal cruciale **balansdossiers**; deze acties worden in 2010 geborgd. In 2009 is met succes een werkend extern verantwoordingsmodel (kostprijsmodel) voltooid en aan zowel de CCS als aan EZ aangeboden. In 2010 wordt het **interne sturingsmodel** in overeenstemming met het extern verantwoordingsmodel gebracht.

In 2009 is de organisatie voor het beheer van de bedrijfsinformatievoorziening aangepast. Voor bedrijfsinformatieprojecten met een IT-component is projectenportfoliomanagement ingevoerd. In 2010 wordt het informatiemanagement verder ingevuld. Het voorzien in geïntegreerde bedrijfsinformatie(producten) is een belangrijk project voor 2010. Vereenvoudiging van het applicatielandschap voor de bedrijfsinformatie houdt sterke aandacht.

In 2009 is een zo genoemde '**controlscan**' gehouden, waaruit de verdere punten voor doorontwikkeling op het pad van 'financial control' naar 'business' of 'proces control' zijn gebleken. De ontwikkelpunten worden in 2010 opgepakt.

In het **inkoopproces** zet de ontwikkeling van een volgend en operationeel 'contractenbeheer' naar een pro-actief en strategisch '**contractenmanagement**' door. In 2010 worden de kaders voor het inkopen verder voor de organisatie verduidelijkt en wordt de adviesfunctie verstevigd; de centralisatie van de inkoopfunctie wordt dan voltooid.

Ook bij de **financiële administraties** vindt een verdere kwaliteitsslag plaats. Het declaratieproces wordt verder geautomatiseerd ('self-service' oplossing). In 2010 komt specifieke aandacht voor kritischer registratie van gegevens, waarbij pro-actief wordt geacteerd op vragen en knelpunten.

Het proces van **handhaving van de respons** wordt kwalitatief en kwantitatief geconsolideerd. De uitdaging voor 2010 is dit proces met een geringere bezetting uit te voeren.

De **begroting 2010** is met toelichting opgenomen in bijlage D, een overzicht van de **prestatie indicatoren** en hun streefwaarden is opgenomen in bijlage C.

6.4 Risicomanagement

Binnen het CBS is een zogenaamd **Kwaliteitsraamwerk** in ontwikkeling. In dat Kwaliteitsraamwerk wordt een lijst van aandachtsgebieden gedefinieerd. Die lijst representeert die gebieden die van substantieel belang zijn voor het realiseren van de doelstellingen van het CBS en daarmee voor de continuïteit van de organisatie en de processen. Bij elk van die aandachtsgebieden wordt geïnventariseerd welke maatregelen zijn getroffen, zodat er sprake is van beheersbare en aanvaardbare restrisico's. Door een periodieke evaluatie van de aandachtsgebieden en de bijbehorende maatregelen wordt vastgesteld of de organisatie 'in control' is en wordt bepaald of eventuele aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn. Daarmee is een systematische aanpak van het risicomanagement geïncorporeerd in het systeem voor kwaliteitszorg (zie ook paragraaf 4.2). Het Kwaliteitsraamwerk zal naar verwachting in het najaar van 2010 volledig operationeel zijn.

Vooruitlopend op een meer systematische aanpak via het Kwaliteitsraamwerk is in de eerste maanden van 2009 een bottom-up risico-inventarisatie uitgevoerd. Zo'n inventarisatie zal begin 2010 worden herhaald. Bij de inventarisatie van begin 2009 zijn de volgende risico's naar voren gekomen:

- **Tijdigheid en kwaliteit van registers**

Door de toegenomen afhankelijkheid van registers als broninformatie van de statistiek vormen discontinuïteit

van de gegevensleveringen en wijzigingen in de informatie risico's. Over deze problematiek is overlegd met de staatssecretaris van EZ en de voorzitter van de CCS. De conclusie was dat het CBS, gesteund door de staatssecretaris, streeft naar betere afspraken met registerhouders, vast te leggen in bilaterale convenanten. Een wettelijke regeling van deze problematiek is nog niet aan de orde.

De Belastingdienst gaat ertoe over om de BTW-aangifte van internationale handel in goederen en diensten per 1 januari 2010 gezamenlijk uit te vragen, niet meer uitgesplitst naar goederen en diensten. Voor de statistiek is dat onderscheid wel noodzakelijk. In de plaats van gegevens uit de de BTW-aangiftes zal het CBS daarom gebruik gaan maken van Europese BTW-gegevens over intra-communautaire leveringen en verwervingen (ICL/ICV-listings). Naar het zich laat aanzien zullen deze gegevens echter niet meteen vanaf januari beschikbaar zijn. Tijdige levering door de andere lidstaten en de inzet van nieuwe IT-systemen bij de Belastingdienst vormen risico's. In het uiterste geval worden in 2010 tijdelijk extra enquêtes uitgevoerd om goederen en diensten uit de BTW-aangiften beter te kunnen onderscheiden.

- **Stijging sociale kosten personeelsreductie**

In 2010 en volgende jaren moet nog een aanzienlijke reductie in de personele capaciteit worden gerealiseerd. De

beheersing van de daaruit voortvloeiende sociale kosten vormen een risico. In de begroting zijn voorzieningen opgenomen ter dekking van de kosten. Door middel van mobiliteitsbevordering wordt getracht 'van werk naar werk' te begeleiden en daarmee ook de sociale kosten te beperken.

- **Discontinuïteit in productie**

De procesvernieuwing vraagt zowel van IT als van de business een aanzienlijke capaciteitsinzet. Door de aandacht die uitgaat naar het ontwerpen en realiseren van nieuwe productieprocessen, en doordat oude en nieuwe processen tijdelijk naast elkaar worden uitgevoerd, ontstaan risico's voor de continuïteit van de productie. Door bij de aansturing de verantwoordelijkheden duidelijk te beleggen, en waar nodig de verantwoordelijkheid voor de continuïteit van de productie en voor de vernieuwing van de processen van elkaar te scheiden, worden de risico's zoveel mogelijk beperkt.

- **Fysieke grenzen automatiseringscapaciteit**

De fysieke grenzen bij de rekencentra in Apeldoorn vormen, mede gelet op de toenemende vraag naar opslagcapaciteit, een dreigend knelpunt. Inmiddels zijn voor de korte termijn maatregelen getroffen en is een onderzoek gestart naar een oplossing voor de middellange termijn. (zie paragraaf 6.1)

Door een periodieke evaluatie
van de aandachtsgebieden
en de bijbehorende maatregelen
wordt vastgesteld of de
organisatie 'in control' is...

Voor conjunctuurgevoelige
bedrijfstakken worden
factsheets ontwikkeld...

PROGRAMMAVERNIEUWING

In deze bijlage zijn de onderzoek- en ontwikkelactiviteiten beschreven die na 2010 zullen leiden tot reguliere statistische informatie. Het is een opsomming van projecten in het kader van het vernieuwingsprogramma, ingedeeld naar vier inhoudelijke hoofdthema's. Daarnaast zijn enkele projecten gedefinieerd die tot doel hebben om de dienstverlening en de toegankelijkheid van de statistische informatie van het CBS verder te verbeteren.

A.1 ECONOMISCHE ONTWIKKELINGEN

Conjunctuur

De huidige economische situatie versterkt de behoefte bij onder meer beleidsmakers, bedrijfsleven en media aan een gestructureerd overzicht van indicatoren en sectoren waarin de economische ontwikkelingen en omslagpunten in de economie het eerst zichtbaar zijn. In 2009 is daarom de **Factsheet Conjunctuur** op de CBS-website geïntroduceerd. De Factsheet Conjunctuur is een snelle monitor van de conjuncturele ontwikkelingen.

In 2010 zal de Factsheet worden uitgebreid met nieuwe indicatoren. Er wordt ondermeer een **maandindicator voor de bedrijfsinvesteringen** in productie genomen.

Ook voor enkele **macro-economische grootheden** worden diagrammen ontwikkeld waarmee actuele ontwikkelingen in perspectief kunnen worden geplaatst en onderliggende ontwikkelingen kunnen worden geanalyseerd.

Een haalbaarheidsonderzoek naar **versnelling van de flashraming economische groei** moet uitwijzen of er voldoende perspectief is voor het maken van ramingen van voldoende kwaliteit, en of het mogelijk is om naast een raming van het totaal tot een verdere uitsplitsing te komen.

Voor **conjunctuurgevoelige bedrijfstakken** worden factsheets ontwikkeld waarin voor een aantal relevante indicatoren het verloop in de afgelopen periode wordt weergegeven. Voor de presentatie wordt gedacht aan een spinnenwebdiagram, waarin door middel van zes tot acht indicatoren wordt aangegeven hoe de omstandigheden voor de betreffende bedrijfstak op dat moment zijn en hoe ze zich de afgelopen maanden hebben ontwikkeld.

Er wordt onderzoek verricht naar een mogelijke indicatorenset '**Economische voorhoede**'. Die wordt gevormd door die bedrijven en sectoren waar veranderingen in de economische ontwikkelingen over het algemeen het eerst zichtbaar zijn.

Prijsontwikkelingen

Om de transparantie van en het vertrouwen in het CBS-inflatiecijfer te vergroten wordt een **prijsindex van routine-uitgaven** ontwikkeld en wordt een vooronderzoek verricht naar het verbeteren van statistieken over **absolute prijzen** en het meer in samenhang publiceren. De resultaten worden weergegeven in methodebeschrijvingen en StatLine publicaties.

Macro-economische cijfers gezondheids- en welzijnszorg

De ontwikkeling van productiviteit in de zorg geniet beleidsmatig grote belangstelling. Een toenemende branchevervaging in de zorg en veranderingen in bronnen leiden tot een cijfermatig onoverzichtelijke situatie in de zorg. Dit project heeft tot doel de informatievoorziening op het gebied van productie in de zorg en de efficiency waarmee dit gebeurt te verbeteren. In een **‘Zorgmodule’** kan een samenhangend beeld worden gegeven van de productie in de zorg en de inzet die daarvoor nodig is. In 2009 is een vooronderzoek gestart. Dit wordt voortgezet in 2010.

Sociale dynamiek en uitbreiding Arbeidsrekeningen

Doelstelling van het programma Sociale dynamiek en uitbreiding Arbeidsrekeningen is de verbetering van de statistische informatievoorziening over de **sociaal-economische levensloop van mensen**. Centraal staat de ontwikkeling van informatie over arbeidsmarktdynamiek in samenhang met onderwijsloopbanen (initieel en postinitieel) en welvaartsveranderingen. Tevens wordt de rol van demografische gebeurtenissen, de gezondheid en maatschappelijke participatie gedurende de sociaal-economische levensloop in kaart gebracht.

Ten behoeve van de informatievoorziening over sociale dynamiek is een satelliet Sociale dynamiek van het Sociaal Statistisch Bestand ontwikkeld, die de basis vormt voor de reguliere productie van output over sociale dynamiek. De lopende ontwikkelactiviteiten aan het speerpunt worden in de komende jaren afgerond. Het betreft de projecten die in

2008 en 2009 zijn gestart binnen de volgende vijf inhoudelijke clusters:

- **Dynamiek op de arbeidsmarkt:** nieuwe statistieken over gedwongen mobiliteit in verband met bedrijfseconomisch ontslag en over globalisering en loopbanen van werknemers
- **Onderwijsloopbaan en arbeidsmarktdynamiek:** nieuwe statistieken over de langetermijneffecten van onderwijs en over postinitieel onderwijs en loon-, baan-, en beroepsmobiliteit
- **Demografische transities en arbeidsmarktdynamiek:** nieuwe statistieken over immigratie en sociaal-economische integratie en over de korte- en langetermijngevolgen van loopbaanonderbrekingen in verband met zorgtaken
- **Arbeidsmarkt- en welvaartsdynamiek:** nieuwe statistieken over de korte- en lange-termijninkomens- en welvaartsgevolgen van werkloosheid en baanveranderingen
- **Gezondheid en arbeidsmarktdynamiek:** nieuwe statistieken over de (re-)integratie in werk van mensen met gezondheidsproblemen.

Loonkostenindex

In 2009 is gestart met de ontwikkeling van een nieuwe **kwartaalindex van de loonkosten**, waarmee wordt voorzien in de reële behoefte van gebruikers aan een index voor de totale loonkosten. In 2010 wordt de kwartaalindex in productie genomen.

Belastingdruk en inkomensverdeling

Inkomensverschillen en verdelingseffecten van de toeslagen- en heffingssystematiek op de inkomens blijven een punt van aandacht voor het beleid. Doel is inzicht te geven in de herverdelende effecten in relatie tot beleidsdoelen. Hierbij wordt vooral bedoeld op de “vergroening” van het belastingstelsel, de effecten van gebruik- en verbruikontmoedigende heffingen op bestedingen, de toeslagensystematiek en de conjuncturele effecten van de belastingheffing. Uitvoering van dit project geschiedt in nauw overleg met prof.dr. C.A. de Kam, honorair hoogleraar Economie van de Publieke Sector, Rijksuniversiteit Groningen.

In 2010 wordt begonnen aan de ontwikkeling van nieuwe statistieken over de **belastingdruk** in Nederland. In eerste instantie ligt de focus daarbij op de directe herverdeling van inkomens van burgers door belastingen en uitkeringen. Dit gebeurt door de heffingen, die hen via de loon- en inkomstenbelasting en dergelijke worden opgelegd, kortingen daarop en toeslagen, die zij vanuit het sociaalezekerheidsstelsel krijgen. In een tweede fase gaat de aandacht uit naar de **indirecte belastingen**, zoals BTW en accijnzen die ondernemers aan burgers doorberekenen. Onderdeel van deze tweede fase zijn ook de belastingen die rechtspersonen betalen, waaronder de vennootschapsbelasting, maar die uiteindelijk neerslaan bij huishoudens.

Risico-indicatoren financiële markten

De huidige economische kredietcrisis tonen aan dat bepaalde ontwikkelingen niet zo zeer de crisis hebben veroorzaakt maar wel de omvang en wereldwijde verspreiding hebben vergroot.

Dit project heeft als doel statistieken te ontwikkelen die informatie geven over de **risico's** die sectoren of groepen binnen de economie lopen op **financiële markten of met financiële producten** waardoor hun kwetsbaarheid bij bepaalde economische ontwikkelingen toeneemt. In 2010 wordt de haalbaarheid onderzocht en wordt de beoogde nieuwe informatie ontwikkeld.

Impact ICT

In 2010 start een onderzoek naar de impact van ICT. Het betreft zowel de economische als de sociale impact van ICT (en de impact die moderne communicatietechnologie heeft op de waarnemingsactiviteiten van het CBS zelf). Binnen het onderzoek wordt aandacht besteed aan onder meer **prijswaarnemingen met internetrobots**, de omvang van de **internethandel** in Nederland (waaronder de tweedehandshandel), snelle conjunctuurindicatoren op basis van het bestand over **elektronisch betalingsverkeer** en de digitale tweedeling.

Parallel aan dit onderzoek start een programma, meegefinancierd door het Ministerie van Economische Zaken,

gericht op de methodologische aspecten van innovatie bij de overheid en naar ICT-projecten binnen de overheid. Hier wordt de aandacht vooral gericht op de waarneming van **ICT-overheidsprojecten**, de meetbaarheid van **productiviteit bij overheden** en het bijdragen aan Europese initiatieven voor een **begrippenhandboek over innovaties** bij overheden.

Nieuwe ontwikkelingen in de diensteneconomie

Dit programma is gericht op de vraag hoe nieuwe ontwikkelingen en trends binnen de diensteneconomie statistisch in kaart kunnen worden gebracht. Een belangrijke ontwikkeling is de opkomst van de **creatieve industrie**. In 2010 wordt deze ontwikkeling onderzocht, in het bredere perspectief van de diensteneconomie en de rol die het **midden- en kleinbedrijf** daarin speelt. Vanuit Europees en nationaal beleid is er veel aandacht voor de creatieve industrie, vanwege het belang voor economische groei, innovatie en werkgelegenheid. De creatieve industrie is door het Innovatieplatform aangewezen als een sleutelgebied voor de Nederlandse economie.

De afbakening en beschrijving van deze sector is echter lastig, omdat de gebruikelijke classificaties naar bedrijf en beroep hierop niet zijn ingericht. In 2010 wordt, in samenwerking met internationale en wetenschappelijke groepen, gewerkt aan de afbakening en beschrijving van de creatieve industrie. Sociale en economische statistieken worden hierbij in samenhang geanalyseerd. Verwacht wordt dat dit in 2011 resulteert in StatLine tabellen en publicaties.

Holdings en intraconcerndiensten

Er vindt op grote schaal dienstverlening plaats tussen onderdelen van multinationals en andere grote ondernemingen, deels binnen Nederland, deels grensoverschrijdend. Via de huidige CBS-statistieken kunnen deze diensten niet goed in kaart worden gebracht. Daardoor moet in de aanbod- en gebruikstabellen van NR met verdeelsleutels gewerkt worden. Voor **R&D-dienstverlening binnen concerns** is dit extra belangrijk, omdat de vergoedingen voor deze diensten in

het nieuwe systeem van NR (SNA 2008) als investeringen worden geregistreerd en niet langer als lopende uitgaven. Hierdoor dragen ze direct bij aan het BBP.

Het speerpunt Holdings en intraconcerndiensten levert waarnemingsrichtlijnen voor de grote concerns en een herziene opzet van de **statistiek ‘concerndiensten en holdings’**, zowel voor wat betreft de afbakening van de populatie als voor wat betreft de vraagstelling. Verder levert het speerpunt een dataset, StatLine tabellen en een of meer artikelen op. In 2010 worden de projectresultaten overgedragen naar de reguliere statistiek (Bedrijfseconomische statistieken en Nationale Rekeningen).

Regionaal-economische statistieken

Belangrijkste reden voor dit vernieuwingproject is de behoefte aan samenhangende informatie over de **economische structuur, arbeidsmarkt en conjunctuur van regio's**. Hieraan wordt tegemoet gekomen door het combineren van registerinformatie en primaire data die al beschikbaar zijn.

Veel CBS-statistieken hebben nu al een regiocomponent of hebben de mogelijkheid om de gegevens te regionaliseren. Het project levert hiervoor gecoördineerde methodologie op, onder meer voor wat betreft eenheden, verdeelsleutels en regionale niveaus. Vervolgens levert het project ook nieuwe output met regiogegevens op, in de vorm van StatLinetabellen en visualisaties. Een groot aantal structuur- en conjunc-

tuurvariabelen wordt hierin opgenomen, bijvoorbeeld over werkgelegenheid, omzet, aantal bedrijven naar grootteklasse en SBI, vertrouwensindicatoren, omzetontwikkeling, faillissementen, werkloosheid. Resultaten van het project in 2010 zijn ondermeer microdatabestanden, een seminar en één of meer artikelen.

Globalisering

Doel van dit programma is:

- **Relevante indicatoren** benoemen, van cijfers en uitleg voorzien, en publiceren in de Internationaliseringsmonitor. In 2010 verschijnen in dit kader minimaal 6 artikelen en 48 tabellen.
- Koppelen van **economische, sociale en functionele statistieken** op het niveau van de belangrijkste statistische eenheden (ondernemingen, bedrijfseenheden, banen en personen) in vorm van microdata bestanden.
- Verbinden van de analyseniveaus van **globaliseringsvraagstukken op macro- en microniveau** door het laten aansluiten van de indicatoren op de bestaande integratiestelsels (Nationale Rekeningen, Sectorrekeningen, Arbeidsrekeningen).

Binnen dit kader starten in 2010 de volgende projecten: Effecten op de arbeidsmarkt, Internationale handel in goederen en diensten, Effecten van economische globalisering, Internationalisering van R&D en output.

A.2 SOCIAAL-ECONOMISCHE EN MAATSCHAPPELIJKE ONTWIKKELINGEN

Levensloop van mensen

Jongeren

Vanuit vier van de zes pijlers die ten grondslag liggen aan het huidige regeerakkoord, wordt expliciet aandacht besteed aan jongeren op een breed scala aan terreinen. Veel informatie over jongeren kan door het CBS worden geproduceerd op

basis van al beschikbare (micro)data in de vorm van afgeleide statistiekproductie. Deze vorm van statistiekproductie kan worden getypeerd als een voor de **leefsituatie van jongeren** specifieke “view” op al beschikbare databronnen. Omdat binnen het kabinetsbeleid grote waarde wordt gehecht aan het gezin, wordt het project **werkende ouders en uitkomsten voor hun kinderen** gestart. Hiervoor wordt

onderzocht op welke wijze de leefsituatie van de kinderen wordt beïnvloed door de manier waarop ouders zorg en werk combineren.

Jeugdcriminaliteit en het aantal recidivisten zijn de afgelopen jaren toegenomen. Verschillende vormen van risicogedrag, zoals delinquentie, alcohol- en drugsgebruik, promiscue gedrag, spijbelen en voortijdig schoolverlaten hangen sterk met elkaar samen. De effecten van dit gedrag op de levensloop worden onderzocht.

Het is belangrijk voor jongeren om te leren participeren en betrokken te zijn bij hun omgeving. In dat kader wordt in kaart gebracht in hoeverre jongeren aan de verschillende **maatschappelijke en culturele activiteiten** deelnemen en welke rol de media daarnaast speelt.

Naast deze inhoudelijke projecten wordt een eerste versie van de **satelliet Jongeren in het Sociaal Statistisch Bestand** samengesteld en wordt een nieuw dossier over Jongeren voor de CBS-website opgezet.

Werkend leven: samenhangende informatie over de arbeidsloopbaan

Het programma Werkend leven heeft als doelstelling de ontwikkeling van statistieken over de **veranderende arbeidsloopbaan** van mensen. Het programma beoogt allereerst inzicht te bieden in veranderende arbeidsrelaties, zoals de opkomst van bedrijven zonder (vast) personeel, het ontstaan van los-vaste verbanden en netwerken van kleine bedrijven die gezamenlijk diensten leveren. Dergelijke veranderende arbeidsrelaties hebben ook consequenties op andere terreinen, zoals de sociale zekerheid. Stromen tussen werk en uitkering en stromen binnen de sociale zekerheid gaan er anders uitzien als arbeidsrelaties wijzigen. Niet alleen vanwege structurele ontwikkelingen, maar ook in verband met de actuele conjuncturele situatie is de behoefte aan statistische informatie over veranderende arbeidsrelaties en sociale-zekerheidsstromen sterk toegenomen.

Ouderen

Het project Ouderen voorziet in nieuwe informatie over de **leefsituatie van ouderen**. Net als bij jongeren kan veel informatie over ouderen door het CBS worden geproduceerd

op basis van al beschikbare (micro)data. Veel nieuwe output is dan ook gebaseerd op een voor de leefsituatie van ouderen specifieke “view” op al beschikbare databronnen.

In 2010 wordt de relatie tussen welvaartskenmerken, gezondheid, kwaliteit van de arbeid en welbevinden en vormen van (definitieve) arbeidsuittreding bij ouderen onderzocht. Hierbij wordt samengewerkt met externe onderzoekers (EUR/Netspar en TNO) en gebruikers (Ministerie van SZW). Verder wordt toegewerkt naar samenwerking met externe partijen voor uitvoering van een nieuw, door de Ministeries van SZW en VWS te financieren, longitudinaal (steekproef)onderzoek naar de wisselwerking tussen arbeid en gezondheid bij ouderen. Aansluitend op het Beleidsplan Sociaal-economische Gezondheidsverschillen (SEGV) van het Ministerie van VWS wordt, in samenwerking met de Universiteit van Amsterdam, nieuwe informatie over sociaal-economische verschillen in zorg en gezondheid bij ouderen samengesteld. Tevens wordt met de Universiteit Maastricht een (promotie-)onderzoek gestart naar trends in SEGV. Daarnaast wordt aan de hand van het Inkomens Panelonderzoek nieuwe informatie samengesteld over ontwikkelingen in inkomenssamenstelling (1e, 2e, 3e en 4e pijler) van 65+’ers.

Eveneens wordt in 2010 gestart met onderzoek naar de **impact van arbeid op de kwaliteit van het leven**. Zo worden onder meer de ontwikkelingen in en wisselwerking tussen betaald werk en de invulling van de vrije tijd in kaart gebracht. Ook wordt onderzoek gedaan naar het volume van en ontwikkelingen in (ernstige) hulpbehoefendheid van nog thuiswonende ouderen en is er aandacht voor nieuwe vormen van (institutionele) woon-zorg combinaties.

Pensioenaansprakenstatistiek

Grote veranderingen in de komende jaren in de bevolkingsopbouw van Nederland rechtvaardigen de ontwikkeling van nieuwe statistieken die inzicht geven in de gevolgen en die aanknopingspunten bieden voor beleid op het terrein van vergrijzing.

De **Pensioenaansprakenstatistiek** biedt inzicht in het niveau en de verdeling van de pensioenopbouw van personen

woonachtig in Nederland en de ontwikkelingen daarin. Ook biedt het inzicht in de afhankelijkheid van groepen personen van de verschillende pijlers en de toekomstige inkomenspositie van leeftijdscohorten. De resultaten worden vastgelegd in microdatasets, StatLine tabellen en publicaties.

Sociale samenhang

Sociale samenhang staat sterk in de maatschappelijke belangstelling. Het kabinet investeert fors in maatregelen om de samenhang in de samenleving te intensiveren. Het CBS wil de beschikbaarheid van data over de sociale samenhang verbeteren in de vorm van het ontwikkelen van nieuwe statistieken. In 2008 en 2009 is daarvoor een raamwerk vastgesteld op basis van ontwikkelingen bij andere statistische bureaus en de informatiebehoefte bij gebruikers, zoals kennisinstituten, ministeries en universiteiten. Streven van het vernieuwingsproject is in de eerste plaats om samenhangende output op de onderscheiden dimensies van sociale samenhang samen te stellen.

Een belangrijk onderdeel van het project is de **meetlat over sociale samenhang**. Hierbinnen wordt onderzocht op welke wijze zowel burgers als bevolkingsgroepen op een meetlat gepositioneerd kunnen worden. De meetlat dient om de sociale samenhang te monitoren. Dit is tevens van belang voor de beschrijving van duurzaamheid, waarvoor de pijler sociaal kapitaal wordt ontwikkeld. In 2010 is voorzien in een integrale dataverzameling over sociale samenhang om invulling te geven aan de meetlat.

Naast deze kerninformatie op het terrein van sociale samenhang wordt binnen het project ook het effect van regio op de sociale samenhang in kaart gebracht. Daarvoor is de **relatie met wijk-, buurt- en gemeentekennmerken** van belang.

In 2010 wordt gestart met onderzoek naar de levensloop van kinderen uit verschillende typen gezinnen. Daarbij worden traditionele gezinnen vergeleken met nieuwe **gezinsvormen** zoals samengestelde (stief)gezinnen, eenoudergezinnen, tweemoeder/vadergezinnen, adoptiekinderen en co-ouderschap.

In het kader van **sociale uitsluiting** wordt daarnaast ook aandacht gegeven aan bevolkingsgroepen, waarbij de dataverzameling lastig is, zoals dak- en thuislozen, de bewoners van instellingen, inrichtingen en tehuizen en de niet in de GBA geregistreerde bevolking.

Geïntegreerde informatievoorziening onderwijs

Binnen het project Geïntegreerde informatievoorziening onderwijs wordt informatie ontwikkeld over het onderwijs van leerlingen over verschillende jaren verbijzonderd naar achtergrondkenmerken van ouders en leerlingen en de overgang van het onderwijs naar de arbeidsmarkt, eveneens naar achtergrondkenmerken. Voorts komen resultaten beschikbaar van een nieuwe Statistiek Uitgaven per geslaagde en worden indicatoren vastgesteld om de ontwikkelingen in onderwijsuitgaven in kaart te brengen.

Het betreft in 2010 onder meer de volgende activiteiten:

- ontwikkelen van **cohorten** in het voortgezet onderwijs, middelbaar beroepsonderwijs en cohorten voortijdig schoolverlaters om na te gaan of zij terugkeren in het onderwijs
- informatieontwikkeling over achtergronden van voortijdige **schoolverlaters**
- informatieontwikkeling over **stromen** binnen het middelbare beroepsonderwijs, stromen van het voortgezet onderwijs naar middelbaar beroepsonderwijs en instroom in het middelbare beroepsonderwijs
- informatieontwikkeling over de **overgang** van gediplomeerden uit het middelbare beroepsonderwijs en voortijdig schoolverlaters **naar de arbeidsmarkt**
- verder implementeren van de werkwijze van het Sociaal Statistisch Bestand bij de bovengenoemde analyseprojecten en het verder vullen van de **SSB-satelliet Onderwijs met stroom- en cohortcomponenten**
- voortzetting van de ontwikkeling van een nieuw raamwerk om de gegevens over onderwijsuitgaven te kunnen analyseren, gericht op een betere macrobeschrijving van de **investerings in onderwijs** en het leggen van relaties met andere onderwijsuitkomsten vanuit dit perspectief.

Veiligheid

Binnen het project ‘**Satelliet Veiligheid en Veiligheidsmonitor**’ verschuift vanaf 2010 het accent naar het verkrijgen van beschikbare gegevens. Nieuwe bronnen worden toegevoegd aan de satelliet. Voorbeelden hiervan zijn gegevens over jeugdzorg, overtredingen, penitentiaire inrichtingen en justitiële documentatie. Beschikbare bronnen, zoals gegevens over slachtoffers, Halt-jongeren en verdachten, worden uitgebreid met nieuwe perioden en worden verder geanalyseerd. Daarnaast worden in het kader van het project ‘**Veiligheidszorgrekeningen**’ de tabellen met prijs- en volumeontwikkelingen gepubliceerd, en wordt de kerncijfertabel daarbij aangepast. Er komt een nieuwe publicatie over de kosten en de bedrijfsvoering van rechterlijke en justitiële organisaties in samenwerking met de Raad voor de Rechtspraak en het Wetenschappelijk Onderzoeks- en Documentatiecentrum van het Ministerie van Justitie.

Belevingen

Het CBS voert op dit moment beperkt onderzoek uit naar **belevingen en opvattingen van burgers**. Zo wordt in het kader van het Nationaal Kiezersonderzoek 2006 gevraagd naar de achtergronden van het stemgedrag en bij de Veiligheidsmonitor en het Consumenten Conjunctuuronderzoek wordt de mening van de respondent wordt gevraagd over bijvoorbeeld het functioneren van de politie respectievelijk de toestand van de economie. In 2010 wordt onderzocht hoe het hiaat in de dataverzameling met betrekking tot informatie over opinies van de bevolking over actuele kwesties kan worden ingevuld.

De resultaten van een dergelijk onderzoek kunnen worden gebruikt als input voor het ontwikkelen van output in vernieuwingsprojecten als sociale samenhang, welzijn en duurzaamheid. Daarnaast kunnen uitkomsten ook zelfstandig worden gepubliceerd of in combinatie met bestaande output, zoals het confronteren van belevingen en feitelijk gedrag van mensen en belevingen en de feitelijke leefsituatie van mensen.

A.3 (GROOT)STEDELIJKE PROBLEMATIEK

Wijk- en buurtinformatie

Door het uitbreiden van de statistische informatie op het niveau van wijken en buurten kan het CBS een belangrijke bijdrage leveren aan de wijkgerichte aanpak van de (groot)stedelijke problematiek. Effecten van beleid kunnen door tijdreeksen zichtbaar worden gemaakt. In de komende planperiode ligt het accent bij het samenstellen van samenhangende kerncijfers die de ontwikkeling van wijken en buurten inzichtelijk maken en waarmee buurten kunnen worden getypeerd en gecategoriseerd. Uitbreiding van **(laag-)regionale statistische informatie** is tevens van belang voor het monitoren van regionaal-economische ontwikkelingen, zoals de regionale clustering van bedrijven en diensten, kennis migratie en regionale bedrijvigheid in relatie tot opleidingsmogelijkheden in de regio.

Alle in het kader van het vorige Meerjarenprogramma van het CBS ontwikkelde statistieken zijn in 2010 in productie genomen. Het gaat hierbij om delen van de nabijheidstatistieken, om een groot aantal kenmerken op het niveau van buurten, wijken, gemeenten en bevolkingskernen.

In 2010 worden activiteiten ondernomen om het gebruikte adressenkader (de “adresrug”) uit te bouwen tot een “**locatierug**” door het toevoegen van x, y-coördinaten aan adressen. Hierdoor kan informatie over personen, vastgoed en andere ruimtelijke informatie op eenduidige wijze worden gekoppeld.

Voorts worden **(signaal)indicatoren** ontwikkeld, die de dynamiek van wijken en buurten in de tijd en langs verschillende dimensies inzichtelijk maken. Hierdoor wordt de

onderlinge vergelijkbaarheid van wijken en buurten en de volgtijdelijke vergelijkbaarheid van wijken en buurten (en andere regionale indelingen) verbeterd. Dergelijke indicatoren maken het ook mogelijk buurten te typeren of te categoriseren langs verschillende dimensies.

De kenmerken in **Regionale Kerncijfers Nederland** en in **Kerncijfers Wijken en Buurten** worden verder uitgebreid. In het bijzonder wordt nagegaan, of informatie op buurtniveau (en andere regionale niveaus) kan worden ontwikkeld over bedrijfsvestigingen, beschikbare arbeidsplaatsen en werkzame personen. Daarnaast worden de nabijheidstatistieken verder ontwikkeld, waarbij ook informatie wordt samengesteld over het verschil tussen de werkelijk afgelegde afstand tot een voorziening (bijvoorbeeld een school) en de kortste afstand (tot die school).

Er worden nieuwe statistieken op **vierkantniveau** samengesteld. Dit is van belang voor een stabiele en consistente afbakening voor tijdreeksen en voor internationale vergelijkingen. Er bestaan geen andere internationaal vergelijkbare regionale indelingen.

In 2009 is onderzoek gestart naar de mogelijkheid om een **straatstatistiek** te ontwikkelen. Afhankelijk van de uitkomsten van dit onderzoek worden in 2010 nieuwe cijfers op straatniveau geproduceerd. Deze statistiek kan een alternatief zijn voor het publiceren van statistieken op postcodeniveau, wat vanwege juridische beperkingen niet mogelijk is. Veel van de genoemde statistieken worden in nauwe samenwerking met gebruikers ontwikkeld. De belangrijkste is de samenwerking met provincies (o.a. *Provinciemonitor*).

Woningmarkt

De programmavernieuwing op het terrein van de woningmarkt heeft tot doel de komende jaren een volledige, samenhangende statistische beschrijving van de woningmarkt te geven.

De activiteiten in 2010 zijn gericht op het ontwikkelen van informatie over de financiering van de woningmarkt en over de vraag- en aanboddynamiek op de woningmarkt. De in het kader van het vorige Meerjarenprogramma ontwikkelde statistieken over de huur-koopverhouding, niet-bewoonde woningen, bewoonde recreatiewoningen en – mogelijk – energielabels worden in 2010 in productie genomen.

Wat betreft de **financiering van de woningmarkt** wordt onderzoek gedaan naar wie de woningen financieren: hypotheekverstrekkers, woningcorporaties, pensioenfondsen, andere particuliere verhuurders en eigen vermogen. Hiertoe worden beschikbare bronnen onderzocht. Daarnaast wordt op microniveau informatie over onder meer inkomen en vermogen van personen gekoppeld aan woningkenmerken, zoals de prijs. Hierdoor kunnen de gevolgen van veranderingen in de hypotheekrenteafrek in kaart worden gebracht.

Een aanzienlijk deel van de (sociale) huursector wordt beheerd door woningcorporaties. Onderzoek naar de huursector is daarom niet mogelijk zonder een integraal beeld van het bezit en beheer van deze corporaties. In 2010 moet onderzoek leiden tot nieuwe informatie over het **woningbezit van de woningcorporaties** en de ontwikkelingen daarin (bouw, aan- en verkoop, sloop en dergelijke). Ook vindt een vergelijkbaar onderzoek plaats naar het bezit van andere verhuurders.

Wat betreft **vraag en aanbod op de woningmarkt** wordt onderzoek gedaan naar de doorstroming, de duur van leegstand - in het bijzonder in krimpgebieden - en de verkoop van huurwoningen. Voor de vraagkant wordt daarbij gebruik gemaakt van het Woononderzoek Nederland (WoON). Informatie over woonwensen geeft een verdieping aan analyses van doorstroming en mismatch

In 2010 wordt de samenwerking met het Planbureau voor de Leefomgeving bij het onderzoek naar de **regionale woningmarkt** voortgezet.

A.4 KWALITEIT VAN HET BESTAAN

Duurzaamheid

Duurzaamheid staat nationaal en internationaal hoog op de agenda. Het CBS speelt een coördinerende rol bij de ‘Monitor Duurzaam Nederland’, externe publicaties zoals de ‘Milieurekeningen’ en neemt deel aan internationale werkgroepen.

In 2010 wordt extra aandacht besteed aan de theoretische onderbouwing van de ‘**Monitor Duurzaam Nederland**’.

Om de kernresultaten van de monitor voor een breder publiek geschikt te maken, worden een dashboard en een website ontwikkeld.

Aangezien de voornaamste duurzaamheidsvraagstukken een grensoverschrijdend karakter hebben worden de thema’s **internationale dimensie** van duurzaamheid en **klimaatverandering** extra belicht. Ook wordt de **milieukostenstatistiek** uitgebreid en wordt een studie uitgevoerd naar de haalbaarheid van een statistiek over de **gezondheidseffecten van milieuvervuiling**.

Verder wordt in 2010 het volgende gerealiseerd:

- de publicatie van de tweede editie van de ‘Monitor Duurzaam Nederland’ en bijbehorende analyses
- experimenteel onderzoek m.b.t. de nieuwe kapitaaltvormen menselijk en sociaal kapitaal en de ontwikkeling van een tijdbestedingsmodule
- het in productie nemen van de statistiek ‘Energiegebruik naar een aantal standaard huishoudens- en woningkenmerken’
- een haalbaarheidsonderzoek naar de statistiek ‘Energiegebruik bedrijven’, analyse van de paneldataset energie-productiviteit en inzicht in de omvang van milieutechnologie;
- inzicht in de omvang van milieusubsidies en de doelmatigheid van milieubeleid
- climate change accounts, CO²-emissies op kwartaalbasis, onderzoek naar de theoretische basis voor waardering van duurzame energiebronnen en een ‘Waterbalans van Nederland’
- het uitbreiden van de *material flow accounts* met fysieke stromen binnen de economie

Gezondheid

Met de programmavernieuwing op het terrein van gezondheid beoogt het CBS een volledige en samenhangende statistische beschrijving te realiseren van de gezondheid, het welzijn en het zorggebruik van de Nederlandse bevolking en van de ingezette middelen en prestaties van het zorgsysteem.

Activiteiten gericht op het ontwikkelen van nieuwe output betreffen in de eerste plaats de afronding van de **SSB-satelliet Gezondheid** (medicijngebruik; ziekenhuisverrichtingen; indicaties AWBZ). Al bestaande onderdelen (met name perinatale zorg en huisartsenzorg) worden uitgebreid met uitsplitsingen naar het land van herkomst en/of indicatoren voor de sociaal-economische status (inkomen, opleiding). Hiermee wordt inzicht gegeven in de gevolgen voor gezondheid en zorg van de veranderende samenstelling van de bevolking.

De registratie van diagnosebehandelingcombinaties (DBC) in ziekenhuizen levert in 2010 voor het eerst op persoonsniveau koppelbare DBC-gegevens op. Dit opent de weg om deze integrale en wettelijk verplichte registratie te gebruiken voor de persoonsstatistieken over ziekenhuiszorg. In 2010 wordt onderzocht hoe de combinatie van de bestaande Landelijke Medische Registratie en de nieuwe DBC-registratie gebruikt kan worden voor de completering van de **ziekenhuisstatistieken**. Ook wordt onderzocht of de DBC-registratie in de geestelijke gezondheidszorg en verslavingszorg (GGZ) gebruikt kan worden voor het maken van een **persoonsstatistiek over de geestelijke gezondheid(szorg)**.

Statistische informatie over de **relatie tussen gebruik en kosten** wordt verkregen door de uitgaven aan zorg volgens de Zorgrekeningen uit te splitsen naar persoonskenmerken op basis van gegevens van de verzekeraars en van het Centraal Administratiekantoor Bijzondere Ziektekosten (CAK). De gegevens van de verzekeraars en het CAK vormen daarmee de schakel tussen de Zorgrekeningen en de SSB-satelliet Gezondheid.

Om meer statistische informatie over de kwaliteit van zorg te kunnen presenteren wordt onderzocht of de indicatoren die zijn afgesproken in het **OESO-project “Health Care Quality Indicators”**, gebruikt kunnen worden om een jaarlijkse, reguliere statistiek op te zetten. In de tweede plaats wordt onderzocht of de informatie, die momenteel op grote schaal wordt verzameld om de kwaliteit van zorg inzichtelijk te maken voor zorgconsumenten, ook gebruikt kan worden om de relatie **kosten-kwaliteit-gebruik** te kwantificeren.

Verder wordt de ontwikkeling van indicatoren voor de gevolgen van **marktwerking in de zorg** ter hand genomen. In eerste instantie zal onderzocht worden, welke indicatoren afgeleid kunnen worden uit bestaande bronnen. Het gaat dan bijvoorbeeld over verzekerdheid, concentratie in het zorgaanbod, solvabiliteit en liquiditeit van zorginstellingen en de hoogte van het eigen risico.

In 2010 wordt de relatie tussen **leefstijl en zorggebruik/zorgkosten** onderzocht door het volgen in de tijd van respondenten in de Gezondheidsenquête (waarvan de leefstijlaspecten bekend zijn) op zorggebruik (waarover integrale informatie uit registers beschikbaar is).

Welzijn

De statistische informatie over het **(subjectief) welzijn van de bevolking** (de “kwaliteit van het bestaan”) wordt de komende jaren uitgebreid. Internationaal groeit de behoefte aan betere indicatoren over het meten van maatschappelijke vooruitgang naast de traditionele maatstaf voor economische groei, het bruto binnenlands product. Het gaat hierbij vooral om hoe mensen hun eigen leven en verschillende deelterreinen daarvan waarderen.

In 2009 is verkennend onderzoek gestart. De raakvlakken met andere thema's (leefsituatie, sociale samenhang, belevenissen, duurzaamheid) en de wensen in relatie tot subjectief welzijn die daar leven, worden in kaart gebracht. Daarnaast worden diverse externe partijen geconsulteerd. Voor de wetenschappelijke invalshoek gaat het daarbij om afstemming met universiteiten. Voor de beleidsmatige invalshoek wordt contact gelegd met de planbureaus en de betrokken ministeries. Om ook internationaal aansluiting te vinden wordt deelgenomen aan activiteiten die de OESO op dit terrein organiseert vanuit het Global Project (“OECD World Forum on Statistics, Knowledge and Policy”) en dat gericht is op internationale afstemming van metingen.

A.5 VERBETERING EN UITBREIDING DIENSTVERLENING

Centrum voor Beleidsstatistiek

De dienstverlening van het **Centrum voor Beleidsstatistiek** bestaat uit het uitvoeren van betaalde onderzoeken in opdracht, adviseren over de aanpak van onderzoeksvragen en het ter beschikking stellen van micromateriaal aan externe onderzoekers. In beginsel vormt bestaand micromateriaal hierbij de basis voor onderzoek, waarbij gegevens uit verschillende bronnen worden gekoppeld en geanalyseerd. Behalve het uitvoeren van volledige maatwerkopdrachten worden ook opdrachten in samenwerking uitgevoerd, bijvoorbeeld met onderzoeksbureaus van gemeenten of provincies, maar ook met zelfstandige onderzoeksbureaus. In 2010 worden hiervoor nieuwe contacten gelegd.

Het Centrum voor Beleidsstatistiek wordt in de komende periode verder ontwikkeld tot het **loket voor de publieke sector**, zoals dat ook in andere landen het geval is. Dit past in het streven van het CBS om zich nog meer te profileren als het statistische bureau van de overheid. In dit verband wordt ook een CBS-loket ingericht dat als aanspreekpunt gaat dienen voor aanvragers van incidenteel werk voor derden. Op deze manier worden zichtbaarheid, bereikbaarheid en transparantie in dienstverlening verder bevorderd.

De **dienstverlening** aan de Ministeries en Planbureaus zal verder worden geïntensiveerd, en de dienstverlening aan de ‘medeoverheden’ zal worden uitgebreid. Met betrekking tot de provincies wordt het in 2009 gestarte proces waarbij

vraag en aanbod van informatie op elkaar worden afgestemd, in samenwerking met het Interprovinciaal overleg (IPO) voortgezet. Ook voor de grotere gemeenten wordt een intensivering langs deze lijn gepland.

De faciliteiten voor **microdatatoegang** voor externe onderzoekers worden verder uitgebreid. Deze groei zal voornamelijk worden gerealiseerd via de vorm van *remote access*. De beschikbaarheid van microbestanden voor extern onderzoek zal verder toenemen. Hierbij is sprake van een autonome groei doordat nieuwe jaargangen van bestanden ter beschikking komen. Daarnaast wordt het aantal thema's waarover materiaal beschikbaar is, afhankelijk van de vraag verder uitgebreid.

Een belangrijke gebruiker van microdata is de academische wereld. In samenwerking met SCP, KNAW en NWO is het **project Data infrastructure for the social sciences (DISS)** gestart. Een onderdeel daarvan vormt een sterke stimulering van het gebruik van microdata voor de academische wereld. Realisatie is afhankelijk van externe financiering.

De statistische informatie die het CBS levert, is kwalitatief van een hoog niveau en gezaghebbend in de maatschappij. De gedegen productieprocessen van het CBS en het feit dat de productie is vastgelegd in jaarplannen en meerjarenprogramma's maakt het echter lastig om flexibel in te spelen op incidentele vragen. Met het oog daarop is capaciteit vrijgemaakt voor het uitvoeren van incidentele **aanvullende statistische analyses**. Daarmee kan sneller worden gereageerd en geanticipeerd op actuele ontwikkelingen.

Verbetering van informatievoorziening

- In 2010 wordt een **internetsite voor het onderwijs** ontwikkeld en gebouwd, waarvoor het vooronderzoek in 2009 is afgerond. In tegenstelling tot het eerdere plan wordt de site niet voor het lager onderwijs, maar voor de doelgroep van 12 – 16 jarigen ontwikkeld. De site ondersteunt leraren en maakt leerlingen vertrouwd met statistiek en met feiten over Nederland. Geleidelijke uitbreiding voor studenten HBO en universiteit is voor volgende jaren beoogd.
- De gebruikersvriendelijkheid van het **huidige StatLine**

wordt in 2010 en 2011 verder verhoogd, onder meer door verbetering van de vindbaarheid van StatLinetabellen. Er wordt gewerkt aan de prestaties van zoekmachines door betere 'tuning' en het verbeteren van meta-informatie ten behoeve van zoekmachines.

- In 2010 gaat het project "**Vervanging StatLine 2012**" van start. De benodigde vooronderzoeken zijn in 2009 afgerond. Aan de hand van het in 2009 opgestelde plan van aanpak wordt de markt voor mogelijke kandidaten voor de opvolging van StatLine in kaart gebracht, en pakketten van commerciële aanbieders en collega-instituten worden getoetst aan de functionele en technische requirements. Doel is om in 2012 een opvolger voor StatLine geïmplementeerd te hebben die aan de moderne eisen voldoet en voor de toekomst is toegerust. De gebruikers staan centraal, het gebruiksgemak en flexibele multifunctionele benutting van de data staan voorop.
- De actualiteit, aantrekkelijkheid en kwaliteit van de **CBS-website** wordt in 2010 verder verbeterd, onder meer door extra inspanningen in het onderhoud van de themapagina's en dossiers. Ook in 2010 wordt ingezet op het verder ontwikkelen en professionaliseren van visualisaties en interactieve toepassingen op de websites.
- Nieuwe **sociale media** bieden kansen om het CBS onder de aandacht te brengen van een breed publiek. In 2010 onderzoekt het CBS welke van deze media door het CBS ingezet kunnen worden. Statistische bureaus in diverse landen zetten deze media al in of hebben plannen in die richting. Het CBS voert een aantal pilots uit met Twitter en YouTube. In 2010 wordt een onderzoek naar de mogelijkheden verricht waarvan de resultaten in een rapportage worden vastgelegd.

Informatie voor ondernemers

De website '**CBSvooruwbedrijf.nl**' moet een centrale rol gaan vervullen bij de informatie voor ondernemers. De website bevat al een onderdeel nieuwsvoorziening en een onderdeel met informatie voor berichtgevers. In 2010 ligt het accent op het beter ontsluiten van branche-informatie, het verder verbeteren van de berichtgeversinformatie en onderzoek naar de mogelijkheden voor benchmarking. De site zal zich ontwikkelen tot het belangrijkste publicatieforum voor alle bedrijfseconomische statistieken.

BIJLAGE

REGULIERE STATISTISCHE PROGRAMMA

In deze bijlage zijn de veranderingen beschreven die in 2010 in het reguliere statistische programma zijn voorzien. Het is een opsomming aan de hand van de statistische thema's waaruit het CBS-werkprogramma is opgebouwd. De veranderingen vloeien voort uit de doelstellingen verbonden aan de statistiek-

productie van het CBS, te weten vermindering van de lastendruk voor berichtgevers, verhoging van de efficiency, verbetering van de kwaliteit en onderhoud dat voortvloeit uit wijzigingen in externe databronnen en daarmee noodzakelijke aanpassingen van methoden en technieken. Bij elk thema is daarnaast

aangegeven welke output in de vorm van persberichten, StatLine tabellen, publicaties, en microdatabestanden mag worden verwacht.

Data-leveringen aan Eurostat en (methodologische) onderzoekspapers zijn afzonderlijk vermeld in bijlage C.

Papieren en elektronische publicaties, niet naar thema ingedeeld

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
	aantal tabellen			
De Nederlandse Samenleving 2010				1
Statistisch jaarboek 2010		1		
Statistical Yearbook			1	
Sociale samenhang 2010			1	
Statistisch bulletin	12	13	14	13
Emancipatiemonitor	1			

B.1 ARBEID EN SOCIALE ZEKERHEID

De reguliere structuurinformatie over **omvang en samenstelling van de beroepsbevolking** die op maand-, kwartaal- en jaarbasis beschikbaar komt, wordt in 2010 samengesteld op basis van het nieuwe design van de Enquête Beroepsbevolking (EBB), zoals ontworpen binnen het programma Herontwerp persoonsenquêtes, waarbij onder meer de steekproef efficiënter is opgezet door optimaal gebruik te maken van reeds uit registers beschikbare persoonskenmerken. De maandcijfers worden in dat kader samengesteld aan de hand van een nieuwe methode, welke is gebaseerd op tijdreeksmodellen.

Wat betreft de **Statistiek Werkgelegenheid en Lonen** (SWL) worden in 2010 de achterstanden ingelopen in de publicatie van structuurkenmerken van banen door het samenstellen van uitkomsten over de jaren 2008 en 2009. Tevens wordt in 2010 overgegaan op een nieuw systeem van levering van informatie vanuit de loonaangifte (Polisadministratie) als bron voor de statistieken over aantallen banen en beloning van werknemers (de “Polis+”). Een en ander heeft consequenties voor de verwerkingssystemen op het CBS.

Voor de nieuwe **Statistiek Incidentele Loonontwikkeling** wordt in 2010 een verkennend onderzoek gedaan. Dit leidt eind 2010 tot een rapportage en keuze van het model.

De uitkomsten van het in EU-verband uitgevoerde **Arbeidskostenonderzoek 2008** komen in 2010 beschikbaar.

In 2010 worden de uitkomsten van de kwartaal **Vacature-enquête** voor het eerst geleverd op basis van de nieuwe Europese

verordening inzake kwartaalstatistieken van vacatures in de Gemeenschap.

In het streven om de gegevens over sociale zekerheid op een tussen de verschillende sociale-zekerheidsregelingen vergelijkbare manier te presenteren, vindt in 2010 een gehele **herinrichting van de bestaande StatLine-tabellen** plaats. De inzet is tot vergelijkbare StatLinetabellen over alle sociale-zekerheidsregelingen te komen en de overzichtstabellen uit te breiden. Dit verhoogt het inzicht, de vergelijkbaarheid en de transparantie van het totale domein van de sociale zekerheid.

In de publicaties over de sociale zekerheid wordt in 2010 meer gebruikgemaakt van informatie over **personen met een uitkering**. Op dit terrein worden vanaf 2010 volgens een eenduidig concept gegevens gepubliceerd. Deze ontwikkeling is in 2009 ingezet en resulteert in 2010 in een brede, maandelijks aan te vullen, StatLine publicatie. In deze StatLine publicatie wordt onder andere een beeld geschetst van de stand, instroom en uitstroom van een breed scala aan sociale-zekerheidsregelingen. Dit wordt onderverdeeld naar persoonskenmerken als geslacht, leeftijd en herkomstgroepering en de verschillende regionale onderverdelingen.

Met de invoering van de **deeltijd WW** in 2009 is het CBS gestart met een beperkte nieuwe statistiek over dit fenomeen. In 2010 wordt deze statistiek in meer detail gepresenteerd. Dit zorgt voor een completere dekking van de sociale zekerheid, specifiek op het terrein van de **werkloosheidsregelingen**.

Sinds 2008 wordt voor de beschrijving van het **ziekteverzuim** in Nederland weer gebruik

gemaakt van de kwartaalenquête Ziekteverzuim. Het landelijk verzuimpercentage wordt op basis van deze enquête gepubliceerd voor alle afzonderlijke bedrijfssectoren en bedrijfstakken. In 2010 wordt er kwalitatief onderzoek verricht naar de waarneming van de Kwartaalenquête Ziekteverzuim. Dit leidt tot een verbetering van de kwaliteit van de onderzoeksgegevens. Naar aanleiding van het onderzoek kunnen bepaalde publicatiegegevens, met terugwerkende kracht, worden aangepast.

In het eerste half jaar 2010 wordt het publicatiepakket van **Arbeidsrekeningen** verder uitgebreid met gegevens die de dynamiek op de arbeidsmarkt beschrijven en met indexcijfers van de (structuurvrije) loonkostenontwikkeling per bedrijfstak. Het onderzoek naar de regionalisering van de Arbeidsrekeningen wordt voortgezet, wat zal leiden tot de publicatie van eerste (experimentele) resultaten.

Er wordt in het eerste half jaar van 2010 een onderzoek gestart naar de mogelijkheden om de **tijdreeksen over gewerkte uren en banen van werkzame personen** in de tijd terug te leggen en verder te detailleren. Het ontbreken van deze lange tijdreeksen vormt een belangrijke lacune en deze lange tijdreeksen zijn ook een wens van belangrijke gebruikers zoals het CPB en KLEMS.

In het tweede helft van 2010 wordt de **arbeidsmarktspanningsmeter** in productie genomen. De arbeidsmarktspanningsmeter is een grafisch instrument om ontwikkelingen op de arbeidsmarkt te analyseren en te karakteriseren.

B.1.a Persberichten en digitale conjunctuurberichten

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
	aantal tabellen			

Werkgelegenheid	1	1	1	1
Vacatures	1	1	1	1
Werkloosheid	3	3	3	3
Bijstand en overige uitkeringen	1	1	1	1

B.1.b Nieuwe of geactualiseerde StatLine tabellen; jaar, kwartaal en maandcijfers

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
	aantal tabellen			

Algemene bijstand	6	6	6	6
AOW	4	4	4	5
Arbeidsdeelname totale bevolking naar leeftijd en geslacht; stromen		1		1
Arbeidsongeschiktheid	17	16	16	16
Banen	2			
Bijstandsdebiteurenstatistiek	1	1	1	1
Bijstandsfraude; aantallen en bedragen		1		1
Cao-lonen; indexcijfers (2000=100)	3	3	3	3
Historie leden vakverenigingen			1	
Historie werkstakingen	1			
Hoger onderwijs: arbeidsmarktpositie van voltijd afgestudeerden		1		1
Hoofdbanen	2			
IOAW en IOAZ; regionaal	3	3	3	3
Leden vakverenigingen; structuur			1	
LSO			10	
Organisatiegraad van werknemers			4	
Participatie en inkomsten na bedrijfseconomisch ontslag	1			
Re-integratietrajecten		1		1
Sociale werkvoorziening; financiën		1		
Sociale zekerheid	6	6	6	7
Uitkeringsontvangers; inkomensbron vóór instroom of na uitstroom		1		1
Uitkeringsontvangers; persoons- en arbeidskenmerken	1			1
Vacatures	13	9	8	8
Voortijdig schoolverlaters				4
Werknemers	4	1		5
Werkstakingen	2			
WW-uitkeringen	24	22	22	22
Ziekteverzuim	1	1	1	1

B.1.c Papieren en elektronische publicaties

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
	aantal publicaties			
Armoede en sociale uitsluiting 2010				1
Sociaaleconomische trends 2010	1	1	1	1
Niet-werkenden monitor		1		

B.1.d Microdatabestanden (voor extern onderzoek)

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
	aantal bestanden			
Remote access en on site				
Algemene Nabestaanden Wet (ANW) 2009		1		
Algemene Nabestaanden Wet (ANW) 2010, 1e halfj.				1
Algemene Ouderdomswet (AOW) aanspraken 2008				1
Algemene Ouderdomswet (AOW) uitkeringen 2009		1		
Algemene Ouderdomswet (AOW) uitkeringen 2010, 1e halfj.				1
Arbeidsongeschiktheid (AO) 2009		1		
Arbeidsongeschiktheid (AO) 2010, 1e halfj.				1
Arbeidsongeschiktheid (NEA) 2008.		1		
Arbeidsongeschiktheid (NEA) 2009.				1
Bijstand Debiteuren Statistiek (BDS) 2009		1		
Bijstand Debiteuren Statistiek (BDS) 2010, 1e halfj.				1
Bijstand Fraude Statistiek (BFS) 2010, 1e halfj.		1		
Bijstand Fraude Statistiek (BFS) 2010				1
Bijstand Uitkeringen Statistiek (BUS) 2009		1		
Bijstand Uitkeringen Statistiek (BUS) 2010, 1e halfj.				1
Bijstand Uitkeringen Statistiek (BUS) transacties 2009, 1e halfj.		1		
Bijstand Uitkeringen Statistiek (BUS) transacties 2009				1
Enquête Beroepsbevolking (EBB) 2009				1
Statistiek Reïntegratie door Gemeenten (SRG) 2009				1
Statistiek Werkgelegenheid en Lonen (SWL) 2006-2008		1		
Sociaal Statistisch bestand 2007		11		
Sociaal Statistisch Bestand 2008				11

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
	aantal bestanden			
Remote access en on site				
Werkloosheidswet (WW) 2009		1		
Werkloosheidswet (WW) 2010, 1e halfj.				1
Wet Inkomen uit Arbeid (WIA) 2009		1		
Wet Inkomen uit Arbeid (WIA) 2010, 1e halfj.				1
Wet Sociale Werkplaatsen 2009, 2e halfj.				1
Externe leveringen				
UWV-werkbedrijven, verwijzingen, 2007-2010, 1e halfj.		1		
UWV-werkbedrijven, verwijzingen, 2007-2010				1
UWV-werkbedrijven, niet-werkende werkzoekenden, 2007-2010, 1e halfj.		1		
UWV-werkbedrijven, niet-werkende werkzoekenden, 2007-2010				1
UWV, Systeem Inkoop Reïntegratie (SIR-trajecten), 2010, 1e halfj.		1		
UWV, Systeem Inkoop Reïntegratie (SIR-trajecten), 2010				1
WSA en DANS bestanden				
Enquête Beroepsbevolking 2009				1

B.2 BEDRIJVEN

Het **Algemeen bedrijven register** (ABR) wordt in 2010 aangepast aan de wijzigingen in de bron Handelsregister door de komst van het Nieuw Handelsregisters (NHR) en aan de nieuwe Europese verordening voor bedrijven-registers. De aanpassingen moeten voor eind 2010 gerealiseerd zijn, aangezien het NHR dan operationeel is.

Het CBS besteedt in 2010 aandacht aan de verbetering van de SBI-typeringen van de Kamer van Koophandel (KvK). Samen met de KvK wordt een codebeheercommissie in het leven geroepen, die jaarlijks specifieke onderdelen van het Handelsregister zal screenen op de kwaliteit van de SBI-classificatie. Hierdoor wordt een kwaliteitsimpuls gegeven aan de bedrijfstyperingen in het **Algemeen bedrijven register** van het CBS.

In 2009 heeft een herziening van de **Standaard Bedrijfsindeling (SBI)** plaatsgevonden. De productiestatistieken gaan in de eer-

ste helft van 2010 op deze nieuwe SBI-indeling over. Over het verslagjaar 2008 worden de betreffende productiestatistieken conform de oude en de nieuwe SBI-indeling aan Eurostat geleverd.

De veranderingsprocessen voor het waarnemen bij **grote ondernemingen** nemen concrete vormen aan. De informatie zoals die ontvangen wordt van de grote ondernemingen is uitsluitend op een sterk gestructureerde manier consistent te maken. Aan de hand van pilotonderzoeken bij grote ondernemingen wordt nagegaan in hoeverre het centraliseren van waarneming mogelijk is.

In 2010 worden de **ICT-uitgaven van bedrijven** waargenomen. Dit is een door de EU meegefinancierde proef die naar verwachting uiteindelijk in een Verordening wordt ondergebracht en aldus een jaarlijkse verplichting wordt. Door het waarnemen van de ICT-uitgaven wordt het onder andere mogelijk om

op termijn betere informatie te publiceren over de effecten van ICT-uitgaven op de prestaties van bedrijven. Hierbij worden dan ook andere ‘gedragingen’ van bedrijven betreffende de inzet van ICT in de analyses betrokken. In 2010 komt een eerste versie beschikbaar van de aan het ABR gekoppelde **patenten-database** verkregen van het Octrooiencentrum Nederland (OCNL). Deze patentendatabase bevat alle Nederlandse patentaanvragen in de periode 2000-2006 bij het Octrooiencentrum Nederland en/of bij het European Patent Office (EPO).

Zowel in OESO-verband als in EU-verband wordt meegewerkt aan geharmoniseerde micro-onderzoeksprojecten. Deze onderzoeken beantwoorden beleidsvragen op het terrein van **ICT, innovatie en productiviteit**. De resultaten worden gepubliceerd in publicaties van de OESO en Eurostat.

B.2.b Nieuwe of geactualiseerde StatLine tabellen; jaar, kwartaal en maandcijfers

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
	aantal tabellen			
Bedrijven		1		4
Bedrijven; oprichtingen per kwartaal	1	1	1	1
Conjunctuurenquête Nederland	2	2	2	2
Financiën grote ondernemingen	3			
Financiën van ondernemingen	4			
Gezondheidsgerelateerde R&D				1
Investerings in materiële vaste activa door bedrijven		1		
Ondernemers en hun loon/winst	1			1
Vestigingen; economische activiteit				1

B.2.c Papieren en elektronische publicaties

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
	aantal publicaties			
De Digitale economie 2010				1
Figures on the investment climate of the Netherlands 2010			1	
Het Nederlandse ondernemingsklimaat in cijfers 2010			1	
Kennis en economie 2009		1		
MKB monitor	1			
The digital economy 2009	1	1		
The digital economy - Statistical annex and methodology 2009	1			

B.2.d Microdatabestanden (voor extern onderzoek)

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
	aantal bestanden			
Remote access en on site				
Algemeen Bedrijvenregister (ABR) 2008	1			
Enquete ICT-gebruik bedrijven 2008	1			
Innovatie-enquête 2008				1
Investerings in materiële vaste activa 2008				1
Productiestatistieken bedrijven 2008			1	
R&D-enquete 2007	1			
Statistiek financiën grote ondernemingen 2008		1		
Statistiek financiën kleine ondernemingen 2008			1	

B.3 BEVOLKING

In 2010 wordt een Jaarrapport Integratie samengesteld. De publicatie wordt tweejaarlijks afwisselend gepubliceerd door het Sociaal en Cultureel Planbureau en het CBS. Actuele cijfers over de integratie van voornamelijk niet-westerse allochtonen op diverse maatschappelijke terreinen als demografie, onderwijs, arbeidsmarkt, inkomen, veiligheid en sociaal-culturele oriëntatie zullen aan bod komen.

In 2009 zijn belangrijke stappen gezet voor de doorontwikkeling van de Huishoudensstatistiek, welke in 2010 leiden tot een verbetering van de volgtijdelijke vergelijkbaarheid van

huishoudensafleidingen in enquêtes en registers en een verbeterde aansluiting op sociaal-economische informatie, zoals huishoudensinkomens.

Op het terrein van Bevolkingsprognoses wordt eind 2010 de landelijke bevolkings- en allochtonenprognose 2010-2060 gepubliceerd. Ten opzichte van de vorige landelijke prognose verschuift daarbij de horizon van 2050 naar 2060. Speciale aandacht wordt gegeven aan het model voor de sterfteprognose, mede naar aanleiding van overleg daarover met het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu.

Voor het Programmaministerie voor Jeugd en Gezin onderhoudt het CBS de Landelijke Jeugdmonitor, die een actueel beeld geeft van de staat van de jeugd. De monitor bestaat uit een website met indicatoren (www.landelijke-jeugdmonitor.nl) en uit een aantal periodieke publicaties. Het jaar 2010 is het laatste jaar van het lopende contract. Vandaar dat een afsluitend trendrapport zal verschijnen. Ook zal een bijeenkomst voor gebruikers worden georganiseerd om te inventariseren waar de wensen en behoeften liggen als het gaat om gegevens over jeugd.

B.3.a Persberichten en digitale conjunctuurberichten

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
	aantal berichten			
Bevolking	1		1	
Demografische prognoses			1	

B.3.b Nieuwe of geactualiseerde StatLine tabellen; jaar, kwartaal en maandcijfers

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
	aantal tabellen			
Allochtonen				4
Allochtonen en autochtonen; 2010-2060				1
Asielverzoeken	2	2	2	2
Bevolkingscijfers	13	12	20	16
Bevolkingsontwikkeling	4	3	5	4
Bevolkingsprognoses				2
Blijfduur en land van bestemming van retourmigrerende immigranten				1
Echtscheiding		1		1
Geboortecijfers			8	5
Historie			1	2
Huishoudens				7
Huwelijk		1	6	3
Immigranten: belangrijkste inkomstenbron en inkomstenpositie		1		

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
	aantal tabellen			
Levendgeborenen per generatie vrouwen			1	
Levensverwachting, sterftekans; 2009-2059				1
Migratie		6		2
Nationaliteitswijzigingen				2
Nederlanders; dubbele nationaliteit			1	
Niet-westerse Allochtonen; 1 januari				1
Overleving, kansen en tafels			2	
Personen in huishoudens				4
Sterftecijfers	7	8	17	8
Verhuisde personen; regionaal				1
Verhuizing tussen gemeenten, 2009				1
Verweduwen; huwelijksduur		1		

B.3.c Papieren en elektronische publicaties

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
	aantal publicaties			
Bevolkingstrends 2010	1	1		2
Demografische kerncijfers per gemeente 2010				1
Tendrapport 2010 Landelijke Jeugdmonitor				1
Jeugdmonitor 2010 Kwartaalrapportage	1	1	1	1
Jaarrapport Integratie 2010				1
National Youth Monitor - Yerally Report 2009	1			

B.3.d Microdatabestanden (voor extern onderzoek)

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
	aantal bestanden			
Remote access en on site				
Actuele Stand van de Bevolking 2008			1	
Gemeentelijke Basis Administratie huishoudens (GBA) 1995-2009		1		

B.4 BOUWEN EN WONEN

In het kader van de programmavernieuwing zijn en worden nieuwe kenmerken ontwikkeld over **woningen**. Deze nieuwe (onderdelen van) statistieken worden onderdeel van het reguliere programma. In 2010 zullen op reguliere basis cijfers worden gepubliceerd over huurkoop, niet-bewoonde woningen, bewoonde recreatiewoningen en energielabels.

De ontwikkelingen bij de **Basisregistratie adressen en gebouwen** (BAG) zijn in 2010 van invloed op het samenstellen van de vastgoedstatistieken. De aansluiting van gemeenten op de BAG loopt achter op de oorspronkelijke doelstellingen van de overheid. Hoewel het CBS als afnemer pas in 2011 zal overgaan op BAG-gegevens, wordt bij de gemeentelijke aanlevering de invloed van de BAG geleidelijk

aan steeds groter. In 2010 zal onderzoek worden gedaan naar de effecten van verschillen in definities en afbakeningen van vastgoed in de BAG en de momenteel door het CBS gehanteerde definities. Omdat de informatie in de BAG de informatiebehoefte van de vastgoedstatistieken maar ten dele dekt, wordt in 2010 onderzoek gedaan naar de noodzakelijke aanvullende uitvraag bij gemeenten.

B.4.a Persberichten en digitale conjunctuurberichten

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
	aantal berichten			
Prijzen	3	3	3	3

B.4.c Papieren en elektronische publicaties

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
	aantal publicaties			
Land en water (magazine BDK)	3	3	2	3
Stedebouw en architectuur 2010	3	3	3	2

B.4.b Nieuwe of geactualiseerde StatLine tabellen; jaar, kwartaal en maandcijfers

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
	aantal tabellen			
Bouw, financiële aspecten	9	9	9	9
Bouwnijverheid	2	2	2	2
Bouwnijverheid, omzet	6	6	6	6
Bouwsom van nieuwe opdrachten ontvangen door architecten	1	1	1	1
Bouwvergunning	14	14	15	9
Gereedgekomen woningen, diverse aspecten	2			
Historie woningbouw	1			1
Nieuwbouwwoningen	3	3	4	2
Nieuwe Opdrachten Architecten	1	1	1	1
Waarde onroerende zaken		1	2	3
Woningbouw per regio	2	2		
Woningvoorraad	7	4	1	3

B.5 FINANCIËLE EN ZAKELIJKE DIENSTEN

In 2010 krijgt het nieuwe ‘Access to Finance’- project gestalte door de start van de waarneming en analyse. Access to Finance is een flexibele SBS module (en behelst een eenmalig onderzoek waarbij de mening van managers in het MKB over de toegankelijkheid tot de financieringsmarkt onderzocht wordt. Deze waarneming resulteert aan het eind van 2010 in een onderzoeksrapport dat verplichte output voor Eurostat is.

B.5.a Persberichten en digitale conjunctuurberichten

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
	aantal berichten			

Zakelijke dienstverlening	3	3	3	3
---------------------------	---	---	---	---

B.5.c Papieren en elektronische publicaties

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
	aantal publicaties			

Faillissementen: oorzaken en schulden in 2009	1			
Monitor motor- en autobranche 2009	1	1	1	1
Monitor zakelijke diensten	1	1	1	1
Vastgoedbeleggingen institutionele beleggers				1
Assurantie jaarboek 2010				

B.5.b Nieuwe of geactualiseerde StatLine tabellen; jaar, kwartaal en maandcijfers

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
	aantal tabellen			

Balansgegevens kredietinstellingen				1
Bijzondere financiële instellingen			1	
Conjunctuurtest commerciële dienstverlening	3	3	3	3
Dienstverlening; arbeid en financiën		1		
Financiële instellingen; balans				1
Geld- en kapitaalmarktrekeningen				1
horeca; omzet	1	1	1	1
Informatie en communicatie	1	1	1	1
Institutionele beleggers			1	5
Kappers en schoonheidsverzorging; omzet	6	6	6	6
Levensverzekeraars				3
Overheid; houderschap gevestigde schuld				1
Pensioenfondsen				4
Rendement beleggingen schadeverzekeraars				1
Schadeverzekeraars				3
Speur en ontwikkelingswerk; arbeids- en financiële gegevens		1		
Structuurgegevens kredietinstellingen				1
Uitzendbranche; omzet en uren	1	1	1	1
Verzekeraars; aantal				1
VUT-fondsen; resultatenrekening, balans		1		
Zakelijke dienstverlening; omzet	1	1	1	1

B.6 GEZONDHEID EN WELZIJN

Wat betreft de **gezondheidssituatie** van de bevolking wordt in 2010 voor het eerst het gereviseerde blok “zorggebruik” van de bevolking meegenomen in de gezondheidsenquête.

De reguliere set van cijfers over de **gezonde levensverwachting** (GLV) wordt in 2010 uitgebreid met cijfers over levensverwachting in goede geestelijke gezondheid. Tevens zal voor wat betreft GLV naar sociale status in aanvulling op het kenmerk opleiding het kenmerk inkomen worden toegevoegd.

Gekoppeld aan de **Zorgrekeningen** worden in 2010 cijfers over de **werkgelegenheid per (para-)medisch beroep per actor** (groep van zorgaanbieders) naar buiten worden gebracht, nadat in 2009 daarvoor cijfers zijn samengesteld op basis van een koppeling van het BIG-register en het SSB. Het BIG-register registreert op basis van de Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg (Wet BIG)

apothekers, artsen, fysiotherapeuten, gezondheidszorgpsychologen, psychotherapeuten, tandartsen, verloskundigen en verpleegkundigen. Eveneens in 2010 zullen cijfers over de **herkomst van de financiële middelen voor de gezondheids- en welzijnszorg** worden gepubliceerd. Daarbij zijn alle middelen die via de sociale en private verzekeringen worden verstrekt, toegerekend aan bedrijven, huishoudens en overheid.

De vernieuwde **productiestatistieken over zorginstellingen** die (deels) gefinancierd worden vanuit de Zorgverzekeringswet (Zvw) en de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) en gebaseerd op gegevens van de Jaardocumenten Maatschappelijke Verantwoording (MV) en de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) worden aangevuld met informatie uit de loonaangifte. Via integratie van de genoemde databronnen op microniveau worden de statistische uitkomsten kwalitatief

verbeterd. In 2009 zijn productiestatistieken ontwikkeld over **aanbieders van jeugdzorg, instellingen voor maatschappelijke opvang en private zorginstellingen**. De uitkomsten voor deze statistieken over het verslagjaar 2008 worden in 2010 gepubliceerd.

Wat betreft het **GezondheidsStatistisch Bestand** (GSB) worden de nieuwe StatLine-tabellen over perinatale- en zuigelingensterfte (éénjaarssterfte) naar geboortegewicht en zwangerschapsduur aangevuld met cijfers over 2006 en 2007. De productie van de **ziekenhuisstatistieken** zal voor verslagjaar 2009 ernstige problemen ondervinden als gevolg van de afgenomen dekking en kwaliteit van de Landelijke Medische Registratie (LMR). Het resultaat van een in 2009 uitgevoerd methodologisch onderzoek is waarschijnlijk dat een deel van de statistieken niet meer gemaakt kunnen worden.

B.6.a Persberichten en digitale conjunctuurberichten

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
	aantal berichten			
Leefstijl	1			
Kosten, financiering en werkgelegenheid		1		

B.6.b Nieuwe of geactualiseerde StatLine tabellen; jaar, kwartaal en maandcijfers

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
	aantal tabellen			
Ambulancediensten en CPA; expl,pers,cap,prod	1			
Apotheken; kerncijfers			1	
Arbeidsmodule	1			1
Doodsoorzaken	3	5	9	3
Fysiotherapeuten; exploitatie				1
Gezondheid en zorg; vanaf 1900				2
Gezondheidsgerelateerde R&D				2
GGD; personeel en exploitatie	1			
Huisartscontacten		2		4
Instellingen begeleiding arbeidsomstandigheden	1			
Medisch laboratoria	2			
Onverzekerden		5		
Overledenen in ziekenhuis	3			3
Praktijken van huisartsen		1		
Praktijken van tandartsen				1
Sterftecijfers			7	
Trombosediensten; productie en patiënten			1	
Verloskundigen; exploitatie				1
Welzijnswerk en kinderopvang	2			
Ziekenhuisopnamen	8			6
Ziekenhuispatiënten; diagnose	1			
Ziekenhuisverrichtingen	1			1
Zorg	1			13
Zorginstellingen; kerncijfers	1			1
Zorgrekeningen		1		2

B.6.c Papieren en elektronische publicaties

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
	aantal publicaties			

Gezondheid en zorg in cijfers 2010	1
------------------------------------	---

B.6.d Microdatabestanden (voor extern onderzoek)

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
	aantal bestanden			

Remote access en on site

CAK Bijzondere Zorgkosten (Zorg met verblijf)(CAKZmV) 2008	1
--	---

CAK Bijzondere Zorgkosten (Zorg zonder verblijf)(CAKZzV) 2008	1
---	---

LINH-huisartsenzorg contacten 2008	1
------------------------------------	---

LINH-huisartsenzorg episodes 2008	1
-----------------------------------	---

Geborenen, sterfte naar geboortegewicht, zwangerschapsduur 2006-07	1
--	---

LMR basis, diagnosen, verrichtingen 2008	1
--	---

GBA-Uniciteit 1995-2008; 1995-20090131	1
--	---

Doodsoorzaken (DO) 2009	1
-------------------------	---

Gezondheid (v/h POLS) 2009	1
----------------------------	---

WSA/DANS bestanden

Gezondheid (v/h POLS) 2009	1
----------------------------	---

B.7 HANDEL EN HORECA

Bij dit thema zijn in het komende jaar geen veranderingen in de output of methodiek voorzien.

B.7.a Persberichten en digitale conjunctuurberichten

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
	aantal berichten			
Horeca	1	1	1	1
Detailhandel	3	3	3	3

B.7.c Papieren en elektronische publicaties

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
	aantal publicaties			
Kwartaalbericht Detailhandel 2010	1	1	1	1
Monitor horeca	1	1	1	1

B.7.b Nieuwe of geactualiseerde StatLine tabellen; jaar, kwartaal en maandcijfers

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
	aantal tabellen			
Bedrijfsleven; arbeids- en financiële gegevens, per branche	1			
Bouwnijverheid; arbeids- en financiële gegevens, per branche	1			
Detailhandel; arbeids- en financiële gegevens, per branche	1			
Detailhandel; omzetontwikkeling, SBI 2008	12	12	12	12
Groothandel en handelsbemiddeling; arbeids- en financiële gegevens	1			
Personenauto-importeurs; omzetontwikkeling, SBI 2008	3	3	3	3
Supermarkten; vierwekelijkse omzetontwikkeling; index 2008=100	6	8	6	6

B.8 INDUSTRIE EN ENERGIE

In 2010 wordt gefaseerd een nieuw systeem ingevoerd voor de productie van de energiestatistieken. Het systeem is het resultaat van het project ‘Joules in beweging’ en speelt efficiënt en flexibel in op veranderingen in de inputmogelijkheden (nieuwe energiebronnen) en nieuwe (internationale) eisen voor de te realiseren statistieken.

B.8.a Persberichten en digitale conjunctuurberichten

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
	aantal berichten			
Industrie	6	6	6	6
Investeringsen		1		1

B.8.b Nieuwe of geactualiseerde StatLine tabellen; jaar, kwartaal en maandcijfers

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
	aantal tabellen			
Aardgasbalans; aanbod en verbruik	4	3	3	2
Aardoliegrondstoffen; aanbod, verbruik en voorraad	3	3	3	3
Aardolieproducten; aanbod, verbruik en voorraad	3	3	3	3
Biobrandstoffen voor het wegverkeer; aanbod, verbruik en bijmenging		2		2
Conjunctuurtest industrie	6	6	6	6
Delfstoffenwinningbedrijven	3	4	3	3
Duurzame energie	2	8	2	8
Elektriciteitsbalans; aanbod en verbruik	4	3	3	2
Elektriciteitsproductie		1	2	
Energie- en waterleidingbedrijven; arbeids- en financiële gegevens		1		
Energie- en waterleidingbedrijven; omzetontwikkeling, SBI2008	3	3	3	3
Energiebalans		1		1
Energiebalans; kerncijfers	4	2		6
Energieverbruik in de land- en tuinbouw				1
Groothandelsbedrijven; omzetontwikkeling, SBI 2008	1	1	1	1
Industrie; arbeid en financiën		1		

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
	aantal tabellen			
Investerings door bedrijven; verwachte groei		1		1
Ketelkolen; invoerprijs uit niet EU-landen	2	1	1	
Kolen en kolenproducten; historie winning, invoer, uitvoer en productie		1		1
Steenkoolbalans; aanbod en verbruik	4	3	3	2
Motor- en autobranche; omzetontwikkeling, SBI 2008	1	1	1	1
Motorbrandstoffen voor vervoer; afzet	3	3	3	3
Nijverheid (excl. bouwnijverheid) prod., omzet,orders sbi 2008	6	6	6	6
Producentenvertrouwen	6	6	6	6
Verkopen industriële producten naar productgroep		2		
Voedings- en genotmiddelen; consumptie			1	
Windenergie op land		2		2
Windenergie; elektriciteitsproductie, capaciteit en windaanbod per maand	3	3	3	3
Zonnestroomsystemen; handel in panelen, werkgelegenheid en omzet		2		1
Zonnewarmte; afgedekte collectoren, in gebruik genomen in Nederland	1	1	1	1

B.8.c Papieren en elektronische publicaties

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
	aantal publicaties			
Duurzame energie in Nederland 2009			1	
Energiebericht Aardoliegrondstoffen en -producten per maand 2010	4	3	3	2
Industriemonitor	9	10	11	11
Productiemiddelen elektriciteit, jaarpublikatie 2009			1	

B.9 INKOMEN EN BESTEDINGEN

De in 2009 ingezette versnelling van de Inkomens- en vermogensstatistieken (zowel landelijk als regionaal), wordt in 2010 voortgezet. Medio 2010 verschijnen de snelle inkomenscijfers over 2009. Ook komen in 2010 de integrale Inkomensbestanden 2008 (definitief) en 2009 (voorlopig) gereed, alsmede de integrale bestanden van de Vermogensstatistiek 2009.

Volgens de nieuwe methodiek van het Bud-

getonderzoek is in 2009 de kerncijferreeks 2005 t/m 2007 via StatLine gepubliceerd en aangevuld met voorlopige cijfers over 2008. Deze worden in 2010 definitief gemaakt en verder gedetailleerd. In het derde kwartaal van 2010 verschijnen de voorlopige cijfers over 2009. Voorts wordt werk gemaakt van de ontwikkeling van een dekkend, enkelvoudig microbestand voor wetenschappelijk onderzoek, hoofdzakelijk gebaseerd op de module

algemene uitgaven.

In 2010 vindt verdere waarneming plaats voor de Europese statistiek van inkomens en levensomstandigheden ("European Community Statistics on Income and Living Conditions", EU-SILC). Het CBS participeert in 2010 in een Europese Taskforce die gestalte gaat geven aan een grootscheepse revisie van EU-SILC.

B.9.a Persberichten en digitale conjunctuurberichten

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
	aantal berichten			
Horeca	1	1	1	1
Detailhandel	3	3	3	3

B.9.b Nieuwe of geactualiseerde StatLine tabellen; jaar, kwartaal en maandcijfers

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
	aantal tabellen			
Bestedingen; consumptie huishoudens	6	6	6	6
Pensioenen; aanspraken				4
Personen met werk, uitkering of pensioen; herkomstgroepering	2			2
Sociale Monitor			1	

B.9.d Microdatabestanden (voor extern onderzoek)

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
	aantal bestanden			
Remote access en on site				
Inkomens Panel Onderzoek (IPO) 2008	1			
Inkomens Panel Onderzoek (IPO) 2009, voorlopige uitkomsten	1			
Regionaal Inkomensonderzoek (RIO) 2008	1			
WSA/DANS bestanden				
Consumenten Conjunctuur Onderzoek 2009	1			
Inkomens Panel Onderzoek (IPO) 2008, definitieve uitkomsten		1		

B.10 INTERNATIONALE HANDEL

Naar verwachting wordt de nieuwe **Extra-stat-verordening** in 2010 van kracht. In het kader van de nieuwe Intrastat- en Extrastat-verordeningen (voor de verslagperiodes 2009 en 2010) en de verplichte uitsplitsing van internationale handel naar bedrijfstakken worden voorstellen gedaan voor presentatie van deze statistieken.

De Belastingdienst heeft uit praktische overwegingen besloten om de **BTW-aangifte van internationale handel in goederen en diensten** per 1 januari 2010 gezamenlijk uit te vragen en niet uit te splitsen naar goederen en diensten. Voor de goederenstatistiek is dit nadelig, de dienstenstatistiek gaat er mogelijk op vooruit. Het CBS gaat in 2010 gebruik maken van Europese BTW-gegevens

(in plaats van de BTW-aangiftes), namelijk de ICL-listings (intracommunautaire leveringen) en ICV-listings (intracommunautaire verwerkingen). Indien dit methodologisch noodzakelijk blijkt, wordt in 2010 een extra enquête uitgezet om goederen en diensten beter te kunnen splitsen.

B.10.a Persberichten en digitale conjunctuurberichten

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
	aantal berichten			
In- en uitvoer van goederen	3	3	3	3

B.10.b Nieuwe of geactualiseerde StatLine tabellen; jaar, kwartaal en maandcijfers

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
	aantal tabellen			
Energie	27	27	29	27
Handel naar landen volgens SITC-indeling	24	24	26	24
Historie Internationale handel	1			
In- en uitvoer	138	138	165	138
Internationale handel; diensten	2	2	6	
Internationale handel; kerncijfers	30	30	32	30
Ruilvoet van de buitenlandse handel	6	6	6	6

B.11 LANDBOUW

In 2010 gaat het CBS informatie leveren over oppervlakte en geproduceerde hoeveelheden in de **biologische landbouw**. Deze informatie is nodig op grond van een nieuwe EU-verordening voor deze branche.

Vanaf 2010 is de nieuwe **Verordening over gewasstatistiek** van kracht geworden. Hierdoor vindt de gegevensverzameling

over arealen en de productie van groenten en fruit niet langer plaats op basis van een gentlemen's agreement.

Vanaf 2010 verzorgt het CBS voor het Ministerie van VROM en het RIVM de General Surveillance van onvoorziene effecten van de introductie van **genetisch gedomiceerde organismen (ggo's)**. Dit type

monitoring is door de EU voorgeschreven bij de introductie van ggo's. Het CBS gebruikt hiervoor gegevens uit het **Netwerk Ecologische Monitoring**. De gegevensanalyse zal ingrijpende veranderingen in de biodiversiteit in gebieden waar ggo's zijn aangeplant vroegtijdig opmerken.

B.11.b Nieuwe of geactualiseerde StatLine tabellen; jaar, kwartaal en maandcijfers

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
	aantal tabellen			
Akkerbouwgewassen	2			2
Boomkwekerijgewassen en vaste planten	2			2
Dienstverlening landbouw; arbeids- en financiële gegevens		1		
Fruitteelt		2		
Grasland	1			
Groenteteelt; oogst en teeltoppervlak per groentesoort		1		
Hoveniersbedrijven; arbeids- en financiële gegevens		1		
Landbouw	11	1		11
Melkaanvoer aan en zuivelproductie door zuivelfabrieken	3	3	3	3
Rundveestapel	1		1	
Varkensstapel	1		1	
Vleesproductie; aantal slachtingen en geslacht gewicht per diersoort	3	3	3	3
Zee- en kustvisserij; hoeveelheid in NL-havens aangevoerde vis	1	1	1	1
Zee- en kustvisserij; prijs aangevoerde vis op Nederlandse afslagen	4	3	3	2
Zee- en kustvisserij; vloot, visvangst en productie aquacultuur				1

B.11.c Papieren en elektronische publicaties

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
	aantal publicaties			
Land- en tuinbouwcijfers 2009				1

B.11.d Microdatabestanden (voor extern onderzoek)

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
	aantal bestanden			
Remote access en on site				
Landbouwtelling (LT) 2008				1
Landbouwtelling (LT) 2009				1

B.12 MACRO-ECONOMIE

Vanaf eind 2010 worden cijfers van de **overheidsuitgaven** naar 69 functies geleverd aan Eurostat, volgens de internationale COFOG-indeling (tweede niveau). COFOG staat voor Classification Of the Functions Of Government. Tot nu toe worden alleen de 10 functies op het zogenaamde eerste niveau samengesteld.

Met ingang van 2010 worden in het kader van het **European System of integrated Social PROtection Statistics (ESSPROS)** aan Eurostat gegevens geleverd over de **sociale bescherming**. De leveringen bestaan uit gegevens over:

- inkomsten en uitgaven per regeling
- een beschrijving van alle regelingen naar een aantal kenmerken
- gegevens voor de module over “pension beneficiaries” (volumegegevens)

Bovendien wordt in de tweede helft van 2010 een module “netto sociale uitkeringen” ontwikkeld.

De Nationale rekeningen volgens het **nieuwe Europees Systeem van nationale en regionale rekeningen (ESR)** zal in 2014 worden gepubliceerd. In 2009 is een eerste verkenning gemaakt van revisieprojecten in verband met de ESR-revisie die over de verslagjaren 2009 en 2010 zal worden uitgevoerd. Voorafgaand aan de publicatie van de gereviseerde gegevens moet ook een eerste tijdreeks beschikbaar zijn voor de periode 2000-2013. In 2010 zullen de eerste revisieprojecten gestart worden.

Vanaf de cyclus 2008 Definitief, 2009 Nader voorlopig en 2010 Voorlopig, die in 2011 wordt uitgevoerd, zullen de Nationale Rekeningen worden gepubliceerd op SBI2008. Daarop vooruitlopend zal in 2010 het jaar 2007 Definitief op SBI 2008 worden gebracht en in een eerste fase worden teruggelegd naar het verslagjaar 2000. In een tweede fase zal worden gewerkt aan het terugleggen van de tijdreeksen tot het verslagjaar 1969.

Vooruitlopend op het ‘herontwerp economische statistieken’ wordt voortdurend gewerkt aan kwaliteitsverbeteringen van de **flashraming van de economische groei**. In 2008 en 2009 is al een aantal verbeteringen doorgevoerd in het productieproces van de kwartaalrekeningen. Ook in 2010 zullen nieuwe methoden ontwikkeld en geïmplementeerd worden. Een onderdeel daarvan is de uitwerking van aanbevelingen die voortvloeien uit de externe audit ‘flash estimates economic growth’ van juli 2009. Het auditrapport is eind september 2009 verschenen. De projecten die hieruit voortvloeien zullen in de eerste helft van 2010 worden uitgevoerd, waarbij gestreefd wordt eventuele resultaten te implementeren vanaf de eerste kwartaalraming over 2010. Voorts zal gedurende geheel 2010 een onderzoek gedaan worden naar de (on)mogelijkheden van een versnelling van de flashraming van t+45 naar t+30. Deze ambitie wordt onder meer gevoed door de wens van de Europese Commissie om al 30 dagen na afloop van een verslagkwartaal een

indicator van de Europese economische groei te hebben.

De afgelopen jaren is de **niet-financiële balans** conform het ESR uitgebreid met ramingen van grond, voorraden en minerale reserves. Hiermee zijn ramingen beschikbaar van alle belangrijke delen van de niet-financiële balans. Vanaf 2010 wordt de balans opgenomen de publicatie De Nationale rekeningen als uitbreiding van de tabellen over de kapitaal-goederenvoorraad. Er is nog verder onderzoek nodig naar de volgende onderdelen:

- semi-bebouwd terrein en recreatieterrein
- kostbaarheden
- niet gecultiveerde biologische hulpbronnen
- watervoorrade
- ‘contracts, leases and licenses’

Uit dit onderzoek zal moeten blijken welke bronnen en methoden beschikbaar zijn om de Nederlandse balans conform internationale richtlijnen helemaal volledig te kunnen samenstellen.

In 2010 zal het **publicatietraject van de Nationale rekeningen** worden herzien. De herziening heeft betrekking op de verdere automatisering van de jaartabellen zoals die worden gepubliceerd in de publicatie Nationale rekeningen en op StatLine. Daarbij wordt direct aangesloten op de deeldatabases binnen NR. Tevens zal kritisch worden bekeken of er tabellen kunnen vervallen. Daarnaast zullen de StatLine tabellen opnieuw worden beoordeeld en zonodig opnieuw worden ontworpen.

Het CBS stelt jaarlijks in opdracht van het Verbond van verzekeraars de **inboedelwaarde index** samen. Daarbij wordt uitgegaan van het econometrische model van Stone en Rowe. Dit model is lastig te doorgronden en sluit niet volledig aan bij de CBS methoden en werkwijze. In de afgelopen periode is er met het Verbond in goed overleg afgesproken om dat model los te laten. In 2010 zal de index worden berekend via een zogenaamde kapitaalgoederenbenadering.

Ter verbetering van de **kwaliteit van de Nationale rekeningen** worden gedurende geheel 2010 - met medefinanciering door Eurostat - vier deelprojecten uitgevoerd:

- Verdere ontwikkeling van procestabellen en het gebruik daarvan om de samenstelling van de Nationale rekeningen te verbeteren
- Bruto en netto registratie van grensoverschrijdende transacties conform het nieuwe ESR. Daarbij moet ook rekening gehouden worden met het nieuwe Balance of Payments Manual (BPM) 6
- Het verbeteren van de ramingen van illegale activiteiten
- Onderzoek naar de behandeling van bijzondere activiteiten in de NR, in het bijzonder de zogenaamde bijzondere financiële instellingen (BFI's)

Voor de verbetering van **methoden en technieken van de Nationale rekeningen** worden - eveneens met medefinanciering door Eurostat - vier deelprojecten uitgevoerd:

- Verdere verbetering van de raming en de

B.12 Macro-economie ←vervolg

detaillering van investeringen in kapitaalgoederen (uitkomsten zullen na 2010 beschikbaar komen; na implementatie van de sbi-2008)

- Tijdreeksen gewerkte uren en de kwaliteit van de ingezette arbeid
- Een onderzoek naar mogelijkheden voor het samenstellen van volumedata in kwartaal sectorrekeningen
- Een onderzoek naar mogelijkheden voor

het samenstellen van seizoensgecorrigeerde data in kwartaalsectorrekeningen.

Voor de **statistiek Spaarvormen** wordt onderzocht of in de eerste helft van 2010 het bank-sparen kan worden uitgebreid met stroomgegevens en verder kan worden onderverdeeld naar banksparen voor pensioenuitkering en banksparen voor aflossing eigen woningschuld.

De statistiek **Beroep op de kapitaalmarkt** wordt in 2010 uitgebreid met een overzicht van emissies in buitenlandse valuta van Nederlandse bedrijven en financiële instellingen. Dit geeft een beter inzicht in de schuldposities van Nederlandse bedrijven en de valutarisico's van deze schuld.

B.12.a Persberichten en digitale conjunctuurberichten

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
	aantal berichten			
Economische groei en bestedingen	1	1	2	1
Conjunctuurklok	3	3	3	3
Inkomens en financiering	1			
Sparen en lenen	1	1		

B.12.b Nieuwe of geactualiseerde StatLine tabellen; jaar, kwartaal en maandcijfers

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
	aantal tabellen			
(Sub) sectorspecifieke detailgegevens			1	
Aandelen	6	6	6	6
Aandelen obligaties	6	6	6	6
Afzetkanalen consumptief krediet			1	
Arbeidsrekeningen	2	4	2	2
Banen van werknemers	3	2	2	2
Bedrijfssparen			1	
Consumptief krediet	6	6	6	6
Dividend beursgenoteerde fondsen	3	3	3	3
Electronische spaarvormen stand 31 dec.		1		
Fondsen; kapitaalmarkt	3	3	3	3
Goederen en diensten		4		
Groeirekeningen			1	
Historie Nationale rekeningen			1	
Kapitaalgoederenvoorraad			1	
Kwartaalrekeningen	8	8	8	8
Kwartaalsectorrekeningen	4	4	4	4
Macro-economische gegevens			2	
Obligaties	6	6	6	6
Productie bouw naar type van activa			1	
Productie, verbruik, inkomensvorming		1		
Regionale rekeningen			6	4
Rekeningenstelsel			2	
Roodstand op betaalrekeningen	6	6	6	6
Sociale beschermingsuitkeringen naar functies en criteria			2	
Spaartegoeden	4	6	8	6
Werkloosheid en beroepsbevolking	6	6	6	6

B.12.c Papieren en elektronische publicaties

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
	aantal publicaties			
De Nederlandse economie 2009			1	
De Nederlandse groeirekeningen 2009				1
Milieurekeningen 2009				1
National accounts of the Netherlands 2009			1	
Nationale rekeningen 2009			1	
Monitor duurzaam Nederland				1
De Regionale economie 2009				1

B.13 NATUUR EN MILIEU

Begin 2009 is de cyclus van het **Bestand Bodemgebruik 2008** gestart. Een groot deel van de productie vindt plaats in 2010. Het gebruik van additionele bronnen bij het interpreteren maakt het proces efficiënter en doet enkele variabelen in het bestand kwalitatief verbeteren. Met deze verdere versneling wordt publicatie voorzien begin 2011. Daarnaast wordt in 2010 de programmatuur aangepast aan het veranderde format van het aangeleverde basismateriaal: de Top10 kaart van het Kadaster. Om langjarige ontwikkelingen in het bodemgebruik te monitoren worden begin 2010 de nieuwe **mutatiecijfers** over het bodemgebruik gepubliceerd. In het najaar van 2010 worden de tabellen over de lengte van de **infrastructuur** - wegen, spoorwegen en vaarwegen - aangevuld met actuele gegevens.

In 2009 is in samenwerking met het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) het

Compendium voor de Leefomgeving gelanceerd. Dit is een vervolg op het milieu- en natuurcompendium samen, aangevuld met ruimtelijke informatie. In 2010 zal het CBS voor een gedeelte van de ruimtelijke informatie cijfers, teksten en figuren samenstellen. Het betreft data die het CBS periodiek aanlevert in het kader van de **Monitor Nota Ruimte**, CBS-brongegevens uit de Ruimte-monitor van het PBL en nieuwe ruimtelijke statistieken voortkomend uit het programma-vernieuwingproject Wijk- en buurtinformatie.

In 2010 zullen binnen het kader van de **Milieurekeningen** twee Eurostat Grants worden uitgevoerd. Ten eerste zal een haalbaarheidstudie worden uitgevoerd voor het samenstellen van CO₂-emissies op kwartaalbasis. Bij beleidsmakers, onderzoekers, maar ook in de maatschappij is steeds meer behoefte aan snelle(re) cijfers. Deze CO₂-kwartaalcijfers

zouden dan tegelijkertijd kunnen worden gepubliceerd met de economische kwartaalcijfers. Het doel van het tweede project is de omvang van milieusubsidies in Nederland in kaart te brengen. Hiermee kan (het effect van) milieubeleid aan nadere analyses worden onderworpen. De resultaten van dit project zullen tevens worden ingebracht in de nieuwe Eurostat taskforce voor milieusubsidies. Beide projecten zijn eind 2010 afgerond.

In 2010 zal de samenstelling van cijfers over de **milieusector, materiaalstromen en de emissiehandelsbalans** in het reguliere productieproces worden opgenomen. Ten slotte zal worden gewerkt aan een kwaliteitsverbetering van de afvalrekeningen en aan de SBI-revisie voor alle onderdelen van de milieurekeningen.

B.13.b Nieuwe of geactualiseerde StatLine tabellen; jaar, kwartaal en maandcijfers

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
aantal tabellen				
Aanvoer afvalstoffen bij recyclingbedrijven naar afvalcategorie		1		
Afvalwaterzuivering bij bedrijven		2		
Bedreiging diersoorten; toe- of afname van Rode Lijsten	1			
Bedrijfsafval	1	1		
Chemische bestrijding door de overheid				1
Dierlijke mest en mineralen				3
Emissies		2	2	
Gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen	1			
Gemeentelijke afvalstoffen			2	
Getransporteerde mest naar herkomst en bestemming	1			
Klimaatgegevens; weerstation De Bilt temperatuur, neerslag,zonneschijn	1			
Kwaliteit van de natuur; beoordeling volgens EU-richtlijn; 2000-2006	1			
Lozing van afvalwater		1		
Luchtverontreiniging		4	6	
Milieu-economische kerncijfers; NAMEA				2
Milieudienstverlening; arbeids- en financiële gegevens, per branche		1		
Milieukosten			2	
Milieurekeningen				3
Mineralen	1	1	1	
Natuur; index omvang populaties, vliegtijden en eilegdata	1			
Opbrengst milieuheffingen en -belastingen	1			1
Productie van dierlijke mest en mineralen naar bedrijfstype				1
Stikstof en fosfor in Nederland				1
Toepassing biologische bestrijding in de landbouw			1	
Toepassing niet-chemische bestrijding in de landbouw (excl.biologisch)			1	
Varkens- en pluimveerechten		1		
Zuivering van stedelijk afvalwater		8		
Zware metalen op landbouwgrond	1	1		

B.13.c Papieren en elektronische publicaties

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
aantal publicaties				
Kwaliteitsrapportage Landelijk Verspreidingsonderzoek 2009		1		
Landelijke natuurmeetnetten van het NEM in 2009 Kwaliteitsrapportage	1			
Methodenrapport verkeersemisies			1	
Mineralen in de landbouw 1990-2009*				1
Watervogels in Nederland 2007-2008		1		
Broedvogels in Nederland 2008		1		
Vlinders en libellen geteld: jaarverslag 2009		1		

B.13.d Microdatabestanden (voor extern onderzoek)

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
aantal bestanden				
Remote access en on site				
Milieukosten Bedrijven 2008				1

B.14 ONDERWIJS

Het **onderwijsnummer** wordt in steeds meer onderwijssoorten ingevoerd en de daarop gebaseerde registraties van leerlingen en geslaagden kunnen daarom steeds meer als databron voor de statistiek dienen. Na het voortgezet onderwijs (vo), het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) en de volwasseneneducatie (ve) komen in 2010 de eerste proefbestanden beschikbaar over het primair onderwijs (po). Dit omvat het (speciaal) basisonderwijs en het basis- en voortgezet onderwijs aan scholen

voor leerlingen met een handicap of stoornis (speciale scholen). De statistieken over het primair onderwijs kunnen in 2010 nog niet op deze nieuwe bron gebaseerd worden.

De statistiek over de deelname aan het **niet-bekostigd onderwijs** wordt verbeterd door de toename van registraties over deelnemers aan het bekostigd onderwijs. Om de populatie deelnemers aan niet-bekostigd onderwijs af te bakenen, worden gegevens over de actuele

onderwijsdeelname verkregen uit de Enquête Beroepsbevolking (EBB) aan de desbetreffende registraties gekoppeld. Daarnaast worden de jaarlijkse statistieken over de deelname aan **post-initieel onderwijs** en de deelname aan **levenlang leren** afgeleid uit de EBB-module actueel onderwijs. In 2010 wordt de deelname aan levenlang leren verder uitgesplitst naar kenmerken zoals reeds in gebruik bij de statistiek post-initieel onderwijs.

B.14.b Nieuwe of geactualiseerde StatLine tabellen; jaar, kwartaal en maandcijfers

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
	aantal tabellen			
(Speciaal) basisonderwijs en speciale scholen	1			
Basisonderwijs; leerlingen in het basis- en speciaal basisonderwijs	1			
Doorstroom van VO naar MBO				3
Educatie			1	
Geslaagden voortgezet, beroeps- en hoger onderwijs				1
Historie onderwijs; leerlingen-studenten en geslaagden, 1950/'51-2007/'08				1
Hoger beroepsonderwijs		2		
Hoger beroepsonderwijs en wetenschappelijk onderwijs; geslaagden		2		
Hoger onderwijs	4	2		
In-, door- en uitstroom van leerlingen in het reguliere onderwijs	1			
In, through and outflow in regular education	1			
Leerlingen voortgezet, beroeps- en hoger onderwijs				1
MBO-gediplomeerde schoolverlaters met werk; opleiding en bedrijfstak				1
MBO; door- en uitstroom				1
Middelbaar Beroeps Onderwijs		8		4
Niet-bekostigd onderwijs		2		
Open universiteit; studenten		1		
Postinitieel onderwijs,levenlang leren:deelname naar enkele kenmerken			1	
Regulier onderwijs; leerlingen naar instellingsgrootte				2
Speciale scholen; leerlingen op speciale scholen	1			
Stromen binnen MBO				6
Theologie en humanistiek; ingeschrevenen en geslaagden	1			
Volwassenenonderwijs (VAVO)			4	
Voortgezet onderwijs		8		4
Voortgezet onderwijs; schoolkleur		1		
Voortijdig schoolverlaters				24
Wetenschappelijk onderwijs	1	2		

B.14.c Papieren en elektronische publicaties

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
	aantal publicaties			
Jaarboek onderwijs in cijfers 2010				1

B.14.d Microdatabestanden (voor extern onderzoek)

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
	aantal bestanden			
Hoger onderwijs (HO, HBO, WO) examens 2007/2008 definitief		1		
Hoger onderwijs (HO, HBO, WO) examens 2008/2009 voorlopig		1		
Hoger onderwijs (HO, HBO, WO) inschrijvingen 2007/2008 definitief		1		
Hoger onderwijs (HO, HBO, WO) inschrijvingen 2008/2009 voorlopig		1		
Middelbaar beroepsonderwijs (MBO) examens 2007/2008 definitief			1	
Middelbaar beroepsonderwijs (MBO) examens 2008/2009 voorlopig			1	
Middelbaar beroepsonderwijs (MBO) inschrijvingen 2007/2008 definitief			1	
Middelbaar beroepsonderwijs (MBO) inschrijvingen 2008/2009 vlp			1	

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
	aantal bestanden			
Volwassen educatie (VE) examens (alleen VAVO) 2007/2008 definitief			1	
Volwassen educatie (VE) examens (alleen VAVO) 2008/2009 voorlopig			1	
Volwassen educatie (VE) inschrijvingen 2008/2009 definitief			1	
Volwassen educatie (VE) inschrijvingen 2009/2010 voorlopig			1	
Voortgezet onderwijs (VO) examens 2007/2008 definitief		1		
Voortgezet onderwijs (VO) examens 2008/2009 voorlopig		1		
Voortgezet onderwijs (VO) inschrijvingen 2008/2009 definitief		1		
Voortgezet onderwijs (VO) inschrijvingen 2009/2010 voorlopig		1		
Onderwijscohort 1999 aanvulling			1	

B.15 OVERHEAD EN POLITIEK

In 2010 wordt in overleg met alle belanghebbenden, zoals het Ministerie van BZK, het Ministerie van Financiën, de VNG en het IPO, aandacht besteed aan de **verbetering van de kwaliteit van de reguliere aanleveringen van brongegevens van gemeenten**, de zogenoemde Informatie voor derden (afgekort Iv3). Daarvoor is in 2009 een pilot bij gemeenten gestart met een uitgebreide set van kwaliteitscontroles die door het CBS wordt toegepast op de Iv3-brongegevens. Op basis van de resultaten van deze pilot wordt in 2010 onderzocht op welke wijze deze uitgebreide controles een rol kunnen spelen in het nieuwe sanctiebeleid van BZK met betrekking tot de Iv3-rapportages van decentrale over-

heden aan het CBS. De resultaten van dit onderzoek worden in de tweede helft van 2010 verwacht. In samenhang met de verbetering van de kwaliteit van de broninformatie wordt bovendien onderzocht of de kwartaalgegevens van gemeenten kunnen worden opgevraagd op steekproefbasis zodat de administratieve lasten van gemeenten verminderen. Eind 2010 zullen de eerste resultaten beschikbaar zijn.

Met de afronding van de revisie van de **statistiek Onderwijsuitgaven** in 2009 is een belangrijke verbetering in de kwaliteit van deze cijfers gerealiseerd. Met het beschikbaar komen van nieuw materiaal, het vernieuwen van de StatLinetabellen en het reviseren van

de historische reeks kan nu een beter product worden geleverd. In de eerste helft van 2010 is het nieuwe outputpakket volledig beschikbaar.

In de eerste helft van 2010 zal de aandacht binnen **de statistiek Onderwijsuitgaven** worden gericht op het volledig voldoen aan de eisen die de naderende EU-verordening op het gebied van productie en ontwikkeling van statistieken over onderwijs en levenlang leren stelt. Een van de onderwerpen hierbij is het in kaart brengen van de omvang van particuliere vormen van huiswerkbegeleiding, bijles en dergelijke. Dit onderzoek wordt in samenwerking met het Ministerie van OCW uitgevoerd.

B.15.a Persberichten en digitale conjunctuurberichten

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
	aantal berichten			
Overheidsfinanciën	2			

B.15.b Nieuwe of geactualiseerde StatLine tabellen; jaar, kwartaal en maandcijfers

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
	aantal tabellen			
Aan-/verkopen; COFOG-functie				1
EMU-saldo en EMU-schuld; nationaal		1	1	
Financiële balansen decentrale overheden	1	1		2
Financiën sociale verzekeringsinst.	1	1	1	1
Gemeenschappelijke regelingen		2	2	
Gemeentebegrotingen	3			
Gemeenterekeningen		1	1	
Historie onderwijs; uitgaven				1
Onderwijsinstellingen; financiën	1			
Onderwijsuitgaven				3
Opbrengsten provinciale heffingen		1		
Overheid; cultuur, sport en recreatie			1	
Provinciebegrotingen		1		
Provincierekeningen; balansen		1		
Rijk; begrotingshoofdstukken en -fondsen				1
Rijk; belastingopbrengst		2	2	4
Rijk; financiële positie ESR		2	2	4
Rijk; sector overheid ESR transacties				2
Rijk; transacties naar sector				1
Sector overheid; COFOG-functie				3
Waterschappen; begroting, heffingen	1			

B.16 PRIJZEN

Het besluit van 4 november 2008 van de Ecofin Raad inzake EFC 2008 Status report voorziet in de toevoeging van **drie indicatoren aan de PEEIs lijst** (Principal European Economic Indicators), te weten: huizenprijsindex, woningtransacties en bouwvergunningen. In 2010 zal de huizenprijsindex' worden opgeleverd en zal het CBS mogelijkheden onderzoeken om van een kwartaal naar een maandfrequentie te gaan. Voorts zal een woningtransactie-indicator worden ontwikkeld en geïmplementeerd in de tweede helft van 2010 en de productie wordt verder doorgezet in 2011

Onderzoek op het terrein van **huizenprijsindices** zal gecontinueerd worden, onder andere vanwege het streven van Eurostat om op termijn de kosten van het wonen in de eigen woning onder te brengen in de Europees geharmoniseerde consumentenprijsindex (HICP).

In 2010 worden voor **dienstenprijzen** ontwikkelvoorstellen gemaakt om uiteindelijk twee sets van indexcijfers te kunnen publiceren voor de cliëntgroepen Business to Business (B to B) en Business to all (B to A).

De ontwikkelvoorstellen leiden vervolgens tot de start en productie van noodzakelijke extra waarneming en uiteindelijk in 2011 tot levering aan Eurostat van indexcijfers B to B en B to A. De Europese Ecofin-raad heeft aangegeven dat deze behoefte bestaat en dat een opsplitsing naar cliëntgroep

leidt tot beter interpreteerbare data om te defleren.

In 2010 ligt de focus **bij dienstenprijzen** op het doorvoeren van kwaliteitsverbeteringen in het proces. Dit gebeurt door de implementatie van twee automatiseringstools in het productieproces en door de herontwikkeling in de tweede helft van 2010 van de branches reclame en ICT naar de modelprijzenmethode.

Ongeveer een zesde van het **consumentenprijsindexcijfer** wordt bepaald door de **huurontwikkeling**. In de huidige methode wordt daarbij onderscheid gemaakt tussen het betalen van huur door huurders en de waarde van de dienst die een eigenaar van een woning ontleent aan het wonen in zijn eigen woning. Dit laatste wordt toegerekende huur genoemd. Bij het bepalen van de CPI wordt verondersteld dat de huurontwikkeling van huurders ook bepalend is voor de toegerekende huur van woningeigenaren. Op basis van het uitgevoerde onderzoek wordt in 2010 besloten of en hoe dit beter zou kunnen.

Er is behoefte aan informatie over **gemiddelde prijzen**. Dit blijkt onder andere uit een project dat door Eurostat wordt uitgevoerd om gemiddelde prijzen van een beperkt aantal artikelen te publiceren. Het CBS gaat ook vanaf 2010 jaarlijks gegevens over een beperkt aantal producten publiceren.

Naast het gebruik van scannerdata bij de supermarkten zal het **gebruik van elektro-**

nische data voor de CPI bij andere branches ook verder uitgebreid worden. Daar waar elektronische data niet mogelijk zijn zal het inzetten van interviewers voor het meten van prijzen efficiënter gebeuren. Ter ondersteuning hiervan zal het computersysteem dat gebruikt wordt voor de CPI door het CBS verder vernieuwd worden.

In 2009 is een **producentenprijsindex voor Landbouw** ontwikkeld. Vanaf medio 2010 wordt hiervan een reguliere StatLinetabel gepubliceerd.

In 2009 is een **consumentenprijsindex naar verkoopkanaal** ontwikkeld. Vanaf 2010 wordt hiervan een reguliere StatLinetabel gepubliceerd.

In 2009 is gepubliceerd over een **consumentenprijsindex naar huishoudensgroepen** (werknemers, zelfstandigen, uitkeringsgerechtigden en gepensioneerden). Vanaf 2010 zal hierover regulier worden gepubliceerd.

Op basis van analysewerkzaamheden in 2009 zal in 2010 een **indicator voor inflatoire druk** ontwikkeld en gepubliceerd worden.

Op basis van de in 2009 ontwikkelde methodiek en in samenspraak met het Kadaster wordt in de eerste helft van 2010 de **prijsindex bestaande koopwoningen op StatLine** verder gedetailleerd naar regio.

B.16.a Persberichten en digitale conjunctuurberichten

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
	aantal berichten			
Consumentenprijzen	3	3	3	3

B.16.d Microdatabestanden (voor extern onderzoek)

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
	aantal bestanden			
Consumentenprijzen Voedingsmiddelen 2009	1			
Prodcom 2009			1	

B.16.b Nieuwe of geactualiseerde StatLine tabellen; jaar, kwartaal en maandcijfers

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
	aantal tabellen			
Aardgas- en electriciteitsprijzen: eindverbruikers	1	1	1	1
Accountancy; prijsindex	1	1	1	1
Autolease; prijsindex 3e kw. 2001=100	1	1	1	1
Bestaande koopwoningen	8	8	8	8
Bestaande koopwoningen, prijsindex	6	6	6	6
Consumentenprijzen	26	24	26	24
Dienstenprijzen	4	4	4	4
Heffingen op energiedragers	1			
Landbouwprijzen, prijsindex	2	2	2	2
Nieuwbouwwoningen inputprijsindex bouwkosten	6	6	6	6
Nieuwbouwwoningen, prijsindex verkoopprijzen	2	2	2	2
Nieuwbouwwoningen; outputindex	2	2	2	2
Prijsindexcijfers GWW	2	2	2	2
Prijzen huisbrandolie, petroleum en zware stookolie	1	1	1	1
Prijzen motorbrandstoffen	1	1	1	1
Producentenprijzen	16	15	15	15
Productie-index gebouwen	2	2	2	2
Tarieven aardgas en elektriciteit	1	1	1	1
Tarieven waterleidingbedrijven	1			
Wereldmarktprijzen per dag	3	3	3	3

B.17 VEILIGHEID EN RECHT

In maart 2010 worden de resultaten van de tweede ronde **integrale Veiligheidsmonitor** (iVM) gepubliceerd, op basis van waarneming in het vierde kwartaal 2009 (de eerste waarneming was in vierde kwartaal 2008). In dit onderzoek werkt het CBS samen met de Ministeries van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en van Justitie, de

Vereniging van Nederlandse Gemeenten, de G-4 en G-27 gemeenten en de korpsbeheerders (politie). De voorganger van de iVM, de Veiligheidsmonitor Rijk (VMR), zal ook naast de tweede ronde IVM meelopen met een beperkte steekproef (“schaduwdraaien”) om reparatie van de trendbreuken VMR-iVM te faciliteren. Op verzoek van het Ministerie van BZK zal

het CBS in het voorjaar van 2010 een in steekproef en vragenlijst beperkt onderzoek van circa 7 duizend waarnemingen naar overlast en verloedering van de woonbuurt uitvoeren met het doel over deze problematiek zo actueel mogelijk cijfers te kunnen leveren.

B.17.a Persberichten en digitale conjunctuurberichten

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
	aantal berichten			
Consumentenprijzen	3	3	3	3
Producentenprijzen	3	3	3	3

B.17.b Nieuwe of geactualiseerde StatLine tabellen; jaar, kwartaal en maandcijfers

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
	aantal tabellen			
Adopties	4			
Asielverzoeken	4	2		
Bestuursrecht; procedures bij de Centrale Raad van Beroep		1		
Bestuursrecht; procedures bij de rechtbanken			1	
Brandweer	2		5	
Bureau Slachtofferhulp; beëindigde zaken en verleende diensten				1
Civiele rechtszaken	1			
Echtscheidingsprocedures naar leeftijd partners	1			
Faillissementen en schuldsaneringen	14	14	14	12
Geregistreerde criminaliteit			3	
Halt-jongeren naar soort delict, geslacht, leeftijd en herkomst				1
Misdrijven	7			
Penitentiaire inrichtingen	1	1		
Rechtspraak; kerncijfers	1	1		
Schuldsaneringen; uitspraken naar wijze van beëindiging	2	2	2	2
Slachtofferhulp		2		
Special procedures in criminal cases	1			
Stiefouderadopties naar leeftijd kind bij indiening van het adoptieverzoek				1
Strafrecht; kerncijfers	1			
Strafzaken; bijzondere procedures	1			
Verdachten			6	
Verleende verblijfsvergunningen	4			
Voogdij, voorlopige voogdij en ondertoezichtstelling	1			

B.17.c Papieren en elektronische publicaties

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
	aantal publicaties			
Beveiliging totaal 2010				1
Brandweerstatistiek 2009				1
Criminaliteit en rechtshandhaving 2009				1
Veiligheidsmonitor Rijk 2010 - Landelijke rapportage		1		
Veiligheidsmonitor Rijk 2010 - Tabellenrapport		1		

B.17.d Microdatabestanden (voor extern onderzoek)

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
	aantal bestanden			
Remote access en on site				
HALT-jongeren			1	
Herkenningsdienstsysteem 2007			1	
Herkenningsdienstsysteem 2008, voorlopige uitkomsten			1	
Slachtofferhulp 2009				1

B.18 VERKEER EN VERVOER

De kwaliteit van de statistieken voor de **Zeevaart** en het **Wegvervoer** wordt verder verbeterd. De inhoud van de containers wordt steeds beter bepaald. Een studie over het containervervoer zal in 2010 inzicht geven in de invloed van crisis op het transport van containers.

Voorts worden afspraken gemaakt over een methode voor het schatten van verkeerspressaties van andere vervoerwijzen. Zo wordt een methode ontwikkeld om voor bestelwagens door combinatie van NAP-gegevens (Nationale AutoPas) en gegevens uit de wegvervoerenquête ook andere gegevens te schatten, waardoor

meer en nieuwe informatie beschikbaar komt.

Integratie van de statistieken van Internationale Handel en Verkeer en Vervoer wordt vormgegeven door de ontwikkeling van een nieuw statistisch product: een **geïntegreerde statistiek van Internationale goederenstromen**.

Met ingang van 2010 vindt samenwerking plaats met het Ministerie van Verkeer en Waterstaat (Dienst Verkeer en Scheepvaart van Rijkswaterstaat) bij de uitvoering van het **Onderzoek Verplaatsingen in Nederland** (OVIN) waarvoor in 2008 en 2009 de voorbe-

reidende werkzaamheden zijn verricht. Ten opzichte van het tot en met 2009 uitgevoerde **Mobiliteitsonderzoek Nederland** (MON) vindt hierbij een transitie plaats van schriftelijke (en telefonische) waarneming naar een design primair gebaseerd op internetwaarneming.

In 2010 worden voor de **statistiek van het Wegvervoer** nieuwe elektronische vragenlijsten geïntroduceerd. Daarnaast wordt als alternatief hiervoor ook XML gebruikt. Hierdoor zal de gepercipieerde lastendruk voor het bedrijfsleven verder verlaagd worden.

B.18.b Nieuwe of geactualiseerde StatLine tabellen; jaar, kwartaal en maandcijfers

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
	aantal tabellen			

Binnenvaart per grensovergang	2			
Demontage voertuigen	4			
Goederenoverslag per gemeente	2			
Goederenstromen in de binnenvaart	2			
Indexcijfers verkeersintensiteit	18	6	12	6
Jaarkilometrage personenauto's	1			
Kwartaalreeksen wegvervoer	4			
Lengte van het Nederlandse spoorwegnet	1			
Lengte van vaarwegen; diverse onderwerpen, per provincie	1			

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
	aantal tabellen			

Lengte van wegen; wegtype en beheerder, per gemeente	1			
Luchtvaart	6	8	6	6
Luchtvloot	1			
Motorvoertuigen	3	3	10	3
Park bromfietsen	2			
Transportbedrijven	1	2	1	1
Uitval voertuigen	4			
Vervoer per pijpleiding	1	1	1	1
Vliegbewegingen op kleine luchthavens	3	3	3	3
Vluchten in het handelsverkeer	1			
Zeevaart	2	1	1	1

B.19 VRIJE TIJD EN CULTUUR

Binnen het netwerk ‘European Statistical System Culture’ werken cultuurexperts uit de EU aan **standaardisering van Cultuurstatistieken**. Ook het CBS gaat deelnemen. Het netwerk start in januari 2010 en is 2 jaar actief.

In 2010 wordt een eerste versie van een

satellietrekening Sport samengesteld in nauwe samenwerking met het Ministerie van VWS en nationale sport gerelateerde instellingen zoals het SCP, NOC*NSF en het Mulier Instituut.

De vragenlijst van het onderzoek naar **ICT-gebruik door huishoudens en personen**,

dat door het CBS in EU-verband wordt uitgevoerd, wordt in 2010 uitgebreid met extra vragen over de vaardigheden van computer- en internetgebruikers. Dit geschiedt op verzoek van het Ministerie van EZ en de Universiteit van Twente. Wellicht moet hiervoor ook de huidige opzet van het onderzoek (doelgroep en omvang steekproef) worden aangepast.

B.19.a Persberichten en digitale conjunctuurberichten

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
	aantal berichten			
Tijdsbesteding en vrijetijdsbesteding				1

**B.19.b Nieuwe of geactualiseerde StatLine tabellen;
jaar, kwartaal en maandcijfers**

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
	aantal tabellen			
Attractieparken; personeel, baten en lasten, bezoekers				1
Buitenlandse gasten		6		
Exploitatie, personeel en investeringen van audiovisuele diensten				1
Gasten en overnachtingen logiesaccommodaties	12	15	12	12
Jachthavens; capaciteit, tarieven en voorzieningen			1	
Logiesaccommodaties; capaciteit per regio en logiesvorm	3	3	3	3
Logiesaccommodaties; capaciteit, overnachtingen van gasten naar herkomst		1		
Maneges, sport-, zeil- en surfscholen			1	
Musea				4
Openbare bibliotheken				2
Professional performing arts: podiums				2
Recreatie-instellingen; personeel, baten en lasten				1
Sportaccommodaties en jachthavens			2	
Sportclubs en -scholen; leden, cursisten, exploitatie			1	
Sportclubs; personeel, exploitatie, ledental, gebruik accommodaties			1	
Sportorganisaties; exploitatie, personeel, inzet vrijwilligers			1	
Toerisme en recreatie			2	
Watersport; watersportclubs, jachthavens, zeil- en surfscholen			1	
Watersportclubs; activiteiten, leden, contributie, zelfwerkzaamheid			1	
Watersportorganisaties; exploitatie			1	
Zwembaden; oppervlakte zwemwater en recreatieve voorzieningen			1	

B.19.c Papieren en elektronische publicaties

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
	aantal publicaties			
Toerisme en recreatie in cijfers 2010				1
Toerisme in Nederland - het gebruik van logiesaccommodaties 2009			1	
Vakanties van Nederlanders 2009			1	
Toerisme & Recreatie				1

B.20 DOSSIERS

B.20.1 Nederland regionaal

In 2010 wordt bestaande informatie over de **nabijheid van voorzieningen** en dichtheid van voorzieningen geactualiseerd. Daarnaast worden nieuwe kenmerken ontwikkeld in het kader van programmavernieuwing. De bestaande StatLinetabellen worden geactualiseerd en uitgebreid. De belangrijkste variabelen worden ook gepubliceerd in de bestaande tabellen met buurtcijfers en gemeentelijke cijfers.

De presentatie en publicatie van regionale en ruimtelijke statistieken is volop in ontwikkeling. In 2009 is onderzoek gestart naar de vernieuwing van de cartografische toegang tot

StatLine. Dit leidt in 2010 tot nieuwe mogelijkheden voor de ontsluiting en presentatie van regionale statistieken. Vernieuwing in de visualisatie van buurtcijfers zal in 2010 vooral zichtbaar worden in de toepassing **Buurtgegevens in Google Earth**. Bij de website **CBSinuwbuurt.nl** ligt de nadruk vooral op het actualiseren en het toevoegen van nieuwe variabelen. In het kader van het programmavernieuwingsproject Wijk- en buurtinformatie worden webservices ontwikkeld voor ruimtelijke statistieken.

Eind 2010 verschijnt een nieuwe editie van de elektronische publicatie **Provincie Op Maat**. In overleg met de provincies en het Interprovinciaal Overleg (IPO) wordt nagegaan of de

publicatie meer kan worden afgestemd met de Provincie-monitor van het IPO. Het CBS zal cijfers en korte beschrijvende teksten samenstellen voor opname in de **Provincie-monitor**.

In 2010 worden nieuwe cijfers over **bevolkingskernen** gepubliceerd. Een bevolkingskern is een afbakening van aaneengesloten woon- en werkgebied volgens definities van de Verenigde Naties en de EU. De basis voor deze afbakening is het Bestand Bodemgebruik.

In 2010 wordt het in 2009 gestarte actualiseringsproces van de afbakening van de **stads- en grootstedelijke agglomeraties** afgerond, waarna de herziene indeling in gebruik wordt genomen.

B.20.1.b Nieuwe of geactualiseerde StatLine tabellen; jaar, kwartaal en maandcijfers

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
	aantal tabellen			
(Speciaal) basisonderwijs en speciale scholen	1			
Bevolkingskernen	1		1	
Brandweer; brand- en hulpverleningsmeldingen				1
Doodsoorzaken per regio		2	4	
Doorstroom van VO naar MBO				1
Gebieden in Nederland 2009	1		1	
Geslaagden voortgezet, beroeps- en hoger onderwijs				1
Historisch overzicht gebieden	1			1
Investerings in materiële vaste activa door bedrijven; branche en regio		1		
Kerncijfers Provincie-monitor		1	1	
Kerncijfers wijken en buurten 2003-2008	3	2		
Leerlingen voortgezet, beroeps- en hoger onderwijs				1
Maatstaven Financiële verhoudingswet Fvw	1	1	1	1
MBO; door- en uitstroom				1
Middelbaar Beroeps Onderwijs			6	1
Monitoren van de ruimtelijke ontwikkelingen in Nederland		1		1
Onverzekerden; provincie	1			
Plaatsnamen in Nederland 2009	1			
Professionele podiumkunsten: publiekscapaciteit, voorstellingen, bezoekers				1
Regionale Kerncijfers Nederland	3	3	2	2
Stromen binnen MBO				6
Vacatures	1			
Volwassenenonderwijs (VAVO)			2	
Voortgezet onderwijs		2		2
Voortijdig schoolverlaters				1
Ziekenhuisopnamen	3			3
Zorg				2

B.20.1.c Papieren en elektronische publicaties

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
	aantal publicaties			
Buurtkaart met cijfers 2008 - afgeronde versie	1			
Buurtkaart met cijfers 2009- afgeronde versie	1			
Buurtkaart met cijfers 2009 - niet-afgeronde versie				1
Buurtkaart met cijfers 2010 - niet afgeronde versie				1
Indeling in 12 provincies (1:400.000)	1			
Indeling in 12 provincies (1:800.000)	1			
Indeling in 129 EEG-gebieden (1:400.000)	1			
Indeling in 129 EEG-gebieden (1:800.000)	1			
Indeling in 40 corop gebieden (1:800.000)	1			
Indeling in 40 corop-gebieden (1:400.000)	1			
Indeling in stadsgewesten en stedelijke agglomeraties (1: 400.000)	1			
Provincie op maat				1

B.20.2 Ondernemingsklimaat

B.20.2.b Nieuwe of geactualiseerde StatLine tabellen; jaar, kwartaal en maandcijfers

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
	aantal tabellen			
Bedrijven met innovaties; kerncijfers				1
DigiD-bezit			2	
E-commerce, in- en verkoop bij bedrijven; bedrijfsomvang en -tak	1			
ICT en samenwerking bij grote bedrijven; bedrijfstakken/branches (SBI'93)		1		
ICT grote bedrijven; motieven voor gebruik van e-business, bedrijfstak		1		
ICT-gebruik bedrijven	15	3		
Inkomsten derde geldstroom bij universiteiten	1			
Innovatie bij bedrijven				2
Ondernemingsklimaat	11		19	
Research en development (R&D)	5			
Samenwerking door grote bedrijven		2		

OVERIGE OUTPUT

C.1 Aantal dataleveringen aan Eurostat per onderwerp

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
	aantal dataleveringen			
Agricultural Structure - Production				1
Air Transport	9	9	9	9
Animal Production	7	6	6	3
Asylum Statistics	24	17	17	17
Balance of Payments - International Trade in Services, direct investments			2	
Business Registers		1		
Survey on Innovation in EU enterprises		1		
Causes of Death		1		
External Trade	10	9	9	9
Economic Accounts for Agriculture and Forestry (EAA/EAF)			3	1
Crime Statistics	1			
Crop Production Statistics	2	6	3	11
Demographic Statistics at National Level		1	1	1
Demographic Statistics at Regional Level	1			
Statistics according to Article 4.4 of Regulation 862/2007	2			
Education Statistics (handicap included).			7	1
EuroGroups Register		22		
Enforcement of Immigration Legislation Statistics		5		
Employment Data	3	3	3	3
Energy Statistics	24	18	24	24
Environmental Monetary Flow Accounts				1
ESAP2 - Aggregates - Main Aggregates	21	11	19	11
ESAP2 - Aggregates - Main Breakdowns			5	1
ESAP2 - Government - COFOG				1
ESAP2 - Government - Quarterly Debt	1	1	1	1
ESAP2 - Financial - Financial Accounts			1	
ESAP2 - Government - Government Accounts	1		2	
ESAP2 - Government - Quarterly Financial Accounts for General Government	1	1	1	1
ESAP2 - Regional - Regional Accounts				3
ESAP2 - Sector Accounts (Modules 40401 and 41200)	1	1	2	
ESAP2 - Aggregates - Stocks				2
ESAP2 - Government - Short-Term Public Finance	2	2	2	2
ESAP2 - SupUseIO - Supply, Use and Input-Output Tables				7
European statistics about social protection.		3	2	
Fishery Statistics		2		
Gross National Income			1	
Healthcare Non-Expenditure		5		
Healthcare Expenditure	1			
Harmonised Consumer Price Index	10	9	9	9
Information Society Statistics		2		1
Carriage of Goods by Inland Waterways	2	6	2	2
Job Vacancy Statistics	2	2	2	2
Labour Cost Data				1
Labour Cost Index	1	1	1	2
Labour Force Survey	1	1	1	1
Migration Statistics				10

C.1 Aantal dataleveringen aan Eurostat per onderwerp *vervolg*

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
	aantal dataleveringen			
Milk Statistics	3	3	4	3
Maritime Transport	6	6	9	6
Nomenclature of Territorial Units for Statistics			1	
Purchasing Power Parities	4	1	4	3
Industrial Production.		1		
Rail Transport Statistics	1	4	2	1
Labour Market Statistics		2		
Residence Permits		6		
Carriage of Goods by Road	4	4	4	4
Structural Business Statistics - Business Demography		4		
RECAST - Structural Business Statistics - Annex 6 - Credit Institutions				10
RECAST Structural Business Statistics - Annex 2 - Manufacturing				1
RECAST - Structural Business Statistics - Annex 5 - Insurance services				6
RECAST - Structural Business Statistics - Annex 7 - Pension Funds				4
RECAST - Structural Business Statistics - Annex 1 - Services				1
Structural Business Statistics (development project) - Development project on Business Demography				9
Structural Business Statistics - Annex 4 - Construction		5		
Structural Business Statistics (development project) - Development project on FATS - foreign affiliates statistics				2
Structural Business Statistics - Annex 2 - Manufacturing		7		
Structural Business Statistics - Quality Reports				6
Structural Business Statistics - Steel		5		
Structural Business Statistics - Annex 1 - Services		3		
Structural Business Statistics - Annex 3 - Trade		6		
Earnings Data	1		1	2
Survey on Income and Living Conditions	4			7
Strikes		1		
Short Term Statistics on Construction	10	10	10	10
Short-term Statistics on Industry	17	18	18	18
Short Term Statistics	1	1	11	
Short-term Statistics on Retail Trade	44	4	4	
Short-term Statistics on Services	44	4	4	
Tourism Statistics	4	7	4	4
Unemployment Statistics	3	3	3	3
Urban audit statistics - Regional population and migrations				1
Waste Statistics		6		1
Totaal (903)	193	257	204	249

C.2 Onderzoekspapers en wetenschappelijke publicaties

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen				Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4		Q1	Q2	Q3	Q4
	aantal publicaties					aantal publicaties			
Casestudy eerste toepassing PS	1				Over- en onderdekking	1			
Conceptuele bouwstenen (mbt standaardisatie verwerkingsprocessen)	1				Pieken in longitudinale data	1			
Consistent imputeren	1				Prototype software maandcijfers EBB (incl. documentatie)	1			
Effect of redesign SBS questionnaires and response burden	1				Questionnaire design reducing mode effects	1			
Eindrapport informatiearchitectuur outputdomein	1				R-indicatoren	1			
Modelselectie bij tijdreeksmodellen	1				Syntax in R, SAS, SPSS	1			
Schatters voor registerdata	1				TD-werkwijze	1			
Secondary data collection at Statistics Netherlands	1				Toepassing designbased analyse factoriele designs	1			
Snelle conjunctuurindicatoren	1				Uniforme CBS-aanpak seizoencorrectie	1			
Vertekening en interviewers	1				What determines the statistical quality of input data sources?	1			
Boek over gaafmaken en imputeren	1				Afleidingsregels (m.b.t. genereren van metadata)	1			
Co-integratie tijdreeksmodellen voor paneldata	1				Bruikbaarheid eye-tracking voor Vragenlabonderzoek	1			
Effect of electronic data collection on response and data quality	1				Casestudy PS voor branches met weinig domein	1			
Effect van enquêteduur op response	1				Demografische methoden	1			
Gebruik van mobiele telefoongegevens door het CBS	1				Determination of the data quality of administrative registers: A literature overview	1			
Gewenste additionele functionaliteit van Macro View	1				Effecten van goed ontworpen formulieren in CBS context	1			
Inzetten van meerdere registers	1				Effecten van uitbijters in registers	1			
Koppelen van bronnen	1				Imputeren van complexe bedrijfsgegevens	1			
Methodebreuken IVM/VMR voor politieregio's	1				Methodebreuken bij HPE EBB	1			
Ontwikkeling meetlat en vragenlijstmodule sociale samenhang	1				Multilevelmodellen werkloosheidscijfers met meetfouten	1			
Opsporen en corrigeren van fouten bij gebruik van meerdere bronnen	1				Nieuw sjabloon BAD	1			
					Nieuw sjabloon MAD	1			
					Reden veldwerkgedrag	1			

C.2 Onderzoekspapers en wetenschappelijke publicaties *vervolg*

Onderwerp	Kwartaal van verschijnen			
	Q1	Q2	Q3	Q4
	aantal publicaties			
Representativity indicators for the controlling of data collection			1	
Representativity indicators; an overview			1	
Selectie, mode en seizoenseffecten IVM/VMR			1	
Toepasbaarheid WALVIS voor bedrijfseconomische statistieken			1	
Data quality and redesign SBS				1
Data quality indicators for administrative registers				1
De relatie met methodenreeks en toolset (m.b.t. standaardisatie verwerkingsprocessen)				1
Differentiëren van inhoud aanschrijfbrieven naar achtergrondkenmerken respondenten				1
Effect van anderstalig interviewen (over bruikbaarheid n.a.v. test)				1
Eisen voor typeermodule				1
Multilevelmodellen werkloosheidscijfers met ruimtelijke en temporele correlaties				1
Nieuwe toepassingsmogelijkheden voor visualisatietechnieken				1
Ontwikkeling responsmatrix als indicator voor sociale samenhang				1
Prijsindextheorie				1
Response proces model as a tool for evaluating business surveys				1
Simulatiestudy PS				1
Totaal (60)	10	21	17	12

D BIJLAGE

BEGROTING 2010

In dit hoofdstuk wordt een samenvattend overzicht gegeven van de gebudgetteerde kosten en wordt een toelichting gegeven op de belangrijkste ontwikkelingen van het CBS.

Winst en verliesrekening

Tabel 1 geeft het budget voor 2010. Dit budget is opgesteld op basis van de door de divisies ingediende budgetten. Het budget is, zoals gebruikelijk, exclusief reorganisatiekosten. Deze kosten lopen via de balans.

Resultaat 2010

Het totaalresultaat bedraagt € 1,2 miljoen positief en is conform het meerjarenbeeld.

Tabel 1: Winst en verliesrekening

	Budget 2010	Prognose 2009	Budget 2009	Realisatie 2008
Bedragen in duizenden euro's				
Omzet	188.026	191.186	187.689	179.014
Omzet derden	17.402	17.247	18.463	18.099
TOTAAL BEDRIJFSOPBRENGSTEN	205.428	208.433	206.152	197.113
Personele lasten	145.562	145.366	145.676	139.733
Extern personeel	13.771	16.128	14.882	15.339
Huisvesting	14.689	15.315	15.457	16.786
Bureaunkosten	5.901	5.892	5.743	5.434
Automatiseringskosten	5.528	4.520	3.884	4.078
Totaal reis- en verblijfskosten	3.033	2.750	3.190	2.830
Overige bedrijfslasten	6.390	6.531	6.531	4.877
Afschrijvingen	8.008	6.139	10.074	5.891
BEDRIJFSLASTEN	202.882	202.641	205.437	194.968
Rente	-1.250	-500	500	2.282
TOTAAL RESULTAAT	1.296	5.292	1.215	4.427

Toelichting Winst en verliesrekening

Netto omzet Ministerie van Economische Zaken

Onder de omzet EZ zijn de in 2010 te ontvangen gelden ten behoeve van de uitvoering van het werkprogramma opgenomen. De vergoedingen REO 2000 en REO 2004 betreffen de aflossing van de vorderingen die het CBS op EZ heeft in het kader van de reorganisatie 2000 en 2004. Voor wat betreft de vordering inzake de reorganisatie 2004, vindt de aflossing plaats in 7 jaarlijkse termijnen van 3 miljoen euro. Eind 2009 resteert een bedrag van 6 miljoen euro. De looncompensatie betreft een met EZ afgestemde inschatting welk deel van de CAO-verhoging met betrekking tot 2010 wordt vergoed. Pas bij de behandeling van de Voorjaarsnota 2010 zal hier meer duidelijkheid over zijn.

	Budget 2010
Bedragen in duizenden euro's	
Ontwerpbegroting 2010	189.129
Vergoeding ICT Intensivering	-3.000
Vergoeding REO 1999-2000	-703
Looncompensatie	2.300
Overige	300
TOTAAL OPBRENGST EZ	188.026

Omzet derden

Hieronder vallen werk-voor-derden projecten, projecten Eurostat, shared –service projecten en de opbrengsten gerelateerd aan de handhavingsorganisatie.

Personele lasten

Deze zijn gebaseerd op middelloonsom 2009 met daar bovenop een opslag van 3,4 procent in verband met de CAO-loonstijging 2010. Er is rekening gehouden met een bezetting van 2.069 VTE, uitgaande van 1,9 procent aan vacatureruimte.

Extern personeel

De belangrijkste posten die hieronder vallen, zijn het inhuren van externen ten behoeve van werk voor derden en shared service projecten en de kosten voor inhuur van externe ICT-capaciteit.

Huisvesting

Deze kosten dalen ten opzichte van 2009 vanwege de eenmalige kosten in 2009 voor de nieuwbouwlocatie te Heerlen

Automatiseringskosten

Deze kosten nemen toe vanwege de investeringen in het Masterplan. Dit geldt met name voor de licentiekosten.

Overige materiële kosten

Deze kosten liggen in lijn met de geprognosticeerde kosten over 2009

Afschrijvingskosten

De afschrijvingen nemen in 2010 toe als gevolg van de investeringen in het nieuwe kantoor in Heerlen (medio 2009).

Rente

De rente daalt in verband met de in 2009 verrichte investering in de nieuwe huisvesting te Heerlen, waardoor de liquiditeit van het CBS per saldo afneemt.

PRESTATIE-INDICATOREN

Bijlage E: Prestatie-indicatoren

Prestatie-indicator	Omschrijving	Streefwaarde 2010
1a Realisatie publicatiekalender: persberichten	Percentage op de geplande datum gepubliceerde persberichten.	90% van de geplande persberichten moet op de geplande publicatiedatum zijn gehaald.
1b Realisatie publicatiekalender: verplichte EU-leveringen	Percentage op de geplande datum gerealiseerde leveringen aan Eurostat.	90% van de dataleveringen aan Eurostat moet op de geplande datum hebben plaatsgevonden.
2 Aantal formele correcties op publicaties	Aantal persberichten dat met een (nieuw) persbericht wordt gecorrigeerd.	maximaal 3 persberichten per jaar
3.1 Afwijking tussen voorlopige en definitieve cijfers: Economische groei	Het aantal keer dat de definitieve kwartaalcijfers voor de economische groei van een jaar meer dan 0,75 procentpunt afwijken van de flash-ramingen voor de kwartalen van dat jaar.	Voor minimaal drie kwartalen van een jaar moet de afwijking kleiner zijn dan 0,75 procentpunt.
3.2 Afwijking tussen voorlopige en definitieve cijfers: Internationale handel	Het aantal afwijkingen van meer dan 4% tussen de voorlopige en definitieve cijfers van de onderdelen van de 6-wekenversie van de maandcijfers van de internationale handel.	Minimaal 80% van de verschillen (dus minimaal 39 van de 48 resultaten) moeten minder dan 4% bedragen.
3.3 Afwijking tussen voorlopige en definitieve cijfers: Bevolkingsgroei	Deelindicator jaarcijfer: de absolute afwijking van de som van de voorlopige maandcijfers van de bevolkingsgroei met het definitieve jaarcijfer.	Gecumuleerd over de twaalf maanden mag de afwijking niet groter zijn dan 16 duizend.
	Deelindicator maandcijfers: het aantal keren dat de definitieve cijfers van de bevolkingsgroei voor de maanden van het voorafgaande kalenderjaar meer dan 4 duizend afwijken van de voorlopige cijfers	Voor minimaal acht van de twaalf maanden moet de afwijking van het maandcijfer kleiner zijn dan 4 duizend
4 Reductie enquêtedruk	Uitkomst van de jaarlijkse administratieve lasten zoals gemeten door de 'enquêtedrukmeter' (EDM)	De administratieve last door enquêtedruk voor het bedrijfsleven mag in 2010 niet meer bedragen dan de lastendruk in 2009.

BIJLAGE

OVERZICHT VAN GEBRUIKTE AFKORTINGEN

Tabel F1: Lijst van gebruikte afkortingen

Afkorting	betekenis
ABR	Algemeen Bedrijven Register
AMvRB	Algemene Maatregel van Rijks Bestuur
ANW	Algemene Nabestaanden Wet
AO	Arbeidsongeschiktheidswet of Administratieve Organisatie
AOW	Algemene Ouderdomswet
ASAP2	Data definitie standaard van de Association for the Standardization of Automation and Measuring Systems
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
BAG	Basisregistratie Adressen en Gebouwen
BtoA	Business to All
BtoB	Business to Business
BBP	Bruto Binnenlands Product
BDS	Bijstands Debiteuren Statistiek
BES-eilanden	Bonaire, Sint Eustatius en Saba
BFI	Bijzondere Financiële Instelling
(wet) BIG	Wet op de Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg
BLUE-ETS	BLUE Enterprise en Trade Statistics (ESSnet-project)
BPM	Balans of Payments Manual
BTW	Belasting over de Toegevoegde Waarde (omzetbelasting)
BUS	Bijstands Uitkeringen Statistiek

Afkorting	betekenis
BZK	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
CAK	Centraal Administratie Kantoor
CAKZmV	Centraal Administratie Kantoor Bijzondere Zorgkosten (zorg met Verblijf)
CAKZzV	Centraal Administratie Kantoor Bijzondere Zorgkosten (zorg zonder Verblijf)
CAO	Collectieve arbeidsovereenkomst
CBS (NL)	Centraal Bureau voor de Statistiek (Nederland)
CBS NA	Centraal Bureau voor de Statistiek voor de Nederlandse Antillen
COFOG	Classification of functional expenditure of government
CPA	Statistical Classification of Products by Activity
CPB	Centraal Planbureau
CPI	Consumentenprijsindex
CRM	Customer Relations Management
DANS	Data Archiving and Network Services
DBC	Diagnose Behandel Combinatie
DISS	Data Infrastructure for the Social Sciences
DNB	De Nederlandsche Bank
EAA/EAF	Economic Accounts for Agriculture and Forestry
EBB	Enquête BeroepsBevolking

Tabel F1: Lijst van gebruikte afkortingen *vervolg*

Afkorting	betekenis
ECB	Europese Centrale Bank
ECOFIN	Economische en Financiële Raad (van de EU)
EER	Effectief, Efficiënt, Rechtmatig
EFQM	European Foundation for Quality Management
EGR	Euro Groups Register (project van Eurostat)
EIB	Economisch Instituut Bouwnijverheid
EMU	Economische en Monetaire Unie
EPO	European Patent Office
ESER	Europees Stelsel van Economische Rekeningen
ESR	Europees Systeem van Rekeningen
ESS	Europees Statistisch Systeem
ESSnet	Samenwerking van Eurostat en de nationale statistische bureaus
ESSPROS	European System of Integrated Social Protection Statistics
EU	Europese Unie
EU-SILC	EU-Statistics on Income and Living Conditions
EUR	Erasmus Universiteit Rotterdam
Eurostat	Europees Bureau voor de Statistiek
EZ	Ministrie van Economische Zaken
Fww	Financiële verhoudingswet
GBA	Gemeentelijke Basis Administratie
GGD	Gemeentelijke (gewestelijke / gemeenschappelijke) gezondheidsdienst
GGO	Genetisch Gemodificeerd Organisme
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg
GLV	Gezonde Levensverwachting
GSB	Gezondheids Statistisch Bestand
GLV	Gezonde Levensverwachting
GWW	Grond-, Weg- en Waterbouw
HBO	Hoger Beroeps Onderwijs
HEcS	Herontwerp keten van Economische Statistieken
HICP	geharmoniseerde prijsindex (Harmonised Index of Consumer Prices)
HO	Hoger Onderwijs
HRM	Human Resources Management
IOAW	Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers

Afkorting	betekenis
IOAZ	Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen
ICL/ICV	Intracommunautaire leveringen / Intracommunautaire verwervingen
ICT	Informatie- en CommunicatieTechnologie
INSPIRE	Infrastructure for Spatial Information in Europe
IPO	Interprovinciaal Overleg of Inkomens Panel Onderzoek
IT	Informatie Technologie
IVM	Integrale Veiligheidsmonitor
KvK	Kamer van Koophandel
KNAW	Koninklijke Nederlandse Academie voor Wetenschappen
KREG	Kwaliteit Raming Economische Groei
KS	Korte termijn Statistieken
LINH	Landelijk Informatie Netwerk Huisartsen
LMR	Landelijke Medische Registratie
LSO	Leefsituatie Onderzoek
MBO	Middelbaar Beroeps Onderwijs
MEETS	Modernization of European Enterprise and Trade Statistics
MJP	Meerjarenprogramma
MKB	Midden- en kleinbedrijf
MON	Mobiliteitsonderzoek Nederland
MV	Maatschappelijke Verantwoording
NAMEA	National Accounting Matrix including Environmental Accounts
NAP	Nationale AutoPas
NEA	Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden
NEM	Netwerk Ecologische Monitoring
NETSPAR	Network for Studies on Pensions, Aging and Retirement
NHR	Nieuwe Handelsregister
NICIS	Netherlands Institute for City Innovation Studies
NMA	Nederlandse Mededingingsautoriteit
NOC*NSF	Nederlands Olympisch Comité * Nederlandse Sport Federatie
NR	Nationale Rekeningen
NTP	Nederlands Taxonomie Project
NWO	Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek
NZa	Nederlandse Zorgautoriteit
OCNL	Octrooiencentrum Nederland

Tabel F1: Lijst van gebruikte afkortingen *vervolg*

Afkorting	betekenis
OCW	Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
PBL	Planbureau voor de Leefomgeving
PEEI	Principal European Economic Indicators
PO	Primair Onderwijs
POLS	Permanent Onderzoek Leefsituatie
PRODCOM	Products of the European Community
PS	Productie Statistieken
R&D	Research and Development
RISQ	Review of International Social Questions (EU-project)
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
RUG	Rijksuniversiteit Groningen
SBI	Standaard BedrijfsIndeling
SBR	Standard Business Reporting (programma)
SBS	Structural Business Statistics
SCP	Sociaal en Cultureel Planbureau
SEGV	Beleidsplan Sociaal-economische GezondheidsVerschillen
SNA	System of National Accounts
SSB	Sociaal Statistisch Bestand
SWL	Statistiek Werkgelegenheid en Lonen
SZW	Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
TNO	Nederlandse organisatie voor Toegepast Natuurwetenschappelijk Onderzoek
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation
UNSD	United Nations Statistics Division
UvA	Universiteit van Amsterdam
UM	Universiteit Maastricht
UT	Universiteit Twente
UvU	Universiteit van Utrecht
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
VAVO	Voortgezet Algemeen Volwassenen Onderwijs
VE	Volwasseneneducatie
VIR	Voorschrift Informatiebeveiliging Rijksdienst
VMR	Veligheidsmonitor Rijk
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten

Afkorting	betekenis
VO	Voortgezet Onderwijs
VR0M	Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu
VTE.	voltijdsequivalent
VU	Vrije Universiteit (Amsterdam)
VUT	Vervroegde uittrading
V&W	Ministerie van Verkeer en Waterstaat
VWS	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
WALVIS	Wet Administratieve Lastenverlichting en Vereenvoudiging In Sociale verzekeringswetten
WFBB(-cyclus)	Cyclus van Werkafspraken, Functioneringsgesprekken, Beoordelen, Belonen
WIA	Wet Inkomen uit Arbeid
WO	Wetenschappelijk Onderwijs
WSA	Wetenschappelijk Statistisch Agentschap
WW	Werkloosheidswet
WWB	Wet Werk en Bijstand
WWI	Directoraat-generaal Wonen, Wijken en Integratie
XBRL	eXtensible Business Reporting Language
XML	eXtended Mark-up Language
Zvw	Zorgverzekeringswet

colofon

Uitgave:
Centraal Bureau voor de Statistiek, 2010

Vormgeving:
Jan van Halm, Amsterdam

Druk:
OBT bv, Den Haag